

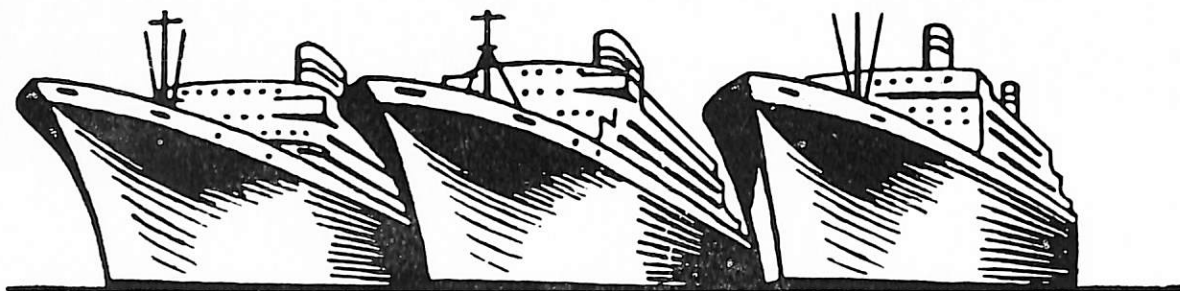

DANSK
AMERIKANSK
JUL

JULEN 1959

Merry Christmas - Happy New Year

Enjoy Your Trip - Go by Ship
to
Denmark

You have the choice of three great ships when you travel Norwegian America Line to Denmark — offering you well-appointed staterooms, beautifully decorated lounges and dining rooms and spacious decks for rest and play. You will enjoy the hospitality, friendly service and excellent cuisine for which Norwegian America Line ships are so well known.

REGULAR SAILINGS TO AND FROM
COPENHAGEN

M.S. BERGENSFJORD

M.S. OSLOFJORD

S.S. STAVANGERFJORD

See your travel agent, or

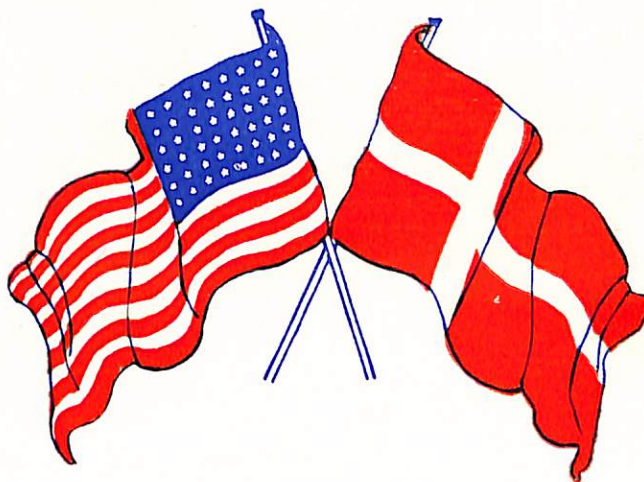
Norwegian America Line
AGENCY, INC.

24 STATE STREET

NEW YORK 4, N. Y.

CHICAGO - MINNEAPOLIS - SEATTLE - SAN FRANCISCO - MONTREAL

DANSK AMERIKANSK JUL

REDIGERET

AF

HJALMAR BERTELSEN

6. AARGANG

JULEN 1959

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORSIDEBILLEDET	SNELANDSKAB
I JULENS NAVN.....	Side 3
Af Anton Kvist	
BES'FAAR VINDER SLAGET.....	Side 4
Af Dr. J. Christian Bay	
PAA MIN VEJ.....	Side 8
Af Anton Kvist	
DEN GAMLE ØRN I BAKKERNE.....	Side 12
Af Thyge Lassen	
MORGENGRY	Side 15
Af Arlo Leis	
EN SOMMERDAG I JEPPE AAKJÆRS LAND.....	Side 16
Af Carlo Christensen	
DEN NORSKE FREGAT I TORNBY KIRKE.....	Side 19
Af J. Christensen	
STJERNESKIN	Side 20
Af Casper Hasselriis	
FLUGTEN TIL VIRKELIGHEDEN.....	Side 23
Af Peter Guldbrandsen	
JUL I ØDEMARKEN.....	Side 24
Af Marius Larsen	
KVINDELIST	Side 28
Af Agnes Ringsborg	
Illustreret af Helio Wernegreen	
JUL HOS LARS I BAKKERNE.....	Side 31
Af Katrine Andersen	
THE HUDSON RIVER.....	Side 34
Af Sorens Petersen	
JULEN HOS FAR.....	Side 36
Af Aksel Berntsen	
Illustreret af Helio Wernegreen	
DET HÆNGER I LUFTEN.....	Side 38
Af Arlo Leis	
Illustreret af Helio Wernegreen	
SVENDBORGS JULEAFTEN	Side 42
Af Carl Hansen	
Illustreret af Helio Wernegreen	
PEDER GRIFFENFELDT	Side 46
Af T. P. Christensen	

Printed in U.S.A.
Elmwood Park Press, 36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Ill.
(Also the home of "The Danish Pioneer")

I JULENS NAVN

Julen 1959

Nu bærer Julens Klokkekor
den skønne Sang om Fred paa Jord
til Verdens Hjem og Hjerter !
Saa maa vel Avinds Aand forgaa,
ved Godheds Magt i Borg og Vraa,
i Glans af Julens Kærter.

Saa gives vel for Strid og Savn
Befrielse i Julens Navn,
hvor Vold og Uret bygger ?
Ak, Nej! — Trods Velstands Skænk og Pral,
hver Storstad har sin Jammerdal
i Slumkvarterers Skygger.

Saa mange savner Brød og Ly,
naar Kuldens Magt fra Vintersky
den halve Jord ompænder.
Dog Juleklokkens milde Sang
om Fryd og Fred i Verdens Vang
med Glæde Livet blænder.

Og Gudskelov det Højtidspil
endnu for Verden tone vil;
trods Kiv og Nød og Klage !
For der er Trøst for Barnets Savn
i Julens Sang, i Julens Navn,
og Haab om lyse Dage !

Anton Kvist

Bes'faar vinder Slaget

Af J. Christian Bay

Fra Præriens farende Vinde
jeg fanger i Aftenskær
et muntert, et flygtigt Minde
og nænsomt planter det her.

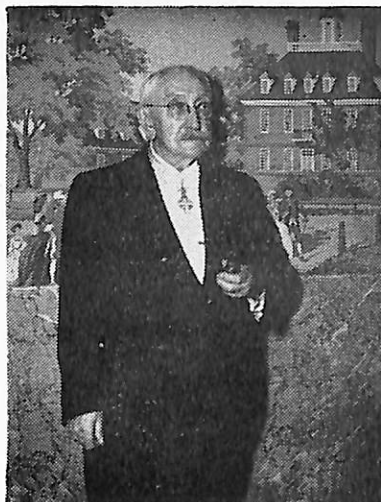
De sagde, at Niels Olsen var faldet svært af. Han sad gerne paa en Kasse i Solsiden og holdt Øje med hvem der kom forbi, røg den ene Pibe Tobak efter den anden og smaasnakkede med sig selv. Men naar Solen gik om i Vest, og han maatte flytte med sin Kasse og ikke mere kunde holde Øje med Vejen, faldt han i Søvn og blev i varmt Vejr gennembagt af Heden. Der blev holdt Øje med ham, og Karen, hans Datter, kikkede jævnlig ud af et Vindue for at være vis paa, at han var der, eller hun sendte et af Børnene ud med en Flaske Pumpevand sødet med et Par Skefulde Honning. Det var han saa glad ved, men det var en Gaade for Karen og hendes tre Pigebørn, Mine, Line og Bine, at Bes'faar kunde drikke med lukkede Øjne og i dyb Søvn. Han drak helst af Flaske.

Men ved de Tider, da Maden blev sat paa Bordet, var Bes'faar altid lysvaagen. Saa lagde han den gamle Kasket, som han ellers bar fra Gry til Kveld, stol prede hen til Vaskebænken udenfor Køkkendøren, vaskede Sveden af sig, kæmmede sine graa Haartjævsere og sit stride Skæg og kom første Mand til Bordet.

Han var en venlig Mand. Det havde han altid været. En god Nabo og en virksom Fælle i Nyborgs (Nebraska) Ve og Vel. en Slider i sine bedste Aar. Han og Marie havde "reist" en nok saa stor Flok Børn. De fløj alle af Reden paa Karen nær, og saa skete det saa heldigt, at Rasmus Basses Peter var gode Venner med Karen. Ved den Tid blev Marie skrøbelig — det var Hovedet, og i flere Aar gik hun og hyllede det arme Hoved ind i Tørklæder. Det susede for hende, sagde hun, og blev helt galt, men Doktor vilde hun ikke høre noget om. Saa blev Karen hjemme, og Moder og Datter kappedes om at bære Dagens Byrde og Hede paa Farmen.

Da Marie en Dag sank ned i en Stol og blev stille og tavs, og de sad og holdt hendes Hænder og mærkede, de blev kolde, ja da sprang der en Fjeder i Niels Olsens tapre Sind. Uden Marie var Sliddet paa Farmen utænkeligt. Han lagde Arbejdet hen — nu maatte Karen og Peter tage fat. Og de tog saa fat sammen.

Og han, Nyborgs Foregangsmand, som bestandig havde staaet i første Række af de virksomme Nybyggere, blev i kort Tid en gammel Mand, tog til at stolpre, satte sig tungt og overlod Bedriften til Peter

Dr. J. Christian Bay

og Karen. De klarede ogsaa Sagerne godt, og Niels var tilfreds, men anede jo ikke selv, at han var gaaet i Staa. Dog var han glad ved at blive Bes'faar, og Mine og Line og Bine, som efterhaanden kom til, fandt Tryghed og Fortrolighed hos ham.

Men tænk alligevel, sagde Nyborg (Nebraska), at Bes'faar var den samme Niels Olsen, som fyrretyve Aar tidligere var den første Mand paa Stedet, som havde købt Bil og før saa vidt kommet forud for selve Jens Løvbjerg, Matadoren — og Søndag efter Søndag havde Marie og han kørt til Kirke i dette Vidunder af en Befordring, som Niels havde pudset og plejet og poleret, som var den et dyrebart Klokkerværk. Den bedagede Vogn kunde endnu løbe saa glat som nogen Cadillac, men Peter nøjedes med at holde den i Orden; han anede, at Bes'faar helst saa den blive gammel, stiv og virkeløs som han selv. En sjælden Gang luntede dog den Gamle over i Vognskuret, og de kunde høre, at han "crankede den op," som man siger.

Marie havde været Mester for, at de holdt Bier paa Farmen. Niels havde altid knurret over dem og sagt, at de bed ham, men i de tynde Aar havde dog de kække smaa Dyr bragt mangen Skilling til Huse, og Karen, som havde Øje for Husmoderens Traditioner, fandt ogsaa, det var morsomt med al den Høring, som kom gratis til Huse. Hun hersede med Peter, indtil hun fik en rigtig Bi-Mand ud af ham, og som bekendt kan man stole paa en Bi-Mand. det siger Ordsproget. Paa en Stolbe ude ved Veien sad stadig et Bræt, som Niels havde malet for Aar tilbage og stadig, nu og da. naar ingen lagde Mærke til det. friskede op. Paa Brættet stod det ene Ord HONNEY, og mange, baade Voksne og Børn, havde grinet ad det. Men da Maleren selv for Aar tilbage havde faaet at vide, at der var et N for meget, paa-stod han, at selve Bommerten vilde vække Opsigt, og deri gav selveste Jens Løvbjerg ham Ret.

Der havde da heller aldrig været Mangel paa Købere til Honningen, desuden var Prisen den samme i 1956, som den havde været i 1916 — for hvad! sagde først Marie, siden Karen, de fik jo Honningen gratis,

Bierne tog ingen Løn, og i Husholdningen sparede man at købe Sukker.

Saa gik det hverken værre eller bedre, end at en lys og fredelig Julidag sad Niels Olsen efter Sædvane paa sin Kasse udenfor Huset og svedte i stille Velvære og Uvirksomhed, og der svingede et mægtigt stort Automobil ind i hans Synskreds ude ved Vejen, holdt stille, men kom i Gang igen og drejede ind under de store Popler ved Stalden. Det var en af disse Maskiner, man ser paa Billeder, Rejsning og Gesvejsning, Staal og Glas og mægtige Hjul — kort: et af de højmoderne patterns, som er forbeholdt Præsidenter, Generaler, de østerlandske Regenter og Guvernører.

Niels Olsen blev lysvaagen. Der lød Barnepludder inde fra Huset, og Mine, Line og Bine viste sig barbenede paa Trappestenen.

Den af tusind blinkende Soldiamanter tindrende Dør i den mægtige Femhundrede Hestkrafts Mirakelvogn gik op. Ud traadte en velvoksen Herre i lyseblaa Jakke, gul sweater og ko-nok-sagt farvede Benklæder. En net, smilende Herre i sin bedste Alder, synligt velhavende.

Bes'faar tog Piben af Munden.

"Howdy, old fellow," hilste den pyntede Mand. "Jack Simpson over in Central City told me you keep the best honey in the country. You know Jack, don't you?"

Bes'faar nikkede. Jack Simpson var Bankøren i deres county seat, og der stod hans Penge godt nok, ikke Spandefulde, men han kendte hver eneste Dollar personlig.

"Well." blev Manden ved, "my name is Bishop," og han boede i Omaha og havde paa en Kjøretur med sin Kone — hun sad inde i den store Vogn — aflagt Besøg i Central City, og hos deres gode Venner Jack Simpson havde de tilfældig smagt en aldeles udmærket Boghvede-Honning, da nemlig Mrs. Bishop havde en let Forkølelse, og Jacks Kone, Julia, var rykket ud med et Husraad. Paa den Maade havde de faaet Lyst at faa en Forsyning med sig hjem — "and Jack, he says to me: Drive back on Route 78, right through Nyborg, and about five miles back you'll find a crazy sign which reads HONEY with a double N."

Karen kom frem i Døren, den nettede, altid paa Dagligdagens omskiftende Begivenheder forberedte Karen. Mr. Bishop traadte nærmere og hilste med Anstand og Smil.

"The gentleman wants some honey," brummede Bes'faar. Og saa fik Karen Besked om Besøget i Central City, Route 78 og the crazy sign.

Jo, sagde Karen, de havde Boghvede-Honning, og hvor meget ønskede han?

Hvor meget havde hun?

Karen mente, en 20—30 Pund i Kager, naturligvis.

Ja, saa tog han hele Beholdningen og kunde dele ud blandt deres Venner i Omaha.

Bes'faar brummede noget paa Dansk.

"What does the old man say?" spurgte Bishop.

Karen smilede og forklarede, at Bes'faar frygtede, de vilde ikke faa nok til eget Brug, — og dermed tog den Gamle Ordet og fiskede sin Vandflaske frem fra Kassens Indre og forklarede, at saadan en Flaske godt Pumpevand med Honning hjalp mægtig til at holde Liv i hans gamle Skrog — —

"Want to taste it? spurgte han og stak Flasken frem.

Men nu tog Karen Affære og sagde, at hvis den fremmede Mand ønskede at smage den højtpriste Drik, vilde hun hente et Glas og byde ham. Men tilføjede hun, vilde ikke Damen, som ventede i Vognen, ogsaa nyde et Glas godt Pumpevand med Honning?

Bishop oplyste, at Damen, hans Kone, led ingen Nød. Vognen var forsynet med Køle-Apparat, den var air-conditioned

Bishop løftede sit Glas, saa stift paa Bes'faar og sagde smilende: "Mud in your eye, old fellow!"

"Same to you," svarede Bes'faar.

Saa hentede Karen den ønskede Honning fra Kælderen. De blev enige om ti Pund, og Prisen var 25 cents Pundet. Men Bishop vinkede afværgende. "You don't mean that," udrød han, — det var jo ingen Pris for Honning lige fra Kuben; i Omaha maatte de betale ganske anderledes Priser og — —

Men Karen sagde roligt, at Prisen stod fast; hun kunde ikke forlange mere af den ene end den anden, og tilføjede hun, hendes Fader vilde i Grunden helst, at Honningen blev i Nyborg.

Niels Olsen havde faaet Ild i sin Pibe. Han hørte roligt paa Samtalen, men bemærkede endelig, henvendt til Datteren:

"Sig til ham, vi er ett Spekelantere."

"What did the old fellow say?" spurgte Bishop.

Men Datteren bare vinkede ad Bes'faar og Bishop rakte hende en stor Seddel — altfor stor til at bytte paa Stedet.

Saa blev den kostelige Vare pakket ind, og Bishop stuvede den væk i sin Vogn.

"Gi'me Sedlen," sagde Bes'faar til Datteren, rejste sig langsomt fra sit ubekvemme Sæde og forsvandt i Huset.

Bishop snakkede et Øjeblik med sin Kone og kom tilbage — eller rettere, han lukkede Vogn døren og skridtede ud over Gaardspladsen, men saa sig tilfældig om, og — —

Han standsede som lamslaet. Han holdt Haanden for Øjnene og stirrede paa det gamle Skur ved Stalden. Der stod Niels Olsens bedagede jalope fra Nitten Hundrede og Hvidkaal i al sin Ælde, men ogsaa i sin Ærværdighed. Ingen Kender kunde tage Fejl af, at den var en af de første, om ikke allerførste Aargang Det gav et Sæt i Bishop.

I det samme kom Bes'faar ud af Husdøren og rakte Karen en Haandfuld Sølvpenge. Han gemte Sølvpenge; det havde været Maries Vane fra den Tid, da Sedlerne var sjældne, at gemme en Nødskilling i en Blikdaase, og Niels holdt ved denne Skik. Sølv var nu alligevel mere paalideligt end de fedtede Dollarsedler.

Han blev hilset med et Udbrud af Bishop:

"Does that car belong to you?"

Han raabte saa højt, at Mine og Line og Bine, som var næsten lige store og havde fordrevet Tiden med at spille jacks paa Trappestenen, fløj hen og greb deres Moder i Skørtet.

Selv Niels Olsen studsede, hvilket ellers sjældent hændte ham, rettede sig, skubbede sin gamle Tyskerhue tilvejs, greb fat om sin Pibe og gav Svar:

"You bet your life."

Derefter:

"I want to buy it."

"No, you don't!"

"I want to buy that old-timer!"

"You want to buy — en gammel Støvle!" mælede Bes'faar med stærkt løftet Røst. Karen gik hen og lagde Haanden paa hans Skulder.

"May I take a look at it?"

Bes'faar rejste sig. Karen sagde hurtigt: "Rend over til Peter Mogensen og bed Far komme hjem, lille Mine Du ved de fixer Peters corn crib idav. Tøv nu bare. Bes'faar, til Peter han kommer."

Men Bishop var allerede henne ved Skuret og den Gamle fulgte med overlegen Sindighed efter Bishop gik ind i Skuret, mønstrede Vognen fra alle Ender og Kanter, greb fat i Overbygningen og rystede den varsomt. Den holdt.

"As I live and breathe —" sagde Bishop, den gamle, den første, den uforglemmelige Model.

"Does it run?"

Bes'faar lukkede op for Maskineriet. Ikke et Støvgran. Glans og Glimt af Metal og Olie, Stænger, Klapper, Rør og Grejer. Han gik ud foran og greb med sin gamle Næve det svære Haandsving. Der lød et Rabalder, en Knitren, en Brummen

Bishop sprang frem og tilbage som en Kakerlak. "Let's take her out!"

Bes'faar virrede med Hovedet og slog Mekanismen af. —

I det samme kom Peter tilstede og lidt efter Peter Mogensen, mere sindigt, fulgt af sin Kone, Sofie og "Knejtene". Peter, den paalidelige Bi-Mand, hilste paa den fremmede Gæst og blev hurtigt sat ind i Begivenheden. Mrs. Bishop, som aabenbart var blevet træt af at vente i den store Vogn, steg ud og talte venligt til Karen og Børnene.

Bishop brød en længere, forventningsfuld Pavse med at spørge Peter, om han kunde købe den gamle Vogn, men fik til Svar, at den var Bes'faars private Ejendom og Øjsten.

"I'll give you three thousand," sagde Bishop, "for that car, as is".

Bes'faar brummede noget, der lød som "Spekulantere". Det snorkede i Peter Mogensens sure Pibe. Og Bishop vilde give i Tilgift en ny Model!

Det var den største Stund, nogen af den tilstedeværende Kreds havde oplevet.

Bes'faar luntede tilbage til sin Kasse, satte sig hen, trak Huen ned over Øjnene og famlede bag om Kassen efter sin Vandflaske. Han tok en lang Slurk.

Peter kom hen.

"Du vil saa ett' sælge, Bes'faar?"

"Næ—ej."

"Det er manne Penge."

"Vi har nok," svarede den Gamle, "vi er itte Spekulantere."

Karen kom ogsaa hen. Hun kunde i en Hast tænke sig mange Ting, som de enten manglede eller ønskede. Men der var en stille Magt i hende, som holdt igen: Bes'faar skulde ikke overtales.

Peter bemærkede stilfærdigt: "Ja, saa siger vi vel nej til Mr. Bishop?"

Den Gamle trak Vejret dybt.

"Han ku ha faaet den gamle Vogn for ingenting," sagde han endelig med Vægt paa hvert Ord. "Det er ett' Livet om at gøre, og det er heller ett' Pengene."

Karen tog lempelig hans Haand. "Det er rigtigt, Far," sagde hun. "Vi er ikke i Nød for Penge."

"Prøv og byd ham Vognen for ingenting!" udbroød Bes'faar. "Prøv det, Peter."

Men det vilde Peter alligevel ikke.

"It is a good offer, old fellow," sagde Bishop. "We'll put your car in a museum with your name on it."

"Sig til ham," sagde Bes'faar, "at han har sit, og vi har vores, men han ka itte faa novet af vores bare for Penge! Og desom den gamle Vogn er saa møjce mærkelig, saa kan Folk jo komme her ud til vort og se paa ham. — Sig til den Mand," vedblev han, "at jeg og Marie har siddet li'saa strunk i vores lille Vogn, som han og hans fine Dame sidder i deres — deres — deres store Tæskemaskine, og dessom de bød mig en hel Million, fik de itte deres Vilje."

Det var en lang Tale for Bes'faar; han maatte ha' en Slurk af det gode Pumpevand med Honning, men Flasken var tom, og Karen ilede ind for at forny Indholdet.

Peter forklarede den Gamles Afslag, saa godt han kunde, og Bishop gjorde store Øjne. Han begyndte at bearbejde Pe'er med Indvendinger og Forestillinger, men blev afbrudt af sin Kone, som midt i hans Veltalenhed kom med et lille Indskud: "John, dear, don't you see that these people have a pride of their own?" Da tav han.

Saa svingede den fyrstelige Mirakelvogn langsomt ud paa Vejen. Der blev vinket fra begge Sider. John Bishop satte Farten op og gik ind i Historien. En tavs lille Kreds stod omkring Bes'faar. Paa sin gamle Kasse sad han i Præriesolens Glans. Ejer af et kostbart Klenodie, en ubestikkelig Mand, Karl for sin Hat, Herre over det, han havde erhvervet.

Og med Stolthed i sit Hjerter — at Karen og Peter ikke havde søgt at overtale ham, for hvis det var sket, maatte han jo have givet efter for den sunde Fornuft. Blæse være med sund Fornuft, tænkte Bes'faar.

Peter Mogensen bakkede paa sin sure Pibe. "Du er den største Tosk, jeg har kendt i mine Livedage. Niels Olsen!" Men dette aabenhjertede Vidnesbyrd prellede af paa hans gamle Ven og Nabo.

Du er — Du er missæl den værste Demokrat, der er te. Ligefrem durkdreven," fortsatte Peter Mogensen. "Men," tilføjede han, "dessom Du ha'de giet etter for ham, Bishop, — Kors, sikke Tæsk Du vilde ha fortjent!"

ET BARN ER FØDT I BETHLEHEM

PAA MIN VEJ

Ved Juletid 1931

AF ANTON KVIST

Vintren var Herre i Staden,
Kulden var haard og streng,
mangen Stakkel i Gaden
gik uden Ly eller Seng.
Mange segned i Blæsten
og endte i Gravens Is,
uden et Ord fra Præsten
eller Nævneelse i en Avis.

Hvis man vil beholde det "rette" Begreb om Chicagos Velstand og Folkelykke, det som Dagspressen, Forretnings-Ledere, Politikere og deres Eftersnakkere vil vi skal have, da bør man ikke for ofte gaa, endsige bo, i de skumle Stræder, der som grimme Arskæmmer Stadens Ansigt — i Fattigkvarterernes triste Barakker, hvor Nød, Last og Storindustri faar Haand i Haand, som i andre Storstæder, Jorden rundt.

Fabrikkernes Røg og Larm, Skygge og Uhygge, har skaanselsløst tilsmudset disse Boliger og Menneskene, som bor deri, med Forkuelsen og Haabløshedens triste Farve.

Et hvidt Gardin, en rød Geranium, er et sjældent Skue i disse skumle Afkroge, men der bor bag Ruderne i de graa Huse, hist og her, Kvinder, hvis Sans for Renlighed og Skønhed har holdt sig levende i Ungdomsmindet — eller — maaske det er den nye Ungdom, som i Stenørkenen drømmer om Kys og Kærlighed og Bortførelse til grønne Skove, der pyn-ter op i Ødet for Kærlighedshaabet.

Rotter og Væggetøj, Pantelaanere, Kollektører, Brændevinsmænd og Bibelagenter udfolder stor og vellønnet Flid i disse Bydele.

Fabriksherrerne, Kulgrossererne og Narcotkretjelerne klarer sig ogsaa helt godt.

De raaber Hurra, naar Storpolitikkerne taler om god Økonomi og Velstand i Landet; og dermed mener: Armod forneden og Rigdom foroven.

Det var Lørdag Middag, Fløjterne skreg over Byen, Ugens Arbejdstid var endt, for hvem der havde Arbejde. Unge Piger og Knøse som endnu trods Os og Jag i Fabrikken, har Glans og Glød i i Øjne og Kinder; Mænd, smaa Mænd og graa Mænd, strømmer ud fra Kontorer og Værksteder. De stimler i Flokkevis sammen, hvor Sporvognen skal stoppe, den kommer med Lysskær over de blanke Skinner, for Dagen er graa og tung af Røg og truende Sne-skyer.

Arbejderne maser paa, ivrige, som tørstige Faar om et Vandtrug, for at komme med, det er koldt at vente.

Kun faa af de mange naar ind, før Konduktøren, som aabenbart staar hævet over alt Hensyn til fattige Fabriksarbejdere, sætter Vognen i Fart.

Et Par Pigebørn og en graaskægget Mand falder, hulter til bulter imellem hinanden, ned i Gadesnavset. Tøsene hviner hysterisk, men den gamle Mand, som i Faldet har tabt Hatten, ser forbitret ud og truer, med en blaaaret, forslidt Haand, efter Konduktøren: Den Satan!!

To pjaltede Dreng kommer slæbende med en blodvaad, død Køter i en Strikke. Dyret ligger med aabent Gab og rækker Tunge ad Himlen, mens den langsomt, paa sin sidste Færd, drages hen over det snavsede Fortov.

Den ene Dreng hulker. — Lad være at græde Tom, der er jo hjemløse Hunde nok, du faar sagtens en ny, trøster den anden.

— Ja, men Prins der, var min bedste Ven og nu har den forbandede Sporvogn kørt ham ihjel — stakkels Prins.

— Hvad vil du gøre ved ham nu, din Mor vil ikke tage ham ind mere. saadan som han ser ud?

— Jeg vil begrave ham et Sted, hvor jeg kan plante Blomster paa hans Grav til Foraaret.

Paa en aaben Plads gik en Kvinde, med forgræmmede Ansigtstræk, og samlede Brænde i sit Forklæde. En lille snavsset Pige i treaars Alderen gik taalmodig ved Konens Side med sin Haand i dennes falmede Skørt.

Brændesamlersken havde øjensynligt stor Møje med at blive staaende paa Benene, især naar hun bøjede sig for at tage en Pind op, vaklede hun slemt og slog Ringe om Pinden med sin Haand, før hun endelig fik fat i den.

Tom standsede, med sin Kammerat og Hunden, da han fik Øje paa hende. — Mor, raabte han med klagende Røst: — Prins er død!

— Hvad, hvem er nu død? spurgte hun, idet hun rettede sig halvvejs op fra Arbejdet og stirrede hen mod Drengen.

Prins!!

— Aa, Prins, he, he, ikke andre, skidt med ham, saa har vi en mindre at føde paa, ha, ha, ha!!! Hun lo

Anton Kvist hygger sig med sin gode Ven Ove Knudsen.

atter overstadigt, fjoget og gav sig paany til at famle efter Pindebrænde.

Tom stod lidt og saa benovet efter hende, før han atter begyndte at trække i Hunden:

—Stakkels Mor, nu har hun igen drukket for meget, munmlede han forknytt.

— Druknet, spurgte Kammeraten, hvoraf ved du det?

Jo, for ellers vilde hun aldrig have leet ad Prins, hun, som altid har været saa god ved ham!

— Drikker din Mor tit, Tom?

— Ja, a, siden Far blev dræbt mellem Kulvognene, svarede Tom, med nedslagne Øjne, og trak sørgmodigt bort med den døde Prins.

— — —

Paa Trappen at et ubeboet, faldefærdigt Hus, som med uhyggevækkende Tomhed bag sorte Ruder lignede Døden selv, sad to affældige Gamlinge og sludrede deltagende med hinanden om Livets Bryderier.

Nu og da, naar ingen gik forbi, lønnedes deres travle Tunger med en Taar af en Flaske Whiskey, der laa parat i den enes Frakkelomme.

— — —

En Slagtervogn, som rullede forbi, tabte lige foran de to Venners Øjne en dejlig stor og fed Leverpølse.

Pludselig, med større Gesvindthed og Energi, end man skulde have tiltroet dem, styrtede begge Mandslingerne med begærlige Blikke ud paa Gaden efter Pølsen.

I Jaget for at komme først til Byttet stødte den bageste til den forreste, saa begge faldt i Snavset, ovenpaa hinanden. Ham der laa underst greb den anden i Brystet og trak ham ned ved Siden af sig og saa begyndte de at udkælde hinanden og slaas, saa det var en Gru at høre og se paa, og dog var der en stor Flok Voksne og Dreng, som jublede og nød Kampen, indtil en forskrækket Morlille med snehvidt Haar, kom hastende ud fra en af Gadens Træhytter.

— John! John! skreg hun og kastede sig grædende mellem de stridende. Hun fik John hjulpet paa Benene; med sit Forklæde viskede hun en mørk Blodstrime bort fra hans Ansigt og ledte ham ind i Hytten, — og der var hvide Gardiner for Vinduerne. Johns Kampfælle stod paa rystende Ben med iturenven Skjortelinning og lo spagfærdigt til de Omstaaende, men ingen gengældte hans Smil.

Stridens Emne, Pølsen, laa der endnu — han vilde tage den og skynde sig bort — en lille forpjusket Hund, sulten som han selv, kom strygende forbi i det samme og snappede Pølsen ud af hans Haand.

Da lo Tilskuerne igen, spotsk og skadefro, mens den gamle Mand gik — som en Mand under Hagelbygens kolde Slag — ludende og bøjet, sin ensomme Vej mellem de mørke Huse.

— — —

“Save and have!” (Spar Pengene) raabte et Skilt med Guldbogstaver i Vinduet af en granitgraa Bankbygning.

En blind Betler sad med Hatten i Haanden, under Skiltet i Vinduet, paa det kolde Fortov. Ingen ændsede ham, undtagen Frostvinden, som strøg forbi, den svirpede hans nøgne Isse.

“Jesus saves!” (frelser) sagde et andet Skilt, paa en Rude i Nabohuset til Banken.

Skulde det sidste mon ligesom det første Skiit, tjene til Reklame for Banken?

Nej, det var nok ment paa en anden Maade; thi indenfor, i et stort, tomt Butikslokale, havde nogle Frelsens Hær Soldater travlt med at frelse hunrige Mænd fra at sulte ihjel. To Kvinder og tre Mænd i de bekendte blaa Uniformer kogte og øste varm Suppe op til de mange Munde.

Frelserfolket havde Smil og gode Ord tilovers for hver eneste en af de hunrige Mænd, som af deres Hænder modtog fri Fortæring.

Mange Hundrede kom til Frelserbordet for Føde den Dag.

De stod i to lange Rækker. De forreste, som nu gik ind ad Døren, havde ventet tre Timer i Kulden, de bagerste vilde vente lige saa længe, inden de kunde naa frem til Velsignelsen ved Suppegryden — bare der var nok i den, det forfærdelige kunde jo ske, at den blev tømt forinden de kunde komme til.

Det var Mænd af forskellig Alder og Racepræg; Ynglinge, Oldinge, sunde Mænd og Krøblinge, uhægede, modfaldne Skikkelser, som her i den rige Stad i Verdens rigeste Land, stod og frøs i Timevis for at faa en Skaal varm Suppe og et Stykke bart Brød!

Enkelte havde Overfrakker paa, andre matte nøjes med Sweaters, adskillige stod i Skjortearmer og frøs omkap med de bedre klædte. Et havde de alle tilfælles — Savnets, Forladthedens Melankoli i Øjne og Ansigtstræk. De mindede, som de stod der om Kvæg, der krykker sammen i Uvej.

En lille højrodet Avisdreng gik Raden igennem med sin “Extra”, som med vældige Forsidetyper forkyndte, at Amerikas Velstand var ubegrænset.

Avisen fandt trods sit opsigtsvækkende Budskab ringe Afsætning, kun en Mand, høj og mager, med et blegt Jesusansigt købte et Eksempel. Hans Dragt, det man kunde se af den, bestod af en brun Uldhue, gulbrun Militærkappe over blaa Overalls og udtraadte Sko. Kappen saa, ligesom sin Ejermand, falmet og medtaget ud, men det maa siges, at den blev baaret med Anstand paa hans ranke Legeme, med den knejsende Nakke og det lyse, rolige Ansigt, hvis blege Lød fremhævedes af den mørke Haarfyldte, som bølgede frem under Uldhuen, over hans Pande.

Han traadte ud fra sin Plads og gik tavs frem og tilbage langs Rækkerne med Avisen højt løftet, saaledes at den svære Overskrift om Velstanden kunde ses af hans sultne Fæller.

De saa da ogsaa godt nok paa Bladet, men iagttog med langt større Opmærksomhed Manden, som bar det frem for deres Øjne:

Hvad gik han der efter?

Hvad vilde han?

Var han mon fuld eller gal?

Da han for anden Gang kom til Midten af Dobbelt-rækken, standsede han med Front mod Mandeflokken, rettede sig i hele sin Højde, som en General foran sine Tropper, rømmede sig og talte, hans Sprøg var vel skolet, hans Røst, klar og gennemtrængende, satte Liv og Røre i de tavse Rækker. Nederlagets og Modløshedens dystre Maske gled af Ansigtet og Øjne, fra højre til venstre Fløj. Menneskemodet sprang frem over Savn og Forknythed i Varmen af hans Tales Glød:

— Brødre! Raabte han, og svang Avisen over sit

Hoved, I har set Pressens Historie om Landets Overflødighedshorn, som skal være ved at flyde over og omskylle hele Befolkningen.

Føler I Spotten, Skammen og Sparket, som med denne Paastand er rettet mod os og den hele Millionhær af erhvervsløse Arbejdere, som maa sulte og fryse uden Brød eller Ly i Landets Industricentre.

Overflødighed? — Ja, paa Solsiden af Samfundsbygningen, der hvor Storforretning, Regering, Presse og Gejstlighed sidder i Hygge og Velvære og rasler med Nøglerne til Jordens og Himlens Skatkamre !!

De ved, vi sulter og fryser i Skyggen, men de ænser os ikke.

Vor gudgivne Ret til Livets Brød gælder, trods Overflødigheden, ikke mere i Kristenheden, end Fluens Liv i Edderkoppens Spind!

De svarer nej, hvor vi spørger om Arbejde, og truer og kalder os dovne, naar vi beder om Brød!

For Forbrydere har de altid en varm Celle med Føde og rent Tøj parat.

For den Arbejdsløse, Kulde og Hungersnød!

Kun i Krigstid har de Agtelse og Brug og Brød for os — det har mange af I gamle saa vel som vi yngre maattet sande i Løbegravens blodrøde Helvede. — —

En Sporvogn, efterfulgt af et Par Lastbiler hundrede forbi. Den talende tav, men blev staaende — han havde nok mere at sige. Det kunde da ogsaa ses paa hans Tilhøreres Ansigter, som alle var vendt mod ham, at han vilde blive hørt.

Der var andre i Gaden end de arbejdsløse, som lyttede til hans Ord. Kvinder og Børn i de smudsige Huse, stak Hovederne ud af Vinduer og Døre. for at høre hvad det fremmede Menneske talte om.

Uden for Banken stod en Gruppe velnærede, og derfor velagtede Borgere og lyttede, uden at finde Behag i hvad de hørte.

Ved et Værtshus, paa den Side af Gaden som Taleren vendte Ryggen til, gik en Politibetjent med rødglinsende Kinder og dampende Aandedræt — om han hed Jekyll eller Hyde, bliver aldrig opklaret, men ingen, som har set hans tunge, tykke Krop og Aasyn i Profil, skal tvivle om Ægtheden i Darwins Teori.

Ordenshaandhæveren standsede for i Magt at kunne overse Pjalteflokket og høre, hvad Manden med Jesusansigtet, som nu igen tog Ordet, talte om :

— Vi er de mørke Stræders forladte Folkefærd. Vort Liv er Tiggergang fra Arbejdsplads til Arbejdsplads.

Vi har, ligesom Jesus, indtil de gav ham Tornekronen og Korset, ikke det, hvortil vi kan hælde vort Hoved.

Vi trænger til Varme og Næring i Legeme og Aand. Sulter I, er det eders egen Skyld, siger den, hvis Bælg er fyldt og krør sig selvretfærdig, med Blikket mod Himlen og Haanden paa Pengepungen.

Barmhjertigheden er fallit.

“Elsk din Næste, som dig selv” er Børnesnak. Guld er Gud i Stat og Raadsal, i Hjem og Hjerte.

Kains og Dalilas, Judas' og Pilatus' Efterkommere har gjort sig Jorden underdanig.

Aagerkarle, Farisæere og Toldere sidder atter ved Tempelrets Bord og købslaar og spiller med grænseløst Begær om Jordens Frugt og Arbejdets Velsignelse.

De vinder og ophober sig fabelagtige Rigdomme.

Deres Slotte, Kirker og Forlystelseshuse, deres Kvinder, som er trangbrystede og plattfodede af Juvelers og Ædelstenes Tyngde, staar i verdslig Glans og Pragt, langt over, hvad Kong Salomon i al sin Herlighed har kunnet prale med!

Borgerskabets, Kræmmerlagets Hengivenhed, Pressens og Embedsstandens Tilbedelse og Præsteskabets Velsignelse og Løfte om Frelse følger de pengemægtige.

Frelse, for hvad og ved hvem? — Fortidens Magthavere dømte jo Frelseren til Hudfletning og Død for hans Oprørssind, akkurat som Nutidens Magthavere vilde dømme ham i Dag, hvis han kom i sin Pjaltekofte for at trøste og opildne de Fattige og Lidende! Vilde hans flammende Ord for Ret og Sandhed mod Pengebegær, Hovmod, Øjentjeneri og Skinhellighed blive bedre modtaget af Jordens Mægtige nutildags end dengang?

Ak, nej, hans Sandhedslære og Kærlighedsbud gælder til Vandsbæk i Dag som for 1900 Aar siden!

De rige og raadende, som aldrig agter andres Bøn om Frelse, har ingen Frelser behov, thi deres er Riget og Magten og Æren!

Men vi andre, som i Verdensdansen om Guldkalven blev skubbet ud i Glemselens og Fattigdommens Fortabelse, vi har i Sandhed Frelse behov! — Hvor skal vi finde den? — Frelsen for Sult og Nød i Rigdommens Land?

Kulden tager til, og de fleste af os har hverken Ly eller Seng. Lad os, som en sidste Udvej, vandre i sluttet Trop til Raadhusets Dør og banke paa hos Byens slumrende Byraad. Lad os i vor Menneskerets Navn protestere .....

Han tav brat — et tungt Slag faldt paa hans Ryg og tog ham Ordet af Munden — han vendte sig om, gispende efter Luft. Der stod den svære Politimand for ham med Lovens Lyn og Vrede i sine Øjne. Som en Kat havde han listet sig over Gaden, og uden Varsel svunget sin Knippel mod Talerens Ryg — .

— Din fordømte Oprører og Gudsbespotter, brølede han, hvad i Helvede er det du taler om?

— Jeg taler om Ret og Sandhed! svarede Manden med Jesusansigtet.

— Ret og Sandhed — hæ! Hvæsedes Drabanten og lod Knippelen falde med et Skræld mod Mandens Hoved, han faldt med stift, stirrende Øjne bag over, ned i Stenbroens Snavs og Sne.

En dyb Vredesbrummen lød fra Sulterækken, over Betjentens Adfærd, hvilket dog kun tjente til at forøge dennes Raseri.

— Hold Kæft, I fordømte Driverter, raabte han, eller I skal blive slaaet ned allesammen, selv om jeg skal fløjte hele Politistyrken sammen, for at gøre det!!

Han behøvede ikke at true mere. Sult og Lidelse havde allerede slaaet disse Mennesker saa langt ned i Modløshed, som de kunde komme.

De nærmeststaaende bøjede sig tvivlraadig ned over den faldne Fælles voksblege Ansigt, Blodet flød fra hans Isse, ned over Tindinger og Haar, det saa ud, som om han laa med et rødt Baand om Panden — et langt rødt Baand, der strimede sig i Sving og Kruseduller ud over Sneen.

De bøjede hans Arme op over hans Bryst og bar ham forsigtigt hen og ind i Frelserhuset.

Politimanden gik tilbage til Værtshuset, hvorfra han kom, han trængte til Ro og Hvile, han blev modtaget med Bravoraab og Skulderklap, og et stort Glas Grog i Erkendelse af hans tapre Udfald mod den bløge Urostifter. — — —

Men i den graa Dags svindende Lysning stod de hærgede Skikkelser stadigvæk, taalmodigt ventende efter at komme frem til Frelserbordet; fra et Par Kæmpeskorstene bølgede Røgen i Vinden, som sorte Faner over den triste Gades jammerlige Huse og nødstedte Mennesker.

Men fra Down Town til Up Town, vældede Lyset, som en gylden Sky over Park, Sø og Boulevard; fra utallige Bilers Lanterner, fra Paladsernes Høj-

sale, fra Skyskrabernes Taarnruder, fra Tusinde Kæmpeskiltes brogede Flammeskrift — fra Storstadens pragtblendende Eventyrverden, hvor kun et er ægte:

Foragten for de mørke Stræders ulykkelige Folkefærd.

Det er Fredsfyrstens evige Krav og Bud,
at Uret paa Jord skal fortrænges!
Det er Lysets Aand, det er Godheds Gud,
der vil frelse, mens Vinteren strænges
de Hjem, hvor der lides og længes!

A. K.

(THE DANISH PIONEER)

LARGER CIRCULATION THAN ANY OTHER DANISH AMERICAN NEWSPAPER

Published by BERTELSEN PUBLISHING COMPANY

36 Elmwood Parkway, Elmwood Park 35, Ill. - Phones: Gladstone 6-9079 and 3-2614

UDKOMMER HVER ANDEN UGE

EN GOD OG VELKOMMEN JULEGAVE ER ET AARS ABONNEMENT
PAA "DEN DANSKE PIONEER"

Prisen er \$5.00 om Aaret i U.S.A. — \$6.00 om Aaret til Danmark

Har De Lyst, sender vi Dem gerne Bladet for 3 Maaneder for \$1.00

LAD OS BEVARE DETTE BINDELED MELLEM DANSK AMERIKANERE OG DANMARK

DEN GAMLE ÖRN I BAKKERNE

Af Tyge Lassen, Det Danske Udvandrerarkiv
i Aalborg

MAX HENIUS

Bedst som man sad og sløvede i stolen paa Frandsens Barbersalon i Østeraa, det var i begyndelsen af trediverne, fløj døren op, og en hvirvelvind paa ti sekundmeter kom farende ind og slog sig ned ved siden af, kastede et lynblik rundt i lokalet, strøg sig over ørnenæsen, og centrerede sig selv med et lydeligt:

— Hvor mange regner De, der kommer til Rebildfesten i Aar?

— Tja — hvad mener De — saadan foruden den faste stab af dansk-amerikanere?

— Dansk-Amerikanere? Dansk Amerikanere?! Undskyld, men hvad er det for nogen, dem kender jeg ikke noget til!

Nu lynede det paa begge sider ørnenæsen. Og man følte sig mildest talt noget desorienteret, for hvis ikke Max Henius selv var dansk-amerikaner, hvem i alverden var saa. Men svare ham maatte man jo, det var en naturlov:

— Dansk-amerikanere.....ja, jeg mener altsaa danskere i Amerika.

— Naa gør De det, min herre! Nej se, dansk-amerikanere eksisterer ikke. Selv om man bor i Amerika er man enten dansk statsborger og er altsaa dansker endnu, eller ogsaa er man blevet amerikaner, men saa er man ikke dansker længere. Man kan jo ikke være begge dele! Men man kan være danskfødt Amerikaner, det er nok det, De tænker paa, min herre—!

Og det var det selvfølgelig. For ret havde doktoren jo. Endnu var vi ikke begyndt at kalde ham den gamle ørn. Bare doktoren. Men ret havde han. Altid. Saadan da. For han havde en god forstand og lynhur-

tig var han. Ogsaa meget intensiv, lod sig gribe af en stor ide, var straks i fyr og flammme for den — og ventede det samme af sine omgivelser. Og han gav sig ikke rast eller ro, før man havde taget standpunkt til hans plan. Man kunne gaa imod den, eller man kunne følge ham; men at staa neutral, ikke tage standpunkt, det var en umulighed overfor en mand som Henius. Fanatisk var han alligevel ikke — for var man blot positivt inds'illet overfor ideen, der havde grebet ham, kunne man være mere ræsonnerlig i detaljerne end netop han. Og som oftest var man faktisk enig med ham og blev selv revet med af det store, det vidtrækkende og indlysende rigtige i perspektivet. Hans intensitet kunne være trættende, for begrænsning og maadehold laa ikke for en natur som hans. Men idealisten kommer tørskoet over meget, som andre bliver hængende i, og man kom efterhaanden til at holde af Henius for hans vidsyn, hans idealisme, og for selve den intensitet, hvormed han ofrede alt og alle — men mest sig selv — for en god sag. Det var ikke egen vinding, han søgte i disse ting, det var s a g e n, som betød alt for ham, og det var først og fremmest mest for den, han traadte frem. Ganske træffende er det blevet sagt om ham, at han fulgte ikke søgelyset — det var søgelyset, der fulgte ham.

— — —

Max Henius ville gerne have overtaget faderens spritfabrik for at blive boende i Aalborg og føre den videre. Men gamle Isidor solgte den i 1881, og kun et par maaneder senere udvandrede den 22-aarige Max med sin, fra universitetet i Marburg hurtigt erhvervede, doktorgrad i lommen. Efter en kort tilpasningstid blev han apoteker i Chicago, og nu kunne han gifte sig med sin elskede Johanne Heiberg hjemme fra det gamle land.

Takket være sin energi, sit gode hoved og sin evne til at vinde mennesker for sig, havde Henius hurtig fremgang med sin forretning, og allerede efter de første fem aar i staterne kunne han sammen med dr. Robert Wahl i Chicago aabne Wahl-Henius Institutet for bryggeriteknisk undervisning og forskning, hvorfra den berømte danske gæringsfysiolog Emil Chr. Hansens skelsættende metode til rendyrkning af gær snart gik sejrrikt frem over hele Amerika. —

Det var paa et beslægtet omraade, bakteriologien, at Max Henius første gang traadte frem for offentligheden som forkæmper for en stor sag af almen betydning. Vandforsyningen var mildest talt sundhedsfarlig, og den meste mælk var fuld af tyfusbaciller, fordi mælken blev fortyndet med vand fra byens ledningsnet.!

I 1892 indledte Henius og Wahl en voldsom presse-kampagne for at faa forholdene ændret — og det lykkedes omsider ved store og kostbare anlægsarbejder fra kommunens side. Nu var der lagt mærke til

Henius, og sideløbende med den voksende fremgang for sin private virksomhed kom han efterhaanden til at give meget af sin tid og sine evner som arrangør og talsmand til fremme af branchens fællesinteresser og til samfundsgavnlig virksomhed paa helt andre omraader, der ikke havde spor forbindelse med bryggeri og gærfermentering. Han arrangerede en stor landsudstilling i Chicago, han var i mange aar formand for bestyrelsen af Chicagos Offentlige Bibliotek, og han blev den store brobygger mellem danskfødte amerikanere og deres gamle land. I Danmark skabte Henius tre institutioner af varig værdi: Re-

Anders Johansen, har sporet den tilbage til deres gymnasietid i Aalborg.

I anledning af Landsudstillingen 1909 i Aarhus blev der den 4. juli holdt et stort og vellykket dansk-amerikansk stævne. Foruden kronprins Christian og kronprinsesse Alexandrine og andre deltagere her hjemme fra, var der mindst 1100 tilrejsende fra Amerika. Max Henius var naturligvis i spidsen blandt arrangørerne, og ved fortsat energisk arbejde og betydelige økonomiske ofre ved indkøbet af det store areal i bakkerne fik han skabt Rebild National Park

Paa 100-Aars-Dagen for Max Henius Fødsel samlede en Kreds af Chicagos Danske ved hans Gravsted.

bild National Park med 4. juli stævnerne, Lincolns Udvandermuseet, og i Aalborg Udvandrerarkivet. Ja mer end det: Henius var i nogen grad medvirkende til, at Amerikas daværende præsident Woodrow Wilson gik ind for afholdelsen af den folkeafstemning i Slesvig, som førte til det nordlige Slesvigs genforening med Danmark efter afslutningen af den første verdenskrig. Men overfor offentligheden holdt han sig beskedent i baggrunden, fordi han mente det bedst for sagen, at det var amerikanere af slesvigsk afstamning, der blev dens talsmænd i Det Hvide Hus i Washington, D. C. Dette var ingen interesse af ny dato for Henius; en af hans klassekammerater, dr.

som hjemsted for fremtidens dansk-amerikanske stævner. Det skete i 1911, og allerede næste aars 4. juli vejede Dannebrog ved siden af Stjernebanneret over talerstolen, hvorfra kong Christian den Tiende — dybt bevæget — anslog de strenge, som er blevet Rebildstævnernes tradition gennem snart et halvt aarhundrede.

Her er desværre ikke plads til at sige ret meget om Rebildstævnerne, og for øvrigt har jo Riismøller saa straalende skrevet Rebilds saga i sin bog fra 1952. Uden den ville man mangle noget meget væsentligt i billedet af det danske folk i vort aarhundrede. For Danmark er jo de folkelige friluftsmøders land, og

her har Rebildstævnerne erobret førstepladsen. I disse bakker høres ord som folkestyrets fædre og højskolebyggerne ville kendes ved, og her er den danske sang lige saa ren og stærk som i Sydslesvig, i Iowa og Argentina.

Men der er i dette værdier, som ikke kan nøjes med at blive taget frem den ene gang om aaret. Derfor blev Blokhusemuseet og Udvandrerarkivet til. Rebilds saga er flettet sammen af titusinde danske skæbner og levnedsløb, og de rummer værdier, som ikke maa forspildes; de skal samles og bevares, saa mange af dem som man kan komme over, for at tankerne i dem kan bære ny frugt, og fordi kun det folk er i stand til at skabe sig en fremtid, der kender sin fortid og freder om sine minder. Blokhusemuseet og Udvandrerarkivet ligger begge i skæringspunktet

MAX HENIUS

mellem den danske kultur i det oversøiske og det hjemlige; men Blokhusemuseet mangler endnu sin Riismøller, hvorimod arkivet allerede fra starten fik sin Waendelin. Det er skabt, og skal kun holdes i gang. Var det blevet forsømt, vilde det aldrig kunne indhentes. Ikke uden grund blev Henius æresborger i sin barndoms Aalborg.

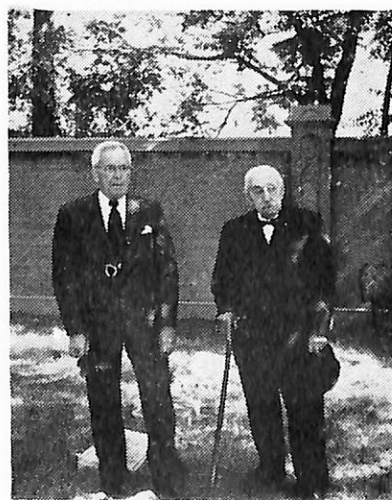
Saa meget førte den passiar i Frandsens Barbersalon ind i, selv om fortsættelsen foregik andre steder — mest i Rebild. Det var i Hørgdalshuset, man skulle være sammen med Max Henius for at forstaa ham. Hans far var indvandrer i Danmark, han selv blev udvandrer til Amerika; overfladisk set var han kun dansker af een generation. Men den store mester ved smeltediglen havde fyldt hans sind med de strenge, som klinger i den danske tone fremfor alle andre, det var den, han stadig søgte ind til og som forblev hans hjertesprog. Maaske ikke det stedbundne og til tider stavnsbundne danske, men den vidtfavnende og aabne danskhed, der kan tale med mennesker i alle positioner og i alle egne. Danmarks konge, Amerikas præsident, Jens og Karen i Tophuset, operasangerinden og tallerkenvaskeren— Max Henius var sig

selv overtor dem alle. Hans hus i Hørgdalen var lille og beskedent at se til, men samtidig var det i kontakt med danske erobringer ude i den store verden. Netop saadan er det jo ogsaa med hele det land, vi er saa lykkelige at kalde vort: Kun en plet paa landkortet, men alligevel centrum for et magnetfelt med kraftlinier udover alle verdensdele. Det ses meget klart ved Rebildfesterne, ved Kronborgstævnerne og i Udvandrerarkivet. Og man mærkede kraftlinierne, naar man besøgte Hørgdalshuset. Det var næsten udelukkende danske, man traf her i kredsen omkring Max Henius, men det var danske fra baade nær og fjern, og man kunne holde gætteleg med sig selv, om den, man lige var kommet i snak med, havde hjemsted i Skørping eller San Francisco.

Henius elskede at se mennesker om sig, men han var kemisk fri for snobberi, alle var lige fine i hans øjne og alle var lige velkomne, blot de var frisinde og medmenneskelige i deres indstilling, ægte i sig selv og deres eget, ukunstlede og uden skaberi. Paa det grundlag vandt Henius mange venner, og det førte atter til mange indbyrdes bekendtskaber mellem folk, der aldrig ville have truffet sammen andre steder end netop her. Det er en stor Berigelse at have oplevet dette og være med til at tjene denne sag.

Der er en vid udsigt fra bankerne omkring Hørgdalen. Og det var et godt Sted for en gammel ørn som Max Henius at hvile vingerne. En ørn? Ja, se selv ud over Rebild Bakker en fjerdejulidag: Her samles titusinder og atter titusinder om den folkelige friheds og det mellemfolkelige venskabs tanke, som Max Henius var talsmand for. Kunne noget være mere dansk — og samtidig mere internationalt?

Det kunne ingen jordbunden sjæl have givet os, det skulle der en ørn til.

Dr. J. Christian Bay og Henius Søn, Henry Henius ved Mindehøjtideligheden paa 100-Aars-Dagen.

M O R G E N G R Y . . .

∫

Nu stiger Sol af Havets Skød
og spreder Guld om Sky.
Der blusser op en Straaleglød,
der favner Land og By . . .
Nu Solen kysser Duggen væk
fra dugvaad Eng og Vang —
og frejdig nynner Aa og Bæk,
sin kaade Morgensang.

I Morgengryets dunkle Skær,
der jubler Fuglesang
ud over Skov og stille Kær,
som Ekko over Vang. —
Selv Fjordens Bølgers hvide Skrud,
de ruller Kluk mod Strand,
mens Solens Straaler spredes ud
fra Himlens gylden Rand.

Højt gjalder Hanen fra sin Pind,
at Dagen den er nær.
Den ryster sig paa Tagets Tind,
i Gryets første Skær.
Og Hanens Hilsen bølger ud,
som Sang til Sogn og By. —
Vi tørner ud, som friske Skud,
til Dagen kaad og kry.

Nu lister Ræven hjem fra Rov,
til Ungerne og Viv,
mens Kronhjort springer ud fra Skov —
og Gæs gaar ned bag Siv.
Selv Haren lystig danser Vals
i Ager og langs Sti,
mens Koen brøler og gi'r Hals —
for Natten er forbi.

God Morgen Sol, du gamle Ven,
vi hilser dig paa ny.
Du maner os til Dyst igen
i gylden Morgengry . . .
Du varmer op den kolde Jord
og vore stive Sind,
mens Kirkeklokkers Tonekor,
blidt ringer Dagen ind.

Mens Lærker svinger sig mod Sky
og fanger Sol og Vind,
saa ranker Blomster sig saa bly
og suger Duggen ind. —
Snart spreder Solen Skyer væk,
af Morgenlandets Vang . . .
Vi nynner med den lille Bæk —
vor glade Morgensang !

Arlo Leis.

EN SOMMERTUR GENNEM JEPPE AAKJÆRS LAND

af
CARLO CHRISTENSEN

Carlo Christensen

En smuk sommerdag — og dem har der været mange af iaar i Danmark — kørte jeg fra Viborg til Struer ad naturskønne og historiske veje.

Jeg holdt mig ikke til den slagne hovedlandevej, men kørte ad mange sideveje, hvorved turen blev omtrent dobbelt saa lang, som den ellers ville have været. Der var imidlertid ingen grund til at fortryde disse afstikkere, for jeg kom paa den maade til udflyttermarkerne og blev ligesom mere intimt knyttet til de egne, jeg kørte igennem. Hastigheden bestemte jeg selv, der var ingen trafik at tale om, ingen travle automobilister, der for enhver pris skulle uden om vognen foran. Jeg kunne tage den med ro; og det gjorde jeg.

I denne artikel til Dansk-Amerikansk Jul vil jeg blot berette om visse indtryk, som den del af turen, der gik over Dollerup, Karup, Resen, Aakjær til Hjerl Hede, aflejrede i mit sind.

Her kørte jeg gennem den smukkeste natur, som tænkes kan,

langs Hald Sø og ud over Alheden, hvor det snart kun er grøftkanterne, der vidner om, at man kører midt gennem det, som tidligere var milevide hedestrækninger.

For hedeboenderne var det ikke nogen god sommer iaar; det var for tørt og for varmt, og mange steder kunne høsten kun netop dække udsæden. Naar de, der har med turisme at gøre, gnider sig i hænderne over et rekordaar som iaar, kan det være godt at kigge inden om paa de lette jorder, hvor tørken og solen ubønhørligt har svedet kornet af. I de hjem er det svært at se, at det har været en god sommer.

Her kørte jeg da midt igennem dette tidligere hedeland og maatte forbavses over det, som travle og flittige mennesker havde udrettet med at ondyrke heden til frodige marker. Fra 1925 til 1928 havde jeg jævnligt lejlighed til at besøge hedeegnene — og hvad der er sket i løbet af de forløbne tredive aar, er helt eventyrligt.

Naar jeg nu og da kom til en plet, hvor lyngen endnu bredte sig i sit blomsterflor som førhen i dens velmagtsdage, ja, da maatte jeg ud af vognen og plukke en buket, for lyng skulle jeg da have med tilbage til København.

Jeg kørte fra Vroue over Vridsted og Trevad til landsbyen Aakjær. Det tog næppe mere end femten minutter i automobil, og endda var der god tid til at se sig om. Til trods for den straalende sommerdag maatte jeg mindes Jeppe Aakjærs skildring "Min første jul", hvor han fortæller, at faderen og moderen, der havde en af de seks hedegaarde, der udgjorde landsbyen Aakjær, var inviteret til julegilde hos en slægtning i Vroue. Det var nødvendigt at lade den lille fire maanedes gamle Jeppe blive hjemme i pigens varetægt, og forsikrede moderen, der havde svært ved at løsrive sig fra den lille, de skulle snart komme hjem igen. Men i løbet af aftenen blev det et forfærdeligt snevejr, og himmel og

jord stod i eet. Men hjem maatte de. Turen, som jeg nu kørte paa et kvarter, tog mange, mange timer, for hjulsporene, som de skulle følge, var ikke at se. Det er en rystende skildring, som Jeppe Aakjær har genfortalt efter forældrenes beretning senere i livet. Den ængstelige mor og den uheldige far saa for sig, at deres verden var ved at gaa under i denne elementernes kamp, hvor menneskene bliver saa smaa og ubetydelige. Hjem kom de da, men det var ud paa formiddagen, inden den forsultne og forgrædte Jeppe kunne lægges ind i modernens milde arme.

Mange minder om Jeppe Aakjær og hans digte gennemstrømmede mit sind, da jeg kørte gennem hans barndomsegne.

Jeg mindes den første gang, jeg hørte en af Jeppe Aakjærs sange. Det gaar lige saa langt tilbage i tiden, som jeg kan huske, maaske har det været i 1909 eller 1910. Det var i mit barndomshjem paa Vesterbro i København, hvor min milde og gode moder sang visen om Jens Vejmand for sine tre drenge. Naar hun spurgte os, hvad vi gerne vilde høre, saa var mit svar altid "Mads Doss" eller "Jens Vejmand", og som regel sang hun dem begge med sin lille, smukke stemme.

Det var imidlertid ikke alene mor, der sang "Jens Vejmand" for os. Vi laa ofte oppe i vinduet og lyttede til gaardsangerne, der var flittige gæster i baggaardene. De havde den populære sang som fast nummer i deres repertoire, og de sang den gerne en gang til, hvis der vankede en ekstra femøre fra et af vinduerne. Jeg husker ogsaa visen fra lirekasserne, der spillede den i indsmigrende valsetakt, mens pigerne dansede dertil i baggaarden, og vi tre drenge og mange andre børn med os skraalede teksten af fulde halse.

Det var fra gaardsangerne og lirekasserne, men først og fremmest fra moders sang, at poesien og musikken fra denne sang naa-

ede mine ører og fæstnede sig i mit sind saa levende, at minderne stadig vækkes til live, naar jeg hører "Jens Vejmand".

Jeg fortalte dette træk fra barndommens dage, da jeg en sommerdag i sidste halvdel af tyverne besøgte Jeppe Aakjær sammen med Thøger Larsen, digtervennen fra Lemvig. Vi sad i Jenle-digterens studereværelse paa loftet og saa ud over den smukke Limfjord. "Det digt skrev jeg i juni maaned 1905", sagde Jøpne, "— og da det kort tid efter blev trykt i "Politiken", blev der sat melodi til. Og siden blev sangen trykt som skillingsviser i et oplag paa et halvt hundrede tusinde eller mere, og der blev vistnok trykt over 100,000 postkort med teksten paa".

Ak ja, hvor vel husker jeg ikke disse gamle skillingsviser og postkort, som var den eneste form for trykt poesi, der fandtes i mit hjem.

Jens Vejmand er maaske ikke et af Jeppe Aakjærs bedste digte, men det er i hvert fald et af hans folkeligste, et af dem, der maa tøre hjerterne ved dets simple og jævne ord. Maaske havde Jeppe truffet Jens Vejmand netop her paa disse veie, som jeg kørte ad paa vej til Aakjær, den lille landsby, hvor det hele begyndte:

"Jeg er født paa Jyllands sletter,
der hvor lam af lyngen nipper,
der hvor hvergarnsklædt og liden
moder tørred sine stripper.

Helst jeg mindes sommerkvælden,
naar de tunge stjerner tændtes,
medens under portens mørke
stud og hors af selen spændtes.

Rugen stod mod lervægsgavlen
bøjjet svagt af junidræet;
duggen faldt paa gjøgens vinge,
hvor han gol i hylde træet.

Koen stod med reb om øret
ved en frønnet vognkjæp bunden
med en kat paa hver sin side
og med drøvets drevl af munden.

— Inde var kun lavt til loftet,
maanen kasted lys i stuen;
bedstefar i lædertrøjen
stavred om ved skorstensgruen.

Mor gled ind ad frammesdøren,
slæbende paa malke panden;
snart har koens varme drikke
fyldt hver barnekop til randen.

Far kom kroget ind fra stalden,
hængte trøjen op ved bjælken,
spiste tavs, indtil han sagde:
"Lad os takke Gud for mælken".

Bad vi da i lys fra maanen,
som kun børn og bønder beder,
medens tunge stjerner tændtes
over brede tavse heder.

Dette digt skrev Jeppe Aakjær den 7. december 1901, da han boede i København og nagedes af hjemve. Det er efter min mening et af de smukkeste hjemstavnsdigte i dansk litteratur; det er saa ægte og ligetil en beskrivelse, og det er poesi.

Faa digtere har skrevet saa smukt om en mor, som Jeppe Aakjær. Jævnt og enfoldigt, med en poetisk undertone, som kun enkelte har formaaet det i dansk litteratur, skildrer han sønnens dybe følelser for moderen, der har slidt og stridt dag ind og dag ud, og dog har tid til, som han skildrer i sit digt "Mors rok", at lære drengen at stave og at synge om "den hvide flok" og "al Hans naadegave".

I digtet "Mor ved brønden" skildrer Jeppe Aakjær moderen, der er blevet gammel — "dog endnu mere svag", men ud maa hun endnu engang til brønden, og draget "af den samme urtidskraft, som væld og klare kilder til hver en tid har haft", lykkes det hende ved sønnens hjælp at komme derud, hvor hendes slægt har gaaet i kreds om brønden i flere hundrede aar. Her ved brønden ser hun de mange aar passere forbi. Tildragelser, der for andre maa synes smaa og ringe, mindes hun. For hende var den gamle slægtsgaard "et hjem — et fattigt og dog et helligt navn, en lille grønne verden med tusind haab og savn". Der ved brøndens fædrened kilde, der spejlede foraarshim-

lens blaa, begyndte for hende det liv, hun selv kunne huske. Nu strøg foraarsvinden om hendes isgraa haar. "Saa vendte hun vaaren ryggen med alt, den bar i sit skød, gik ind og ordned sin bryggen og alt til en hedelig død".

Nogle af Jeppe Aakjærs allerbedste digte er skrevet om moderen og faderen, barndomshjemmet og hele dets verden, der gav inspiration til saa meget. Den, der er bondefødt, kan næppe tænke sig en smukkere og rigtigere gengivet situation end den, Aakjær har tegnet i dette vers fra "Mors rok":

"Fa'r ta'r ned saa tung en bog,
med Gud han hvisker sammen.
Famler lidt ved spændets krog
og slutter med et: Amen.

Lul, lul, rokken gaar,
ensomheden synger,
mulmet tæt om taget staar,
og sneen gaar i dynger."

Disse tre digte, "Jeg er født paa Jyllands sletter", "Mor ved brønden" og "Mors rok", fortæller om Aakjærs inderlige tilknytning til barndomshjemmet og til faderens og moderens gudfrygtighed, som han har skildret saa smukt som nogen til trods for, at han allerede som ganske ung kom paa tværs af kirken som institution.

Jeg maatte videre og drejede bort fra Aakjær; jeg kørte langs aen i hans fars eng, aen, der gled som en drøm om hans barne-seng med blød og klukkende stemme: "— og aa og kjær og byen her, det kaldes under eet for Aakjær".

Det næste maal for min tur var Hjerl hede, hvor der i de sidste halvtreds aar er foretaget en storlaaet indsats omkring Flyndersø, Danmarks største hedesø, en indsats, der har resulteret i, at et af Danmarks smukkeste uberørte hedeomraader er blevet fredet.

Dette hedeareal, der er en del af Jeppe Aakjærs "barndoms lykkeland"

“har intet at skaffe med
markernes smil.
Her sidder naturen med fingren
paa mund;
mens lyngsuset dysses af ingen i
blund.”

Det var i 1905, at Jeppe Aakjær skrev sit digt “Den jydsk lyng”, der er en bøn om at frede heden, før det er for sent; digtet slutter med dette vers:

“Und mig da fred paa min
fædrene grund!
Lad mig i sandet dog rødderne
sprede!
Brød skal du hente fra
muldmarkens hund,
Vidsyn og frem paa min
drømmende hede.”

H. P. Hjerl Hansen, en velhavende dansk forretningsmand, begyndte i 1910 at indkøbe hedearealer ved Hjerl hede og Flyndersø. Dette område gav han navnet Hjerl hede, og her er der nu ved fredningsbestemmelse skabt mulighed for, at lyngen uforstyrret kan sprede sine rødder i sandet.

Jeg ved ikke, i hvor høj grad Aakjær kan have haft indflydelse paa, at Hjerl Hansen begyndte sit fredningsarbejde, men det var i aarene forud, at Aakjær skrev nogle af sine bedste hededigte. I 1906 skrev han saaledes digtet “Paa hedens høje”, i hvilket han fortæller, at han ser ud over barndomslandet, der snart er slettet ud, for “ploven maa jo have sin gang, selv om den flænger vore minders have”. Men digteren ved godt, at hans sorg er i det blaa, man standser ikke udviklingen, fordi et stakkels digterhjerter klager, men

“Maaske dog een sig ømt til
redning bukker,
før furen sig over lærkens unger
lukker.”

Ja, der var een, der kom til “redning” — Hjerl Hansen. Og derfor kan man idag staa paa denne hedeatrækning og fryde sig, fordi denne skønne og storslaaede natur i Jyllands hjerte blev reddet fra udslettelse.

“Spar denne rest af hærdet urtidsjord,
den solfaldsbro, den blæsteris brune bane,
hvor oldtidssti sig dulgt i lyngen snor,
og luftens syn slaar ud sin lyse fane.
Lad ikke haant om hedens “golde” gave;
det land er fattigt, som er i del have

— Se den, som fik en mindere i klemme,
som saa sin barndoms lykkeland forraadt.
han synger mest med skjælven i sin stemme
og gaar ad stier, andre ej har traadt.
Jeg har nu bedt for Jyllands brune hede:
der burde bydes, hvor jeg kun kan bede.

Far varsomt, I, som skalter med en jord,
I ej har traadt med barents myge fødder;
den ved kun slet, hvor lyngens lykke bor,
der ej har leget ved dens brune rødder.
Men brænder I end gyvlens sidste ranke,
I brænder ej mit digt og digtets tanke!

Jeg forlader Hjerl Hede. Lykkelig og glad fordi jeg fik den store oplevelse at se den saavel som den gamle landsby, der er anlagt ved indkørslen til det fredede område. Taknemmelig var jeg, fordi jeg havde fornemmet, at digterens bøn var blevet hørt her paa Hjerl hede. Det blev den ogsaa andre steder, men det ville det føre for vidt at komme ind paa i denne artikel.

Jeg kører over Sale og Vinderup til Struer, og turen er slut.

Men Jeppe Aakjærs digte toner i mit sind, som de har gjort det i de halvtreds aar, der er gaaet, siden jeg første gang lyttede til en af hans sange, og jeg kan ikke nægte mig selv den glæde at slutte denne artikel med at citere de tre sidste vers af Jeppe Aakjærs Rebildkantate, ord, som tusinder af hjemvendte dansk-amerikanere har lyttet til i aarenes løb:

“Saa fattig blev, Danmark, vel ej dine kaar,
saa lidt gav ej rugen i trave,
at ej du har raad til en blomst i dit haar,
en lyngkrans til fædrenes grave.
Lad ingen mod blomsten da vække din harm,
thi rugen skal nære vor styrke, vor arm,
men blomsten skal nære vort hjerte.

Og heden histude skal ingen forsmaa,
som sidder bag bøg eller linde;
dens ranker er lave, dens hytter er graa,
men hvor disse ranker kan binde!
Ja, tusinde længsler fra præriens land
gaar hjem mod dens lyng og dens fattige sand,
naar solen i majshavet synker.

Her har vi da ridset i lyngen vor plan,
og her har vi givet exemplet:
Et alter staar rejst for den jagede pan,
naturen har hvælvet ham templet.
Her mødes det skilte paa barndommens grund
med himlen til hvælving og heden til bund,
mens mindet i dugfaldet hvisker.”

Den norske Fregat i Tornby Kirke

Ved J. CHRISTENSEN

I Tornby Kirke har der i en lang Aarrække hængt en meget smuk Skibsmodel af en Fuldrigger eller Fregat, der bærer Navnet „Juno” paa Agterstavnen, og paa hvis Mesanmast et norsk Silkeflag vajer.

Det mærkelige er imidlertid, at nævnte Skibsmodel har en Historie, som er af mere end almindelig Interesse. Den staar nemlig i nøje Forbindelse med en Tragedie, som for over hundrede Aar siden udspillede paa Vendsyssels Vestkyst, og hvis Hovedperson var den norske Kaptajn Thomas Thiis, Fører af Barkskibet „Edward” af Østerrisør, der sammen med den øvrige Skibsbesætning fandt Døden i Bølgerne.

Han var født i Risør 1808, Søn af Købmand Mads Michael Thiis og Kristiane Schlytter, og Slægten Thiis har altid hørt til de mere ansete i Norge.

Thomas Thiis var gift med Else Dorothea Sivertsen, født 1808, død 1898.

Hans Skib „Edward” var ladet med Salt og Sydfrugter fra Sct. Albes (Setubal i Portugal) til Hjemstedet, men forliste i Aaret 1849 et Sted ud for Nordjyllands Vestkyst. Styrmanden, der var hans Fætte, var imidlertid kort forinden gaaet fra Borde i Marseille, hvor han blev forhyret med et andet Skib, og undgik saaledes derved Ulykken.

Da Styrmanden omsider kom hjem, fortalte han, at Kaptajn Thiis om Bord havde forfærdiget en Skibsmodel, bestemt til Sønnen, den senere Grosserer Thiis, som den Gang var 12 Aar gammel, men Skuden kom altsaa aldrig i Drengeens Besiddelse, da ogsaa den forsvandt i Bølgerne. Kaptajnen havde kaldt den „Juno” efter Sønnens Fødselsmaaned i Juni.

Af en Frederikshavnerskipper, der sejlede paa Risør, hvor den forulykkedes Søn paa daværende Tidspunkt boede, erfarede man imidlertid, at Skibsmodellen var drevet i Land paa Jyllands Vestkyst og var blevet ophængt i en eller anden Kirke dernede, men hvor, kunde Meddeleeren ikke give nogen Besked om.

Næsten gennem en hel Menneskealder talte Grosserer Thiis, der som ung var flyttet til Norges Hovedstad, om, at han havde stor Lyst til at rejse til Jylland for at se, om han kunde finde Skibsmodellen; men dette blev der aldrig noget af før i Juni 1911, da han var 74 Aar gammel.

Da drog han af Sted sammen med sin Hustru samt sin 77 aarige Søster, Fru Karmark.

Ankommen til Hjørring opsøgte de Konsul Jørgen Nielsen. Her blev de bekendt med en Del Popirer vedrørende Skibsforliset, bl. a. en Korrespondance mellem Skibets Reder, C. H. Carstensen, Risør, og den daværende Strandingskommisær i Hjørring, den senere Konsul Chr. H. Nielsen, og det kan ikke undre, at det vakte stor Glæde hos dem, at Faderen i denne stod omtalt som en meget dygtig og brav Mand.

Af Brevvekslingen fremgik tillige, at „Edward” var forlist ud for Tornby i Februar 1849, men i hvilken Kirke Skibsmodellen var blevet ophængt, kendte man ikke noget til.

Ved at telefonere rundt om i Landsdelen blev det omsider oplyst, at den befandt sig i Tornby Kirke. — Saa rejste de alle tre til Tornby, og det var baade med Glæde og Vemod, at de blev stillet over for den gamle „Fregat”, som virkelig havde Navnet „Juno” malet paa Agterstavnen.

Hidtil havde Fregatten kun baaret dansk Flag, men efter Aftale med Sognepræsten blev der syet et norsk Silkeflag, som den forulykkedes Sønnensøn, Doktor Thiis, Oslo, medbragte under sit første Besøg i Tornby 1912, og siden har „Juno” ført baade danske og norske Farver.

Om den store Sorg, som ramte Hjemmet i Risør 1849, udtalte Grosserer Thiis bl. a. følgende, da han var her paa Besøg i 1911: „Jeg var 12 Aar, da Ulykken skete, men jeg erindrer tydeligt endnu, hvor det tog paa Mor, da hun fik den triste Meddelelse om Skibets Forlis, der havde kostet Far Livet”.

Da en Eftersøgning af Arkivalier til Konsul Chr. H. Nielsens efterlavede Papirer, vedrørende Skibsforliset, ikke bragte det forønskede Resultat, blev der foretaget Henvendelse til det norske Konsulat i Frederikshavn, og ved elskværdig Imødekommenhed fra Konsul Christian Cloos's Side, kan der meddeles følgende Enkeltheder, der støtter sig til 2 Skrivelser, henholdsvis af 18. Febr. og 19. Juni 1849 fra den svensk-norske Konsul i Aalborg, Christopher Sødning rettet til den daværende konsulære Representant i Hjørring, svensk-norsk Vicekonsul Lars Schibby:

„Edvard, der var paa 126½ norske Kommercelæster — 253 Reg. Tons, ejedes af C. H. Carstensen i Østerrisør og førtes af Kaptajn Thomas Thiis. Det var afgaaet fra Sct. Ybes, ladet med Salt og forliste uden „levende Medfølge” paa Kragestrand den 15. Februar 1849”.

Om Strandingen berettes yderligere, at det mennesketomme Skib stod fast paa mellemste Revle og var i aldeles sønderlaaet Tilstand. Kysten var straks oversaaet med Appelsiner, Citroner og Valnødder. To druknede Hunde drev ogsaa i Land.

Den strandede Bark var i mange Aar her paa Eggen kendt under Benævnelsen „Appelsinskibet”.

Strandingsauktionen, der afholdtes 14. og 15. Marts 1849 og omfattede en betydelig Del opbrækket Vrag m.m. indbragte ialt 1776 Rdlr.

Desværre er Auktionskatalogerne for Hjørring 1845-60 allerede blevet kasserede i 1921, saa at man ad den Vej er afskaaret fra at konstatere, hvem, der har købt Skibsmodellen; men en mundtlig Tradition gaar ud paa, at den havnede i Kærsgaard Mølle, og at Møller Chr. Heilesen, der paa den Tid var Kirkeejer, lod den ophænge i Tornby Kirke i Slutningen af 1850 Aarene, rimeligvis paa Foranledning af den norske Skibsfarer Hans Seeberg, efter at Møllerens Svigersøn, den ældre Hans Neistgaard, havde repareret den.

Ovennævnte Kaptajn Seeberg var Fører af den norske Bark „Norma”, der strandede 4. Januar 1855 paa Krage Strand. Under sit Ophold i Tornby forlovede han sig med Elisa Olympia Segelcke, født paa Kærsgaard 1833, Datter af Proprietær Eilert S. og Ane Kristine Bønnelykke. De viedes i Tornby Kirke 1856 hvorefter Parret bosatte sig i Norge.

Deres første Barn fødtes paa Atlanterhavet, og i Meddelelsen herom til Svigerforældrene kunde Faderen oplyse, at Skibets Baadsmand havde fungeret som Jordemoder.

Da Elisa Olympia mange Aar efter afgik ved Døden, skrev Manden til Familien i Danmark, at hans Hustru havde nydt den sjældne Lykke, at hendes 6 Døtre sad ved hendes Dødsleje og sang hendes Yndlingssalme, kun faa Øjeblikke, før hun lukkede sine Øjne.

Borgmester Wolhardt-Madsen paa Raadhuset i Skive, overrækker Hasselriis Brev som Byens Æresborger.

STJERNESKIN

☆
Af
CASPER HASSELRIIS

☆

Stjerneskin siger os, at Nat kun er Skygge. Juledage, naar Sneen er faldet og Himlen atter klar, spejler Stjernerne sig i Sneens Krystaller, og Sneen kaster blaa Skygger. —

☆

Man taler om og skelner mellem døde og levende Ord. Julen er blandt de levende Ord ligesom for Eksempel Lyngen, Anemonen og den lysegrønne Bøg med de brune Avner — i Kraft af Overlevering, Digt, Folkeminder og personlige Minder. Og Jul er et levende Ord iblandt os ogsaa derved, at det vækker Minder. — Til enhver Tid, men da særligt naar Julen, som i disse Dage staar udenfor Mindernes Dør, banker paa og bydes velkommen.

☆

Maaske mindes vi de Julehefter, som var en Del af Julen hjemme. Der var "Juleroser", det store

smukke Hefte — de "Voksnes Juleroser" — og det mindre — "Børnenes Juleroser". Mor fik altid de Voksnes Udgave, og naar man hen paa Aftenen havde faaet Juleaftens Kaffe og Kage, og de Smaa var sendt i Seng, satte Mor sig i sin Lænestol med de hæklede Antimakassar og bladede langsomt og andægtigt i det store Julehefte. Der skal ikke mere til for at trylle Julens Stemning frem.

☆

Til det hørte ogsaa Tørvekassen og Blusset fra Fyret, der stod i den marmorerede Kakkellovnskrog. Men Ord kan ikke skildre Julen for os; den næres af Barndommens Indtryk og Folkets og Hjemmets Traditioner, saaledes som de har skabt dansk Jul paa Land og i By og lever i vore Hjerter, hvert for sig!

☆

Maaske er det Kirkeklokkeklangen, naar den kommer Julen ind og lokker ind til den illuminerede Kirke prydet med duftende Gran. Maaske er det Jule-Evangeliet. En amerikansk Forfatter, Frank Norris, som Johannes V. Jensen i sin Tid introducerede til danske Læsere, fremhæver i en Artikel om Ordets Stil denne Skildring af Jesu Fødsel som: "skøn, majestætisk, uforlignelig værdig", den som paa Dansk lyder: "Men det skete, medens de var der, blev Tiden fuldkommen, da hun skulde føde, og hun

Hasselriis, hvis Bog "Helligdag" lige er udkommet paa Ejnar Munksgaards Forlag i København, paa Foranledning af Foreningen "Dansk Samvirke", ses her efter Audiens hos Kong Frederik sammen med Fabrikant Richard Wagner, Præsident for det Danske Alderdomshjem i New York.

fødte sin Søn, den Førstefødte og svøbte ham og lagde ham i en Krybbe, thi de havde ikke Rum i Herberget. —

Jeg sad ved en Julefest i vor danske Klub i New York og lyttede til Dr. Halfdan Gregersen, (som er Søn af den danske Pastor Gregersen, som i sin Tid var med til at stifte Kolonien "Solvang" i Kalifornien). Han talte om vore danske Julesange og om, hvorledes de er B a r n e t s Sange.

Julen er blandt de Højtider, der befrugter Tanken og tænder Lysglimt. De husker Historien om Guldhornene, som i sin Tid blev fundet i sønderjydske Agre— det første i 1639, det andet omtrent hundrede Aar senere. Og hvorledes de fik Hæderspladsen i det Kongelige Skatkammer, men i 1802 blev stjaalet og af Tyven smeltet til ganske almindeligt Metal. Det var dem, H. C. Andersen havde i Tanke, da han skrev "Plovhjernet Guldhorn finder, Gud giv os Fremtid, som Han gav os Minder," en Strofe som vil mindes til sene Tider. Men Museumsgenstandene for-

svandt jo dog kun rent fysisk; de opstod igen og for-
eviges i Øhlenschlägers gyldne Digt, som hverken
Digelovn kan smelte eller Møl smuldre. Og har De
betænkt, at 4. Maj, da Guldhornene forsvandt fra
Kongens Skatkammer, var samme Aften, da Danmark
stod op paa ny efter den tyske Besættelses fem mørke
Aar!

Kronprinsparret besøgte Amerika i 1939, og den
3. Maj aabnede Verdensudstillingen i New York og
blev fejret ved en uforglemmelig Fest, der varede
ind i 4. Maj. Jeg har liggende for mig her et haand-
skrevet Brev fra den nuværende Kong Frederik og
Dronning Ingrid til den dansk-amerikanske Komite,
der siger: "For den venlige Lykønskning i Anledning
af vor Datters Fødsel bringer vi vor hjerteligste og
varmeste Tak". Og det danske Poststempel paa Kon-
volutten er dateret 4. Maj 1940, samme Dato — fem
Aar før Danmarks tyske Lænker endelig brast.

Blandt Lysglimt fra de mørke Dage er ogsaa Hen-
rik Kauffmanns Erklæring i April 1940, der sagde:

"Jeg blev sendt her til Landet for at repræsentere
min Konge og et frit og uafhængigt Danmark. Det er,
hvad jeg er her for.

Det demokratiske og fredelige Danmark har maat-
tet vige for overvældende Overmagt. Danmark gaar
mørke Dage i Møde, men vi har før gennemlevet
onde Tider uden at tabe Modet. Vi vil heller ikke
tabe Modet denne Gang. Jeg vil arbejde for een
Ting: — Genoprettelsen af et frit og uafhængigt Dan-
mark. Jeg ved, at jeg ikke staar alene, og jeg ved,
at vi vil naa vort Maal".

Og da vi efter Verdensudstillingens andet Aar luk-
kede Danmarks Bygning i 1940 og tog Dannebrog
ned, sagde nu afdøde Generalkonsul Georg Bech:
"De maa altid huske, at det er en udødelig Organis-
me, som er Danmark, dansk Kultur og et dansk
Folk, og det vil blive vogtet og beskyttet af alle
Danske, som elsker og beundrer deres Land".

Men disse faa Lysglimt — eller Stjerneskin, som
vi har kaldt dem her — maa staa som et lille Bidrag
til "Dansk Amerikansk Jul". En glædelig Jul!

F Ø R J U L

Dagen svinder
og mørket vinder,
mosen er frossen
og bakken død.

Bag skyer sorte
blev solen borte,
en enkelt rude
kun tindrer rød.

Snetæppet stiger,
de skjulte diger
viser ej længer
vej eller sti.

Over en ager
et ligtog drager
som mørke skygger
langsomt forbi.

Klokkerne ringer
og nøje klinger
de samme toner
i mig igen.

Lyset viger
og skyggen stiger.
Mit hjerte tvinges
mod klokkerne hen.

Sophus Bauditz,

Flugten til Virkeligheden

Af
PETER GULDBRANDSEN

Hvad var vel i Verden det fattige Liv
med ai dets fortærende Tant,
om ikke en Plet med en Dal og lidt Siv
vort Hjerte i Skælvinger bandt!
Om ikke vi drog fra det yderste Hav
for bøjet og rynket at staa
og høre de Kluk
de Mindernes Suk
fra Bækken, vi kyssed som Smaa!

Jeppé Aakjær

Naar jeg med lange Mellemrum er paa Besøg i København, holder jeg meget af at gaa Ture gennem de gamle Bydele. Jeg elsker de smalle, krogede Gader med Kælderbutikkerne og Gaardene med Bindingsværkshusene — hele Atmosfæren fra de forrige Aarhundreder tiltaler mig.

Saadan saa Verden altsaa ud, før Telefonen, det elektriske Lys, Filmen, Radioen, T.V. og Flyvemaskinerne indfandt sig, og hvor man dengang levede lykkeligt og hyggeligt foruden alt det, vi nu anser for uundværligt. Og jeg er af den Mening, at disse uforandrede Omgivelser, som heldigvis endnu findes mange Steder i København og i andre danske Byer, taler stærkere til ens Sind, end den moderne Teknik og alt det nye, som tit kan virke distraherende.

Der er f. Eks. Gader i Nærheden af Rundetaarn som St. Kannikestræde, Fiolstræde, St. Pederstræde og Krystalgade, der endnu virker helt middelalderlige, men som for mit Vedkommende udgør en væsentlig Del af København. Her vandrede engang Datidens store Lys, Mænd som Ludvig Holberg, H. C. Andersen, Søren Kierkegaard og N. F. S. Grundtvig og mange andre store Skikkelser, hvis Ry bar Danmarks Navn vidt omkring. Ogsaa de gik her paa de smalle Fortove, naar der var Sjap og Søle af nylig smeltet Sne, og ogsaa de glædede sig ved Synet af den nedgaaende Sols Straaler i Gavl- og Kvistvinduerne højt oppe, og de føl'e paa varme Sommerdage den svalende Brise fra Sundet. Hvor tit har de ikke gaaet omkring Bispegaarden paa Frue Plads, som ligger der endnu akkurat, som den har ligget der i Hundreder af Aar, og maaske Grundtvig er gaaet gennem Bispegaardens store Port ligesom jeg en Formiddag saa Biskop Fulgsang-Damgaard gaa ind ad Porten til sin Bolig og sine Kontorer bag Gaardens ærværdige røde Mure.

Det gamle forbinder een med Fortiden, og det er i Grunden mærkeligt, at tænke sig, at Københavns Universitet blev grundlagt før Columbus opdagede Amerika.

* * *

Inde i den skønne Raadhushal kan man sidde og læse hele Københavns Historie indskrevet med rødt oppe paa de lysegule Vægge nedenfor Balkonen, som omkranser Hallen. Her staar der om Stormen paa København af Svenskerne i 1659 og om Bombarde-

mentet af Englænderne i 1807, hvor Frue Kirke mistede sit smukke Spir, o. s. v. Og nu er Danskerne, Svenskerne og Englænderne de fineste Venner af Verden!

Herinde er ogsaa Buster af mange store danske Mænd: H. C. Andersen i Marmor og Dr. Niels Bohr i Marmor, og Nyrop, Arkitekten, der byggede Raadhuset, og andre berømte danske Personligheder, hvis Gerning udførtes i Kongens København.

Naar det var koldt paa Raadhuspladsen, gik jeg ind i Raadhushallen og studerede de mange Portrætbuster langs Balkonerne. Her var Københavns Borgmestre fra Nansen til Kaper, ledende Politikere som Th. Stauning, og her var Georg Brandes og Digtere og Søjhelte Side om Side. Og herinde i Raadhuset kunde man ogsaa gaa og glæde sig over Nyrops arkitektoniske Kunst. Selv Trappegelænderne er Kunstværker, og man kan standse paa Trappeafsætterne og se paa Malerierne af det gamle København med Sejlskibene i Havnen og Kvæget græssende paa Engene i Byens umiddelbare Nærhed.

* * *

I vore Dage tales der saa meget om "escape", om Flugt fra Virkeligheden, og man kan jo flygte paa saa mange Maader, som f. Eks. ved at drikke og derved for en stakket Stund "glemme" Realiteterne, eller ved at fare rundt i Bil i vanvittig Fart, eller ved at se paa Film, og ogsaa ved at fylde sig ved Bordene i mondæne Restauranter. Men jeg anser det ikke for "escape" eller Flugt fra Virkeligheden at fordybe sig i Minderne og i ens Fødelande og ens Slægts Historie. Det trænger vi nemlig alle til i vor hæsblæsende og travle Tid, hvor Telefonerne kimer, og Radioen kalder, og hvor den Film og det Stykke maa ses, før de gaar af Programmet.

Men vi kan desværre ikke alle tage til Danmark og til København hvert Aar. Og hvad saa? Ja, saa har vi vore Bøger og Billeder og Blade og vor danske Musik. Men vi maa ogsaa huske, at Spurvekvadrer her, ligesom derhjemme, og at Solen skinner, og Vindene blæser, og Fuglene synger her — ligesom overalt i Verden.

Det er heller ingen "escape" at gaa ud i Naturen og søge Styrke, frisk Luft og Ro for Nerverne. Hvert Land og hver Stat har sin særprægede Natur, som belyses af den samme Sol og den samme Maane, som skinner derhjemme. Men vi bærer vor Barndom i os, og lykkelig er den, som det forundes at vandre endnu engang i sin Hjemby Gader og i sin Hjemegns Skove og Enge og sejle paa den hjemlige Fjord.

Gensynet med Fortidens Gader og Huse i ens Fædreland og Samværet med Slægt og Venner ikke at forglemme, er ingen Flugt fra Virkeligheden. Det er et Besøg i en anden Virkelighed, som stadigt slumrer i ens Sind, og som har hjemme i Erindringer, og et Gensyn er helsebringende for Sjælen. Thi selv om vi lever fjernt fra Barndomshjemmet og den By eller Egn, hvor vi drømte vore første store og kække Drømme, tog vi Drømmene med os og prøvede paa at virkeliggøre dem, og der hvor vi virkeliggjorde dem, plantede vi faktisk et lille Stykke Danmark og bidrog derved til at knytte Baandene stærkere mellem vort gamle og vort nye Land og lærte bedre at forstaa den Sandhed, der ligger i, at vor Verden her nede, naar alt kommer til alt er een Verden!

Peter Guldbrandsen.

Marius Larsen

JUL I ØDEMARKEN

Af
MARIUS LARSEN

Efteraaret 1906 syntes paa Montanas Prærier ualmindelig godt og tillokkende. Indian Summer bredte sig med Sol, Luft og Vejrlig langt ind i November. Kolonien Dagmar var startet med seks Landnamsmænd den 6. Oktober hvoraf dog de fem først ville vende tilbage det efterfølgende Foraar. Kun een Familie bestemte sig til at flytte ud og begynde samme Efteraar. Det var Anders Peter Andersen og hans Kone Magda.

Men først skulle deres Forhold paa "Rentefarmen" i Syd Dakota ordnes, og det nødvendige af Besætning og Redskaber fragtes til det nye Stykke Land. Det tog sin Tid. Og efter Ankomsten kom saa det at bygge Hus og Stald, skaffe Forraad til baade Mennesker og Dyr, dertil Brændsel og graves Brønd.

Det var og blev et Vovespil paa Liv og Død.

At Foretagendet ikke endte med fuldendt Tragedie, skyldtes øjensynligt det heldige Træf, at en anden ung Dansker, Andreas Norgaard, kom dem til Hjælp med Byggeriet og bistod dem i den senere Flugt fra den sikre Død.

Den saakaldte "Winter of the big Snow" kom over dem uforberedte.

"The following winter (1906-07) started early and stayed longer than was ever known in the

Northwest. It is known in the literature as "The winter of the big snow". The Canadian Indians died from hunger and exposure. In northern Montana, ranch horses and cattle and sheep died by the thousands. A. P. Andersen and his wife had moved out on their claim but had to leave it in order to save their lives as winter overtook them before they had secured a full supply of food, fuel and feed. The hardship they went through is enough for a book in itself."

("Skandinavia" vol. 1. no. 6. 1924. Grand Forks, N. Dak.)

Jo, vist maatte Magda give Anders ret, da deres Hus var rejst: Hjem paa egen Jord gav Dagen et helt andet Indhold end paa en lejet Farm. Hun kunne overrasket over sig selv gaa og nynne under sine Sysler. Endda var Væggene og Loftet kun graa Papflader. Gulvet raa Brædder. Indboet tarveligt. Bekvemmeligheder lig Nul. Men Hjemmet var deres eget. Paa egen Jord. Frit Land — det var vel ligesom Lignelsen om Talenterne, en Gave, der var skænket een, men den skulle bruges og øges for at faa Velsignelse.

Julen stod lige for Døren. Det havde været svært at fuldende det sidste Arbejde med Husets Tagpap. Baade Anders og Andreas døjede i mange Dage med æggestore Frostvabler og Forfrysninger paa Hænder og Ansigt. Brøndhullet var lunere. Andreas, snild paa Haanden, havde faaet stillet et Hejseværk op, saa den løsnede Bundjord kunne beforders nemt og hurtigt op. Og ved Hjælp af et primitivt Sænkkelod, en Stump Bolt i en Snor, kunne Retningen holdes, og Dybden maales, men Bunden, skønt i mange Fods Dybhed, viste stadig ingen Fugt.

En Dag med Opholdsvejr blev der Lejlighed til at hente et Læs Høj nede fra Flatten, men lige saa nødvendigt var det at skaffe sig Kul fra Brinkerne i samme Floddal. Men hvornaar? Hver Dag fra en lavloftet Himmel øjnedes Solen gennem Snefoget som en rød livløs Kugle. Kulden bed og sved sig gennem alting. Selv inde i Stuen kunne alle Søm- og Boltehoveder tælles i hvide Mønstrer som regelmæssige Sølvknapper op og ned ad Væggene. Flere

Sække Kartoffler var stablet op mellem Komfur og Kakkelovn og dækket til for ikke at nattefryse. Mest uhyggelig var Svindet i Kulbunken udenfor, der blot for faa Dage siden havde synet saa betryggende.

Den følgende Dag slog Vejret over i Tø.

— I Morgen henter vi Kul! oplyste Anders oprømt. Vel er Føret træls. Vi maa bruge alle fire Heste, saa Andreas maa hellere følge med.

Magda tav. Hun var ikke glad ved Tanken om at skulle være alene hjemme; men hun havde heller ikke Kræfter til at protestere.

Længe før Daggry kom Mandfolkene af Sted. De vidste, Turen ville være et Par Dage højt regnet med Overnatning paa en Farm i Dalen, som de før havde benyttet sig af. Men der skulle være god Tid til at naa Kulminen, faa Læs paa og naa denne før Aften.

Det var endnu Tø. Sneen sunket godt i Driverne. Alligevel maatte de mange Gange skovle for at faa Hestene igennem. Men da det begyndte at dages, var Andreas den, der blev ængstelig. Vinden slog om i Nordøst. Himlen var ligesom mørk og ulden paa samme Tid. Akkurat som den Dag, hvor han hentede Høj, og den voldsomme "blizzard" overraskede ham, og han havde maattet overnatte i Høstakken med Fare for Forfrysning.

Andreas mærkede ikke noget usædvanligt. Humøret stod højt. Han nynnede endog paa en Morgensang. Hvis de hængte i, kunne de sikkert være hjemme samme Aften. To-tre Tons Kul ville hjælpe dem vel ind i det nye Aar.

Andreas holdt Frygten for sig selv; men han tænkte især paa Magda. To Mandfolk klarede sig nok, men hun kunne komme i stor Fare med den Klat Kul, der fandtes derhjemme. De kunne naa frem til Dalens Bedform-Farm, mens hun var efterladt i Sne-Ødet.

Det lyse Haab, som Anders nærede, blev da ogsaa sat paa en haard Prøve, som Dagen skred. Vejlængden maatte flerdobles. Alle jævne Flader og især Lavningerne var fyldt med Snemasser, hvor Hestene sank dybt i. Højderyggen var de eneste helt farbare.

Der fulgte endnu en hel anden Ulempe, ingen af dem havde Erfaring for. Vejret skiftede til haard Frost. Paa kort Tid var den tunge Sneskorpe en fast Masse, der nok kunne holde den tomme Slæde oppe, men Hestenes Hove sank ustandselig igennem. De skarpe Iskanter skar Benene til Blods, og røde Striber stod sært af mod den hvide Sne.

Anders holdt stille. Helt raadløs.

Da overtog Andreas Førerskabet. Resolut sprang han af Slæden, og med den brede Skovl gik han foran og knuste Skorpen Stykke for Stykke, mens Anders langsomt fulgte efter med Slæden. Det var en Udvej. Den tog Tid og Kræfter. Men Andreas var stærk og udholdende. Naar han endelig gav op for at genvinde Pusten, tog Anders fat, men han trættes hurtigere.

Paa denne Maade naaede de sent paa Aftenen ned paa Flatten og søgte ind paa Bedford-Farmen.

Skønt hverken Dyr eller Mennesker langt fra var udhvilede efter Gaarsdagens Strabadser, gav de sig tidligt paa Vej mod Kulminen ovre i de vestlige Bakker. Det var Juleaftensdag. I Begyndelsen kunne de følge et gammelt Spor. Men snart blæste det op fra Nordvest, og den Dag betænkte Sneen sig ikke paa at flytte sig. Stormen brød den haarde Skorpe op i Flaer, og den underliggende bløde Del for lystigt af Sted, og da samtidigt nye Byger hamrede ned over dem, var Mændene til Tider slet ikke sikre paa Re'ningen. Kusken kunne knap øjne det første Spand, og den, der efter Tur gik foran, havde den største Møje med at holde Sporet.

Anders var flere Gange ved at opgive Ævred og søge tilbage. Men Andreas blev ved. De skulle holde ud. Magda var helt alene nu paa Andendagen og uden Brændsel. Kulminen skulle findes. De havde været der før.

Heldet var endelig med dem. De slumped paa den kendte Udgravning ind i Bakkesiden. Her var tilmed noget Læ. Langt om længe fik de en forsvarlig Dynge ud og fik Slædekassen fyldt op.

En ny Dag var gaaet, før de atter naaede Bedford-Farmen.

Begge var i den dybeste Bekymring for Magda. Men det var

og blev menneskeligt umuligt at naa videre frem. Dyrene var fuldkommen udasede, og hvem kunne finde Vej i Natten gennem Sne-Ødets Vildsomhed?

* * *

Magda maatte, da Mændene og Slæden var forsvunden ud over Markerne, ud for at fodre og malke. Stalden var kun en shanty med Gødning pakket om Ydersiderne. Den lune Varme fra Hestene hang endnu i Luften. Vel var Kreaturerne sikkert fodret sammen med Hestene, men det var saa rosomt at give dem en ekstra Givt, gaa og pusle om dem, se dem stikke Mulen i Høbunken, slikke undersøgende rundt, indtil de fandt en passende Tot, da at løfte Hovedet med et rask Sæt og med dette vege og svømmende i Øjnene rulle Høtotten til en Bølle og derefter i et opadgaende Nik at svælge denne, saa man kunne følge dens Vej gennem den bløde varme Hals.

Kringelhorn, tung og adstadig, og Daisy, ung og kaad, var de to Køer, Manden havde bestemt sig til ved Flytningen. Saa var der Kvien Star, der ventede Kalv til Forsommeren. Og endelig Baby, en rødblisset Kalv efter Daisy. Den var Magdas Kæledægge, som hun altid havde Kærtegn for. Ogsaa i Dag, mens hun gav den den medbragte lunkvarme Skummetmælk, maatte hun stryge den gennem dens bløde Haarlag. Men da Kalven havde tømt Spanden og stødt den foragteligt fra sig, forsøgte den at sutte hendes Fingre.

— Saah.....saah, Baby! Ingen Narrestreger! Te dig ordentlig! Hun kløede den under Halsen. Det gjorde godt at have noget levende om sig. Nu i Ensomheden mærkede hun det dobbelt kært. Kalven oversavlede hendes Ærme. Protester ejede i Dag lidet Mon.

Ogsaa de to smaa Polte. De skulle have deres af baade Æde og Klap. Den ekstra Opholdskasse, godt stoppet med Præriedø baade inde og over, holdt dem dejligt varme. Men for Hønsene i Hjørnet var der endnu for lidt Daglys til at lokke dem ned fra Pinden.

Magda satte sig til at malke.

Bare dog Mandfolkene fandt Kulminen. Nu havde hun set nok af Vinteren i dette Land, at hun forstod Faren ved denne Tur. Sig selv tænkte hun mindst paa. Der

var mange Sysler, som hun i Dagens Løb maatte have til Side.

Dagen lyste nu saa meget, at Lygten kunne slukkes. Hun bar Mælken ind og kørte den gennem Haandcentrifugen. Nogle gallons Fløde, samlet sammen i Ugens Løb, hældte hun i Stampekernen og satte til Varmen.

Saa skulle der sørges for Vand til Kreaturerne. Til dette Brug var stillet en stor Tønne op nær Komfuret. Hun hentede Sne i Spande og toppede den godt op. En Vaskebalje anbragte hun paa det varme Komfur og fyldte ogsaa denne med Sne. Efterhaanden som Sneen smeltede, og Vandet blev lunkent, øste hun det over Sneen i Tønden. Denne Fremgangsmaade tog ganske vist en god Del af Stuens Temperatur hver Dag, men var en Nødvendighed, saa længe der ikke var Vand i Brønden, og sloughen var bundfrossen. Dyrene skulle have deres.

Blæsten tog haardt i Huset. Magda kikkede forskrækket over Himlens graa Skvlag. Saa dæmpe de hun lidt for Trækken i Komfuret, men tændte til Gengæld op i stoven. Ved den Tid var Fløden tilnæ. Det tog en anden Time med at faa kernet og Smørret saltet og æltet.

Men det var egentlig først, da Maeda paany gik over i Stalden med Spandene fyldt med Vand til Dyrene, at Vejret for Alvor gjorde hende bange. Blæsten stod i Svøb om hende, og Kulden sved til Marv og Ben.

Hvad om det nu blev samme Omgang som i forrige Uge, da Komfur og Kulkakkelovn tilsammen ikke formaaede at varme Huset op! Af Kul var der næppe en Spandfuld tilbage. Al løs Tømmer gik til Byggeriet. Affaldet forlængst brugt til Optænding. Men Sneen kom saa voldsom og pludselig. Maaske laa der Stumper tilbage?

Hun begyndte straks at lede langs Husets Nordside, hvor Tømmeret blev savet til, først ved at trampe rundt, senere ved at skovle. Hun havde Møje med at holde sig oprejst mod Stormens Pres. Sneen havde begyndt at fyge. Enkelte Smaastykker fandt hun og bar ind. Da var hun ogsaa godt forkommen, og noget af den dyrebare Bunke maatte ofres. Brædestumper gav god, men kort Varme.

Hvad med Kartofflerne? Hun saa paa de fyldte Sække, dækket af andre tomme. Frøs denne vigtige Del af Husholdningen, hvad saa? Gemme dem i Sengen? Hun maatte smile ad sig selv ved Tanken om slige Sengefæller. Stalden? Derfra var de just hentet ind under den hylende Blizzard med den efterfølgende forfærdelige Kulde.

Men Brøndhullet? Ja, det var det eneste sikre. Magda gav sig straks i Gang med Udførelsen. Men først var hun nødt til at fordele Kartofflerne i endnu flere Sække. Saa slæbte hun dem med stort Besvær ud og hen til Hullet og lod dem dumpe. Den Klat, der blev tilbage, kunne hun til Nød holde frostfri.

Før Magda vidste af Tiden, skumrede det allerede. Hun havde endnu ikke haft Tid til at tænke paa Mad til sig selv. Mørket sænkede sig, ikke tæt og fast, men usikkert og tøvende. Det kom som en Listen paa en April-Aften i Hjemlandet. Men denne Aften var det ikke Danmarks trygge Lyshed. Hun aandede et Hul i de tilfrosne Ruder, men øjnedes kun en rygende Vildmark, hvor Snefoget hastede af Sted som Skygger ind og ud igen af det korte Synsfelt. Ensomheden blev dobbelt følelig.

Gøs hun af Kulde? Eller var det stigende Uro baade for de andre og sig selv. Nu vidste hun, at det i alt Fald ville vare mindst to Døgn, før de andre var hjemme i Sikkerhed.

Hun tændte Lygten. Lagde mere Brænde i Komfuret. Lidt Kul til Ovnen var ogsaa nødvendig.

Lytelvset blafrede og kastede hastige Genskin i Tusind hvirvrende Snehorn. Ved Staldskurets Sydside maatte hun arbejde sig igennem en vældig Sne-drive. Med Møje naaede hun til Døren. Indenfor var der vel Læ, men Temperaturen var ikke stort højere end udenfor.

Dyrene kikkede sløve efter hende, men aad dog graadigt af Høet, som hun tidligere paa Dagen havde slæbt ind og dynget op i Hestenes Baase, og som hun nu forkede for dem. Yverne var kolde og sammenskrumpede, saa Køerne ømmede sig, da hun begyndte at malke dem.

— Næh.....næh, Daisy! et slemme Fejlgreb med det Flytteri

herud nu. Vi skulle have ventet og kommet sammen med alle de andre til Foraaret. Bare dog Mændene naaede igennem og var vel hjemme. Daisy nikkede rask med Hovedet vel begravet i Høbunken: Kulde — Sne — Udvandring, og hvad nu ellers disse rare tobenede fandt paa, maatte man nu engang tage med, bare man fik sin Vom tilfredsstillt.

Magda var dygtig forfrossen, inden hun fik malket Kringelhorn. Saa hentede hun et Par forfulde groft Kærhø, som Andreas havde samlet til Strøelse og jævned under Dyrene

Hun laa længe ude af Stand til at kunne sove og lyttede til Stormens Tuden. Men andre Lyde blandede sig med denne. I Kakkelovnen aad Ilden sig støt og sikkert under dæmpede Knald gennem den sidste Klat Kul. Kulden klemte Ydervæggene, saa de knirkede som tørt Læder. Men ude fra Ødemarken, hvor Sne-skorpen var bulnet under Dagens voldsomme Temperatursvingning, steg og sank et Ekko af springende Smeld og Knald som Kanon-skud, farende hid og did.

Timer uden Pauser. Det følte som en bundløs Afgrund, der ville sluge hende, eller det mærkedes, som befandt hun sig paa en uendelig og øde Flade, hvor selve Afstandene maatte spotte enhver Tanke om Lys, Haab eller Hiælp

Hvad tænkte hun paa? Hvad bildte hun sig ind? hun.....ene Kvinde i Ødemarken.....aget Hus paa egen Jord.....Forpost for en Flok Landsmænd.....joh.....pyt!

Ha....ha....ha! lo det skogrende og ubarmhjertigt ude fra Sne-Ødet.

Hi.....hi.....hi! knirkede det i Ydervæggene.

Haa.....haa.....haa! haanede den halvtomme Kakkelovn.

Ho.....ho.....ho! spottede Stormen om Husgavlen.

Lygten havde hun ladet brænde og stillet den op mod Ruden i det svage Haab, at Mændene ville vende tilbage i Nattens Løb. Dens matgule Skin kastede vage Skygger fra Bohavet over Gulv og Vægge, men for hende en lille genkendelige Verden, som hun trængte til at have for Øje, om hun skulle kunne udholde Natten.

Var det ret af Nybyggerne at underlægge sig dette Land, paa-nøde det en saakaldt Civilisation

for en firkantet Rammes Skyld, som man betegnede et nyt Hiem, men snarere for Brødets og personlig Vindings Skyld? Var det ikke Rovbegær paa dette Land, der i Aartusinder havde været Boplads og givet Føde til Rødhuden og Bøffelen? Havde Blegansig'et nogen som helst moralsk eller anden Ret her? Var der ikke Masser af ubenyttet Land, hvor han kom fra? Forbrød Nybyggerne sig ikke mod noget helligt i Livets og Naturens Love..... ja, mod Gud?

Fik hun og de andre Blegansigter nu ikke Hævnen at føle? Var Naturkræfterne og Tingenes guddommelige Orden alligevel ikke uendeligt stærkere end Menneskets saakaldte sejrende Aand?

Et Par Gange i Nattens Løb maatte hun op for at lægge paa Gløderne. Men omsider sled Natten sig selv ud, og med Daglvset fik hendes Selvopholdelsesdrift ny Næring. Den sidste Smule Brændsel maatte ofres, men allerede nu arbejdede Tanken paa nye Udveje. Allererst maatte hun dog sørge for Dyrene.

Saa fandt hun Brækjern og Hammer frem. Stormen havde atter reist sig med mindst Gaarsdagens Styrke. Men mellem Bygerne var det nogenlunde sigtbart, selv om Fygningen var uformindsket. Hun masede sig hen mod et lille Skur, der var tømret til Stalden. Nødtørrtshuset kunne undværes. Hun brød Brædderne løse, Fjæl for Fjæl, bar dem ind i Stalden og savede dem i passende Længder.

Godt Middag var Værket fuldbyrdet, og skønt hun havde arbejdet haardt, var hun ganske stiv af Kulde. Men at hendes Fødder var frosne, opdagede hun først senere. Hun fornåm nok, at det var som bevægede hun sig paa Stylder. Snart mærkede hun en stikkende Pine. Saa trak hun Støvler og Strømper af. Da var Fødderne ganske forandrede og følelsesløse til over Anklerne.

Magda stirrede raadløs paa de gullighvide Lemmer, men fattede slet ikke Følger eller Rækkevidde af en Forfrysning. Naturligvis maatte Fødderne varmes op, og hun anbragte sig tæt ved Kakkelovnen. Smerterne voksede. Det suste hende for Ørerne. Hur, var en Besvimelse nær. Saa anede hun, at noget var galt. Joh..... nu

huskede hun det: Sne og Gnidning. Hun bjergede Sne i en Balje og gned løs. Svimmelheden forsvandt, men den heftige Prikken snarere øgedes. Den Omgang skulle hun igennem. Heldigvis var der Salve ved Haanden og Klude. Hun maatte i Seng og dække sig godt til. Længe rystede hun af Kulde og Bevægelse. Hjælpen var nær. Mændene var nødt til at komme. Saa ville alt igen blive godt. Hun var ikke længer ene. Desuden var det jo Juleaften. Mad maatte hun ogsaa tænke paa.

Hun faldt hen i en urolig Døs. Af den vaagnede hun op, men fandt sig stadig alene, og Ilden var gaaet ud. Hun tvang sig selv ud paa Gulvet. Fødderne saa uhyggeligt blaarøde og ophovnede ud. Hverken Strømper eller Fodtøj var det muligt at faa paa. Hun vikledede endnu flere Klude om og stak i Mandens Slæbere. Atter fik hun Ovnene til at buldre, men hvert Skridt smertede ulideligt. Vejret rasede endnu, og hun havde Pligter. Saa stak hun hver af Fødderne i Sække, surrede dem godt fast om Benene, tog Masser af Overtøj paa og stavrede sig igennem Driverne til Stalden. Denne var kold som en Iskælder. Men Dyrene skulle ikke lide mere end højst nødvendigt, i hvert Fald ikke saa længe det var hende muligt at komme omkring, om hun saa skulle kravle paa sine Knæ.

Stormen var vel aftaget noget, men med Natten ville Frosten kun blive strengere. Magda tøede det gamle Kikhul i Ruden op og spejdede ud over det farende Snefog i den Retning, hvorfra Mændene skulle komme. Var der sket dem noget? Faret vild? Hvor let kunne dette ikke ske i det sne-dækte, ensformige Landskab, uden Spor og uden Vejrmærker. Eller var de opholdt paa anden Maade? Gjorde sig ikke klart, hvor fortvivlet hendes Stilling var?

Lidet anede hun, hvor ufremkommeligt Føret var, at tyve Miles let blev til firs eller endnu længere. Derfor kunne hun ikke slippe Tanken: De maa snart være hjemme.

Den Dag havde hun ikke magtet at sørge for Vand til Dyrene. De fik nøjes med nogle Skovfulde Sne sammen med Høet.

Saa stillede hun paany Lygten ved Vinduet. Blikket standsede af og til ved Brædebunken, der næsten var opbrugt. Kom Mændene ikke i Aften, hvad saa? Hvilken Juleaften!

Mekanisk begyndte hun at gaa frem og tilbage i Rummet. Det ligesom dulmede den stadigt ulidelige Prikken og Stikken i Fødderne. Saa holdt hun ogsaa Varmen bedre, kunne holde Tankerne klarere, Ensomheden mindre dræbende.

Hun standsede ved en Stol. Ja, kom de ikke i Nat, saa maatte hun save Stolene i Brænde, dernæst Bænken og Bordet. Eller hun maatte brække ned af Staldskuret. Men i saa Fald skulle Dyrene sikres paa anden Maade..... bjerge dem ind i Stuen. Det der havde Liv, skulle reddes. Her laa hendes Ansvar.

Stundesløs vandrede hun videre i Natten.

— Men hvad kunne hun.....ene Kvinde.....stille op her i Vildødet og Vejrets Rasen?.....saa hjælpeløs hun dog var!

Saa kom der for første Gang noget haardt op i hende mod Anders, der saa taabeligt havde lovet de andre Nybyggere et Sted til Raadighed, naar de ellers i Ro og Mag ankom til Foraaret. Han lod sig bruge til andres Fordel og Nytte og Bekvemmelighed, mens de selv maatte døje alle Strabadserne. Vanvittigt var det at vove sig ud paa disse ugæstmilde, vilde Vidder paa denne Aarstid.....uden ordentlig Forberedelse, og det bare, for at de andre kunne faa det saa meget lettere og behageligere.....joh.....pyt! En Opofrelse for Landsmænd, for Sagens og Koloniens Skyld— endnu engang pyt!

Desuden.....havde Kaar og Ansvar ikke været ligeligere fordelt, om kun den ene af dem var kørt efter Kul? Men hende skulle der ikke tages Hensyn til? Hun havde jo baade Ly og Læ og Mad og umælendes Selskab!

Nej.....! hun kunne ikke følge Tankerne til Ende.

Frem og tilbage. Mekanisk i Krop som i Sjæl. Vækkeuret paa Komfurhylden tikkede Sekunderne ud i Stuen, bed dem af et efter et. i en talløs Uendelighed. Gangen blev som en Søvnæggers. kun afbrudt, naar hun bukkede

sig for at tage et Par Brædestumper, aabne Laagen i Kakkellovnen og lade dem dumpe paa de faa Gløder.

Da til sidst Dagens graa Skær lagde sig over Rummet, begyndte hun sløvt at save de faa og tarvelige Træstole itu. Hun tvang sig saa meget ud af Sløvheden, at hun ogsaa stavrede over i Stalden for at fodre. Saa kunne hun heller ikke mere, men fik sig dog slæbt ind igen og sank udmattet om, paa Sengen.

* * *
Saadan fandt Anders sin Kone, da han og Andreas om Aftenen paa Juledagen endelig naaede tilbage. De var ikke alene udmattede efter den næsten overmenneskelige Anstrengelse mod Uføret og Elementernes Rasen, men ogsaa mistrøstige over Turens magre Resultat. Af det store Læs, som de var kørt fra Kulminen med, havde de været nødt til at læsse det halve af undervejs for i det hele taget at kunne klare Hjemturen.

Skulle Livet reddes, var der nu kun een Ting at gøre — de maatte flygte og det snarest.

Allerede den følgende Morgen brød de op. Magda, syg og slemt medtaget, pakkedes godt ned i Slæden mellem Tæpper og Sengtøi. De to Polte og Hønsene kom i Sække med gode Lufthuller og kom ned med. Kreaturerne blev koblet sammen og tøjret til Bagsmækken. Den lange, drøje Tur tilbage til Civilisationen begyndte.

Dog var Genvordighederne endnu ikke ovre. Før de var naaet Halvvejen, brød en ny heftig Snestorm løs. I Haab om det kun var en Snebyge, søgte de Læ i en Kløft bort fra Vinden. Her fandtes til deres store Held et korsdannet Kreatur-Læ, maaske bygget af en eller anden Stor-Rancher for mangfoldige Aar siden, hvor hans Hiorde under Uvejrs kunne redde Livet.

Resten af Dagen og hele Natten krøb da Mennesker og Dyr sammen, mens Uvejret rasede. Den følgende Dag naaede de endelig i Sikkerhed i Big Muddy Dalen paa Bedford-Farmen, det nuværende Medicine Lake.

Her fandt de tre Flygtninge den velkendte Gæstfrihed, kom til Kræfter og fik fornyet Haab til Koloniens Fremtid.

KVINDELIST

☆

AF

AGNES RINGSBORG

☆

Efteraarsvinden hvirvlede visne Blade, Støv og Avisstun. per i en fejende Dans henad Gaden i een af Storbyerne, beliggende paa Amerikas Østkyst. Rækkehusene dannede en ensformig Kolonne, hvor kun de hvidskurede Marmortrapper virkede som Lys-

punkter paa den graataagede Dag.

I Vinduerne i eet af Husene var der blomstrende Potteplanter og Blondegardiner, og indenfor i Stuen sad to Kvinder ved et hyggeligt Kaffebord. Jensine Hansen og Mette Frandsen var Naboer og Venner. De var begge Enker, men dermed ophørte ogsaa Ligheden. Jensine var stille af Væsen og sagtmodig i sin Omgang med andre. Mette derimod manglede aldrig Svar paa Tiltale og virkede til Tider lidt frastødende, uden egentlig at ville det. Hendes Liv havde ikke været en Dans paa Roser, idet hun som ganske ung blev ene Forsørger for sine smaa Børn. Jensine var alene i Verden og længtes ofte efter Een, hun kunde dele Tilværelsen med.

Under Kaffedrikningen spurgte Mette om, hvor de ualmindelige gode Bønner var købt.

“Det er saamænd bare Eight O’Clock Kaffe fra A & P Storen,” svarede Jensine. “Men jeg maler, dem selv paa Kaffe-kværnen.”

Met’e grundede lidt paa dette, for hun tillod sig nemlig at købe en dyrere Brand, som i Grunden ikke smagte et Hak bedre end Jensines Godtkøbs-Kaffe.

Kopperne blev omsider taget af Bordet, som Jensine omhyggeligt aftørrede med et Flig af sit Forklæde. Mette mente, at de hellere maatte laase Døren, saa de uforstyrret kunne begynde paa deres Foretagende. Nogle Ark Brevpapir, en Konvolut og et Frimærke blev lagt frem, hvorefter den hemmelige Handling begyndte.

Den bestod i at skrive et Brev som Svar paa en Ægteskabsannonce, hvorpaa Jensine ville indlægge Billet. Da hun ikke var videre stiv i den ædle Skrivekunst, skulle Mette hjælpe med Raad og Daad.

Manden bar et Navn, der var ligesaa Dansk som Bladet, hvori han averterede; han hed nemlig Hans Jørgen Pedersen. Jensine og Mette vidste ikke rigtigt, om det gik an at begynde Brevet med “Kære”, og “Ærede” var for højtravende, saa de blev enige om at skrive, “Gode Hans Jørgen Pedersen. Jensine svantes, at de skulle beskrive hendes Udseende, men Mette sagde, at det ville blive vanskeligt, hvis de da holdt sig til Sandheden; en Vittighed, som hun fremfor Jensine gouterede.

I Annoncen stod der, at Hans Jørgen Pedersen var stærkt interesseret i Læsning af gode Bøger, ogsaa at han ejede Hus og Jord, samt var en ivrig Jæger og Fisker. Jensine mente, at der burde nævnes, at hun ogsaa læste en hel Del, for hun holdt da baade Cauper’s Weekly og et Par danske Blade. Det var et større Arbejde at sætte saadan et Brev sammen, men efter mange forgæves Forsøg lykkedes det dem, og omsider var det forseglet og færdigt til at komme i Postkassen.

De følgende Dage forløb i stor Spænding, hvor Jensine vaklede imellem Tvivl og glad Forventning.

Endelig kom da Brevet med Svar fra Hans Jørgen Pedersen. Han indbød Jensine til at komme ned at se paa Herligheden, og saa kunde de jo snakke lidt om Foretagendet. Skulde det ske, at han var ude at sejle, kunde Jensine jo lave en Skefuld Mad til dem, mens hun ventede. Saa maatte hun da endelig ogsaa undskylde, om der var lidt Uorden i Hytten, for det var jo ikke saa lige en Sag at gaa alene med det hele. Den tykke Streg under Ordet — alene — betød vel, at Hans Jørgens Hensigter var reelle nok, mente Jensine, da hun lod Mette læse Brevet. Der var tegnet et Kort, der viste, at der var en halv Mils Vej at gaa fra Hovedlandejeen.

Jensine blev først glad, da Mette tilbød at følge med derned til Farmen, da hun mente at trænge til netop saadan en lille Svipetur; men Sandheden var, at hun tvivlede lidt paa Jensines Dømmekraft, naar det angik Mænd.

Mette permanentkrøllede Jensines tynde Tjavser, saa et Par Dusin af Proptrækkerkrøller dækkede hele Hovedbunden. De syntes begge, at det virkede stærkt foryngende med saadan et Haarbrus under Hatteskyggen, der underneden var pyntet med brogede Blomster fra en gammel Hat. For at sætte Kronen paa Værket forærede Mette Veninden et Par sorte, hækledede Traadhandsker af eget Fabrikat.

En tidlig Morgen, længe før Dagslys, besteg de to

Veninder Bussen, der skulle tage dem til Bestemmelsesstedet langt nede paa Eastern Shore. Efter flere Mils Kørsel skiftede Landskabet Karakter. Mette mente, at de forblæste Træer lignede de, der groede ved Jyllands Vestkyst. Jensine samtykkede og bemærkede, at der rigtignok ikke var mange Beboelseshuse paa denne øde Strækning. Her og der kunde de skimte Vandet i Bugten, og de vidste da, at Maalet var nær. Snart holdt Bussen ved Alleen, der ledte til Farmen, og der steg de to Veninder af.

Jensine og Mette begyndte paa den halv Mil lange Spadseretur, og langt om længe befandt de sig ved Hovedbygningen, der laa omkranset af flere mindre Bygninger, der tjente som Stald, Lade og Hønsehuse.

Mette sagde, at det lignede en gammel forfalden Herregaard, der havde set bedre Dage, og at Hans Jørgen Pedersen nok sad og hakkede lidt smaat i det. Endvidere bemærkede hun, at der vist ikke var en levende Sjæl hjemme.

I det samme kom en mægtig brunkrøllet Chesapeake Bay Hund løbende imod dem. Dens logrende Hale overbeviste Jensine og Mette, at den venlig stemt, og Jensine tog det som et godt Varsel, da Hunde ikke sjældent antog deres Herres Manerer. Hunden ledte dem saa at sige op til Døren, og de to Veninder tog Mod til sig og gik indenfor.

Det saa ud til, at Køkkenet var det eneste Værelse i Huset, der blev brugt. Flere Muskratskind med Vrangsiden udad var trukket paa passende brede Pinde og stillet op til Tørring. Et Hjortehoved hang over Køkkenskabet, og en Række Bøsser samt Medestænger og Fiskekæder bar Vidne om, at Hans Jørgen Pedersen i Sandhed var Sportsmand. Ved een af Væggene stod en uredt Seng, og paa Stoleryggene hængte der forskellige Beklædningsgenstande. Bordet var fyldt til Randen med Opvask; en Kendsgerning, der tilskyndede Mette at mene, at der manglede bare en Mast, saa kunde hele Molevitten sejle ud i Chesapeake Bugten; hvis Bølger skvulpede langs Bolværket lige udenfor Huset. Eet af Sengebenene var brækket, og som Følge deraf hvilede Sengehjørnet paa “Nicholas Nickleby”, “Oliver Twist” og “Tale of Two Cities”. Fire andre Bøger i Reolen udgjorde Hans Jørgen Pedersens hele Bibliotek.

Jensine stod maalløs og betragtede det hele. — hvor var det dog trist for et sølle Mandfolk saadan at være alene. Hun blev brat revet ud af sine Betragtninger ved, at Mette med myndig Stemme sagde, at de maatte se at komme derfra, før “Bejleren” kom tilbage fra Fjorden; for han var da vist ikke helt nomal.

Imidlertid var den saa haanligt omtalte Hans Jørgen Pedersen næsten ved Land, og da Baaden stødte mod Bolværket, sprang han gesvindt op og fortøjrede den, hvorefter han med ilsomme Fjed løb imod Huset.

Baade under Tilsynet af sine Net og under Sejlturen tilbage, havde Hans Jørgens Tanker kun drejet sig om den Kvinde, der skulle komme. Bare hun ikke var fordringsfuld og for vanskelig med Rengøring, og bare hun ikke var for køn; det sidste var det vigtigste, for en køn Kvinde ville aldrig tænke paa at tage ham.

Forventningsfuld aabnede Hans Jørgen Køkken-døren. Der saa det ud, som da han forlod det om Morgenen, og han aandede lettet og begyndte at ryd-

de af Bordet. Da fik han Øje paa et Par sorte, hæk-
lede Traadhandsker, der stumt vidnede om, at Jen-
sine Hansen alligevel havde været der.

Ved at holde Handskerne i sine Hænder, skete der
en Omvæltning i Hans Jørgens Sind, og mere end
nogensinde før ønskede han at møde Handskernes
Ejermænd. Nu maatte der skrives Brev igen, og han
slog derfor op i sin Bog, "Anvisning paa Brevskriv-
ning for Elskede" — for om muligt at finde Vejled-
ning i saadan en prekær Situation.

"Jeg er saa træt som en gammel Almanak," ud-
brød Mette, da de to Veninder kom hjem om Afte-
nen. Det var Jensine ogsaa, men en Kaffetaar kunne
vel lindre lidt, tænkte hun, og gik i Færd med Op-
vartningen. De blev helt livlige ved at opfriske deres
Flugt henad Alleen, hvor Jensines Nylons, til stor
Skade, var kommet i Kontakt med en Tjørnebusk.
Mette kunde ikke dy sig og ymtede noget om "Kær-
lighed uden Hoser". Jensine smilte kun, men tænkte,
at Mette sagtens kunne gøre Nar og være kry, for
hun havde da i det mindste sine Børn og Børnebørn
at leve for.

Da Mette tog Afsked, mente hun, at Jensine kunne
være ganske rolig for, at Ægteskabskandidaten no-
gensinde ville faa at vide, at hans "nær Tilkommen-
de", havde set Herligheden dernede. Dertil samtyk-
kede Jensine med ond Samvittighed; men turde ikke
fortælle, at hun ved en flygtig Indskydelse havde
efterladt Handskerne paa Bordet.

Den følgende Dag rejste Mette paa Besøg hos sine
Børn, og trods alt savnede Jensine Veninden. Nu
skulle hun altsaa tilbringe den tilstundende Jule-
højtid alene. Tankerne fløj derved uvilkaarligt ned
til det store Hus, hvor den ensomme Mand var i
akkurat samme Situation. Mon han af og til tænkte
paa en vis Jensine Hansen?

Da der næste Dag var Brev fra Hans Jørgen Pe-
dersen, vidste Jensine, at han ogsaa tænkte paa hende.
I Brevet stod der, at da han alligevel skulde til Byen
den følgende Dag, ville han ved samme Lejlighed
gerne aflevere Handskerne, som han formodede, Jen-
sine havde glemt. Jensine blev glad, og det var med
bankende Hjerte, at hun den næste Dag aabnede Dø-
ren for sin Gæst.

Der stod han — en middelhøj Mand, med rødt Haar,
der graanede i Tindingerne. Han var langtfra køn,
men hans Ansigt afspejlede kun Mildhed, og hans
Øjne var af de dybeste blaa, Jensine nogensinde hav-
de set. Hans Jørgen Pedersen blev snart bænket ved
Kaffebordet. Endskønt det kunne ses, at han ikke be-
fandt sig vel i Søndagssnittet, fejlede Talegaverne
ikke noget.

Der var med det samme saadan en god og tryk-
stemning i Stuen, syntes Jensine.

"Saadan en Kringle, og saadan en Kop Kaffe",
var det længe siden, han havde smagt. Imellem den
tredie og fjerde Kop Kaffe friede Hans Jørgen til
Jensine, der glædestraalende fremstammede et sagte
"Ja". At Jensine var saa villig, opildnede Hans Jør-
gen til at smede, medens Jernet var varmt. Han ryk-
kede nærmere og listede sin Arm oved paa Jensines
Stoleryg. Behjælpsomt lænede hun sig imod Hans
Jørgens Skulder.

Hans Tøj lugtede af Naftalin, og Jensine tænkte,
"Godt", saa har han da ikke Møl i Huset. I Aanden
saa hun sig selv vimse rundt i det store Hus med

Kost og Støveklud. Jensines Tanker blev afbrudt, da
Hans Jørgen tog til Mæle og foreslog Giftermaal saa
hurtigt som muligt. Deri gav Jensine ham Ret, og de
bestemte, at da Hunden og Fjerkræet skulle passes,
var det nødvendigt for Hans Jørgen at køre hjem.
Dette gav Jensine nogle Dage til at ordne sine Affæ-
rer og blive færdig til Bryllupsdagen.

Jensine stod i dybe Tanker ved Vinduet, da Hans
Jørgen rejste. Hvor sælsomme var ikke Skæbnens
Veje. Uvilkaarligt stejfede Tankerne til Veninden,
som sikkert ikke ville bilægge hendes Planer. Men
lige med eet gik det op for Jensine, at Mettes skarpe
Tunge aldrig mere ville være i Stand til at saare
hende, for nu havde hun jo Hans Jørgen, og i ham
fandtes der intet ondt.

Det var raakoldt og taaget, da Hans Jørgen om Af-
tenen kørte hjem. I hans Bryst boede varme Tanker
om Jensine og om den tilstundende Jul, der ikke
skulle fejres alene, men deles med et Menneske, der
ligesom han trængte til en forstaaende Sjæl. Hans
Jørgen glemte fuldstændigt sit egentlige Ærinde. Da
han stak Haanden i Lommen, følte han noget blødt —
nemlig Jensines Handsker.

Hans Jørgen gik i Gang med Rengøringen den føl-
gende Morgen. Muskratskindene blev taget ned, de
var alligevel færdige til at sælge. Han vendte den
rene Side af Sengeæppet opad og begyndte med det
samme at straffe Hunden, der var vant til at sove paa
Sengen, siden den var Hvalp. Nogle Mursten kunne
lige saa godt holde Sengehjørnet oppe som Bøgerne,
og disse blev sat tilbage i Reolen. Det saa helt fes-
ligt ud, da Bordet blev ryddet, og Voksdugen grundigt
gjort rent. For at pynte lidt lagde Hans Jørgen et
gammelt plydsbetrukket Familie Album midt paa
Bordet og placerede Jensines Handsker ved siden af
Albummet, hvorefter Hans Jørgen traadte tilbage og
betragtede sit fuldendte Værk med en tilfreds Mine.
Nu var alt i Orden til Jensines Hjemkomst.

Imidlertid havde Jensine travlt med at ordne en
Masse før den store Dag oprandt.

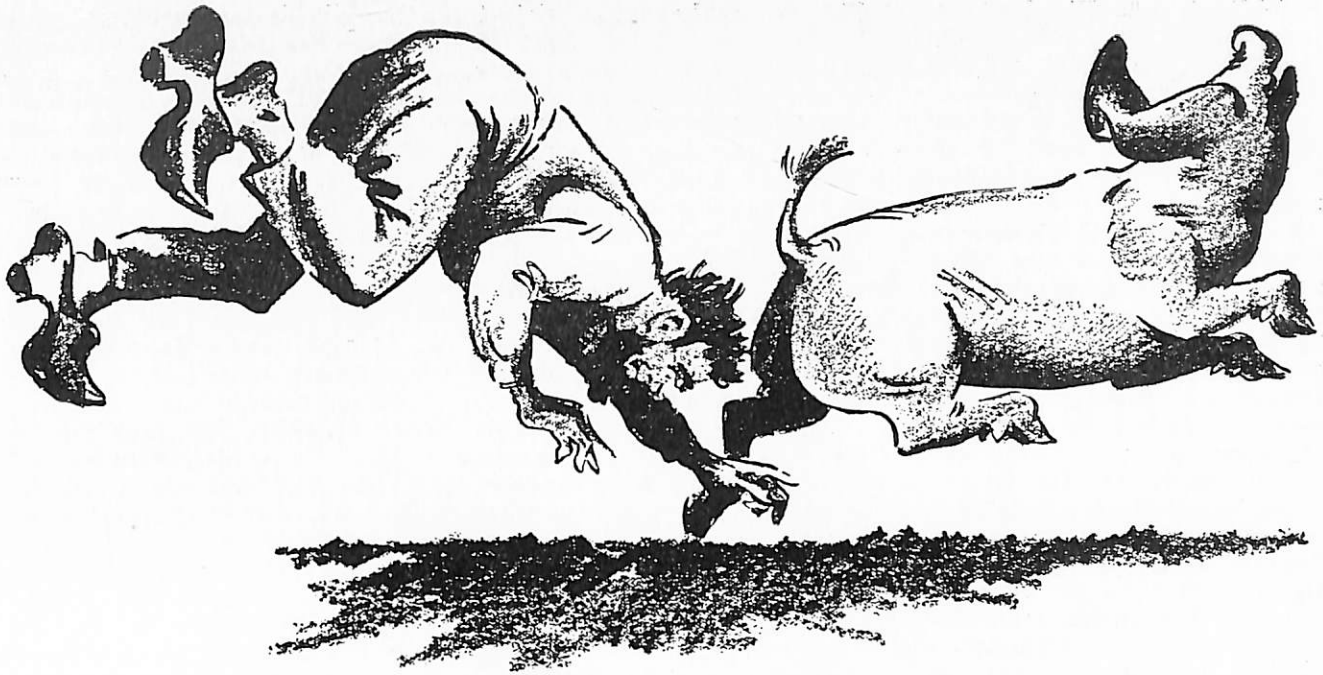
Hun sagde sin Lejlighed op og pakkede sine Sager,
saa de nemt kunne blive læsset paa Hans Jørgens
Truck. Hun skrev ogsaa et Brev til Veninden Mette,
hvori hun inviterede hende til at besøge sig paa "Her-
regaarden" dernede paa Eastern Shore. Som Efter-
skrift tilføjede hun: "Du kender Vejen derned,
Mette".

Jensine og Hans Jørgen blev gift i en Kirke lidt
længere nede ad Gaden. Det var kun en kort Cere-
moni, og snart befandt det lovformeligt gifte Ægte-
par sig uden for Kirken, hvor Lastbilen stod færdig
til Afgang. Folk vendte sig om et Øjeblik. Jensine
kastede et staaent Øjekast til Manden ved Hjulet.
Der sad han nok saa s'runsk, med Piben mellem Tæn-
derne, styrende Lastbilen imod den hjemlige Arne.

Den brune Hund kom dem logrende i Møde og
fulgte med Jensine og Hans Jørgen indenfor. Jensine
saa øjeblikkeligt Handskerne paa Bordet; de skulle
gemmes til evigt Minde om hendes store Held.

"Tænk", sagde Hans Jørgen, idet han gav Hand-
skerne til Jensine, "havde det ikke været for disse,
var vi nok ikke blevet gift".

Jensine tav stille, men tænkte desto mere. Kun
lidet forstod Hans Jørgen sig paa Kvindelist, og
mindst anede han noget om, at Jensine ved Hjælp
af Handskerne havde været sin egen Lykkes Smed.

Jul hos Lars í Bakkerne - og siden hen.

AF KATRINE ANDERSEN

Naar man har naaet en betragtelig Alder, har man Minder fra mangen en Jul. Katrine Andersen fra Gjøl, har lovet at fortælle os om et Par af sine.

“Først vil jeg fortælle om en lille Hændelse fra min Barndomstid for et halvt Hundrede Aar siden. “Lars i Bakken” var en Mand, jeg kendte. Jeg kendte ogsaa Mette, hans Kone. Lars’ mageløse Kræfter var kendt viden om. Vi baade vidste og hørte ogsaa at han sang Dagen lang, ogsaa naar han skældte Mette ud. Nu skal I høre om: “Lars i Bakken”s Julegrise.

Det var i Ugen til Jul. Rengøringen stod paa sit højeste hos Lars i Bakken. Lars forstod selv at faa Skidt skrubbet ud. Han fejede, og han fløjtede — ud ad Døren med hele Dyngen. Ja, han forfulgte den ud til Kanten af Bakken, hvorfra den som en Sky hvirvlede ned over Husene nedenfor den stejle Skrænt. Ikke saadan at forstaa, at Mette ikke var proper nok — jov, jov, men en halv Snes Unger

slæbte slet ikke saa lidt Skidt ind. Og hvis det skulle være godt gjort med den Rengøring saa gjorde Lars det helst selv.

Som Rengøringen skred frem, fik hans vældige Røst Luft i alle Tonearter. Han fløjtede — han sang — han messede bedre en mangen Præst, og imens hundsede han med Ungerne og jagede med Mette. Først inde i Stuen, hvor to mægtige Senge fyldte Bagvæggen, den ene til Lars og Mette og de to mindste, den anden tæt belagt med Rollinger i begge Ender, hvad der kunne give Anledning til en skjult Krig med hidsige Spark.

Et Bord med fast Bænk og en lang Skammel. Det var Møblerne, og der opholdt man sig til daglig.

Megen Plads var der ikke, men var Vejr og Vinde nogenlunde skikkeligt, blev hele Flokken kastet udenfor baade Sommer og Vinter.

Den yderste Stue var skam ikke beregnet til dagligt Brug, der stod Kommoden med Tæppe paa og Billede af Lars og Mette i stiv Stads i de unge

Dage. Der var Bord med hækket Lysedug og fire Stole om og Kapper for Vinduerne. Det saa fornemt ud, der listede selv Ungerne igennem.

I “Udeskabet” bag Gangen sov Resten af Flokken, et Par Kasser havde Lars lavet og fyldt med Halm, som Mette lige dækkede med et “Vaar”, Dyne uden Fyld. Der sov man vel nok godt, især de to Gange om Aaret, der kom frisk Halm i. Saa var Ungerne vilde efter at komme i Seng og dukke ned i den friske Halm.

I Staldens eneste Svinestig gik to Grise — den ene skulle slagtes til Jul, og det var Mettes Opgave at faa den til at strække Aaret ud, saa der var en “Pæng” Sul til Familien, lige til næste Julegris.

En vanskelig Opgave. De daglige Bidder var usandsynligt smaa, og det kunne give Anledning til vældige Opgør ved Middagsbordet, om een af Rollingerne havde været saa nederdrægtig at hugge en Terning Flæsk for meget.

Lars havde dog en god stor højre Haand til at ordne den Slags Smaating.

Heldigvis var Fjorden saa nær, at man kunne fange en Flynder ind imellem, og Fiskene var heller ikke Smaating. Det kunne blive til en Snes Sild, naar denne Fisk stod Fjorden ind i tætte Stimer.

Men tilbage til Grisene i Stien. Det var en stor Dag, naar Slagtegrisen skulle lade Livet. Hele Familien saa hen til den med Spænding, særlig paa Grund af de mægtige Bjerge af Blodpølser, som Mette tryllede frem. Alt Mad, der kunne presses og klemmes ned, vankede der den Dag.

Den anden Gris skulle sælges for at give Dækning for Termin og andre uundgaaelige Udgifter. — En velvillig kørende Nabomand havde lovet at bringe den til Slagteren og han mødte med Hest og Vogn i det tidlige Gry for at hente Dyret.

Lars og Mette og alle Ungerne var paa Benene. — Lars gik fløjtende ind til den intetanende Basse, der laa tyk og blank paa sit Leje, alene efter at dens Ædekammerat med vilde Skrig havde endt Livet Dagen før. Men Skrigene havde alligevel tændt et Glimt af Aarvaagenhed i dens Sind, for lige saa snart Lars nærmede sig, fo'r den op og mellem Benene paa Lars, og skønt der var et vist Spillerum der, faldt Lars over i Grisens Efterlændskaber, mens Bassen forsvandt op mellem de to brogede Køer, der stod og saa til med melankolske Øjne. Lars fo'r op af Skidtet og efter Grisen. Køerne sparkede, Grisen hylede, og Jagten gik videre under Mettes højlydte Jammer. Lars stønnede, fløjtede og messede, men lige vild var Grisen. Lars svedte og hvæsedede og gjorde Stemmen mild: "Go Dis, go Dis, — go Bos, go Bos — hold Kæft, Met — hold Kæft, Met" sang han.

Nabomanden, den Støder, stod og lænede sig til Dørkarmen og grinede ubehersket og ænsede ikke de listige Udfald, Grisen gjorde mod den lukkede Dør. Han havde da heller ikke der god Lejlighed til at gi en Haand med. Først da Lars udmattet sank ned paa

Stænget og hev efter Vejret, fik han sig samlet sammen til at lange en Næve ud og fatte Grisens Øre, og saa gik det ubarmhjertigt ud til Vognen.

Lars pustede og sang en "Hymne", mens han daskede ind og beroligede Køerne, der stod og trykkede sig opskræmt i Baasen.

Hvor smagte Mettes Pølser godt den Dag."

"Siden hen blev jeg jo voksen og fik selv Mand og Hus og Børn, en hel Flok.

Jeg husker et Rim i en Avis. Det var en ældre Kone, der udtrykte sine Tanker saadan:

"Ja, det er bleven en skøn Hob Gang,
a har holdt Jul i vor bette Gaard,
holdt Jul med baade faa og mang',
i baade gode og ringe Aar".

Saadanne Tanker gaar nok gennem mange ældre Husmødres Sind, naar man gaar og sysler med Juleaftensmadden.

Den Gang Børnene var smaa og der skulle saa lidt til at glæde dem. Det var maaske af Nødvendighed, at der var lidt.

Da Børnene paa Skift een ad Gangen skulle tidligt i Seng een Aften, mens alle de andre fik Lov til at være længe oppe. — Saa blev der klisset, saa blev der savet, syet og polstret, netop til den Stakkel, der laa i Sengen og ikke kunne sove af bare Spænding over hvad der nu blev lavet.

Dukkestuen blev tapetseret og møbleret hvert Aar og rykkede stadigt ned i Rækken af Pigebørn. Der er hvert Aar svære Overraskelser i Form af nye Raffinementer, indtil det kulminerede i, at der blev sat en "Sotage" ovenpaa til den sidste i Rækken. Man møblerede tilmed flottere, eftersom de arbejdende Hænder blev mere kyndige.

Rækken af Kugleposer blev fyldt med Kugler, to for een Øre. Mapper til Glansbilleder, Bind til Skolebøger, flotte Navnetræk, Boldnet, Boldtræ. Julenisser til Borddekoration til Mor.

Ja, Tanken gaar helt tilbage til den første lille Stump, der sad og hulede en Gulerod ud.

Det skulle være til en Lysestage til Mor; og Mor var blind og døv og saa ingenting, men det hele blev ødelagt af en ubetænksom Voksen, der lo ad den barnlige Lysestage. Der flød bitre Taarer, og Mor maatte faa Far til at lægge et Plaster paa Saaret ved at ofre en hel Krone, saa der kunne købes en dejlig Ting til Mor.

Der var den Dag, da to af Stumperne slog Sparepengene sammen, 2 Kr. ialt, og drog i Brugsen for at købe Julegaver til de andre fem plus Far og Mor. En venlig "Brugskone" viste dem først et yndigt Dukkebarn, som den mindste betaget faldt i staver over, mens den ældste beslutsomt trak hende i Kaaben og sagde: "Den vil vos ikke ha, for saa har vos ikke flere Penge".

Hvad var som en Juleaften med alle dens Skikke — Risengrød og Mandler, Ribbenssteg og Medisterpølsen, der smagte helt anderledes end Ribbenssteg og Medisterpølse paa andre Tider af Aaret. Særlig fordi man nu fik en "stor" Tallerken at spise af helt alene og ikke skulle dele med sin Sidemand. Og mens Mor vaskede op, sørgede Far for at underholde Flokken med at tage dem ud i Kostalden, hvor der ogsaa var en egen Helligaftens Fred og Tilfredshed, og ved at sørge for, at alle fik nødvendige Ærinde at udrette, saa man ikke skulle spille den kostbare Tid med at rende, naar først man kom ind til det dejlige Træ, som Julenisser, trods Nabokonens Tvivl, havde pyntet Aftenen før. — Og saa endelig var alle klar til at gaa ind til Juletræet, som straaledede af ikke alt for mange Lys, men til Gengæld af Roser, Hjertekurve og "Musetrapper".

Jo, det var Jul.

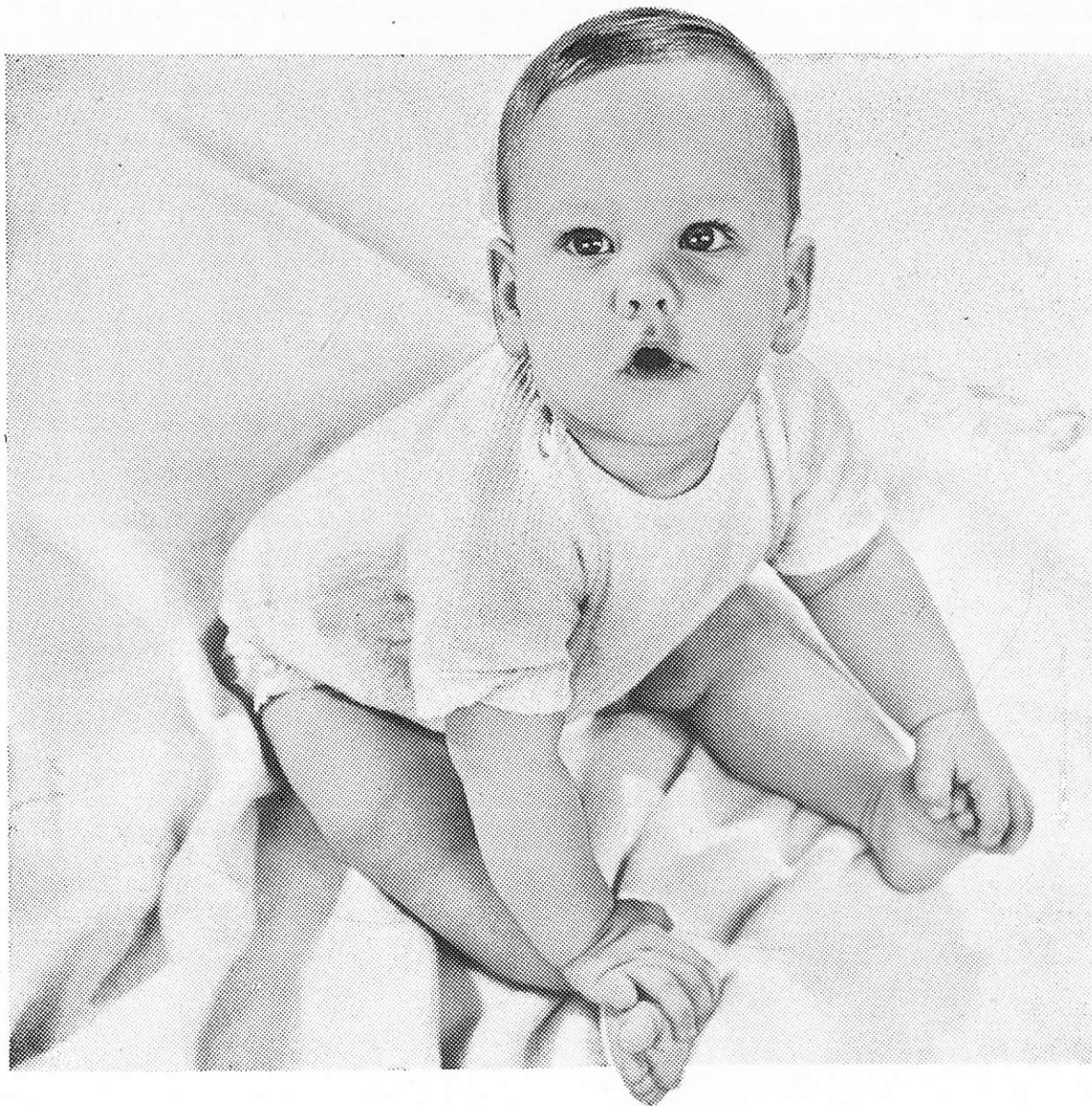
Og Traditionen holdt, om end maaske ændret efter Alderstrinene gennem Aarene. Grundtonen var den samme, og Kærlighedsgaven i ændret Form var den samme. Som nu, da den første kom ud og tjente Penge, uendelig dejligt at have noget at give af, og selv om ens fornemme Frue med et Skuldertræk sagde, da hun

saa den bugnende Kuffert: "Hvor maa De være blevet fattig, Anna", saa kunne Anna leende sige: "Ok nej, jeg er i Aar saa rig, saa rig". For hvad kunne lignedes ved at komme hjem udefra Dagen før Jule-

aften og deltage i en varm Debat om stort Træ eller lille Træ, og derefter i Flok og Følge med Far i Spidsen gaa op i Plantagen og vælge et Træ.

Og saa — at staa allesam-

men Juleaften i Porten og høre Klokkerne ringe Julen ind. Er det ikke Jul? Jul, som ikke glemmes, men lever dybt i ens Sind og kommer igen som Minder Aar efter Aar".

..HAN SER SIT FØRSTE JULETRÆ..

This year the U.S. is celebrating the 350th year,
since Hudson discover the Hudson River.

THE HUDSON RIVER

by
SORENS PETERSEN

The Hudson as far north as Albany is not a river but a fjord with a bed lower than the contiguous bed of the ocean tide. Actually it flows both ways, so that there are in effect three different, though interdependent, tides along this hundred-and-fifty mile fjord.

Its source is from "Lake Tear of the Clouds," a body of water 4,200 feet above sea level, on the slanting side of towering Mt. Marcy in the Adirondack Mountains. The Mohawk River is, though was not always, its main tributary. In the fourth or earlier era an ice sheet several thousand feet deep slid down from the north, blocking the St. Lawrence River and partly covering New York State. In its advance south it was split by the Adirondack Mountains, thereby closing the east end of the Mohawk Valley. Thus the Mohawk River, which naturally followed a course to the St. Lawrence, reversed its flow to drain into and become a tributary of the Hudson.

Several years ago geologists discovered a submerged continuation of the Hudson extending eighty miles or more seaward from Sandy Hook, then turned southward where the mouth of the ravine opens up into the deep basin of the central Atlantic.

When Henry Hudson left Holland in the "Half Moon" the instructions of his employers, The East India Company, were to force a northeast passage to the Indies. After rounding North Cape he encountered fog and ice. The crew, unaccustomed to the rigorous arctic wind, became mutinous and compelled Hudson to yield and turn the vessel about. Beaten before his voyage had fairly begun, he knew that to return to Holland would ruin his reputation as a mariner. In desperation he cajoled the crew to sail westward to the American continent in the hope that he would locate a westward passage. This was in disobedience of his sailing orders, as it took him into a region that his employers had never contemplated exploring.

In his search for a passage along the American coast he entered New York Bay as a likely approach. Other explorers before him, Verrazani and Gomez, had dropped their anchors in the Bay but had proceeded no farther. It was Hudson's thorough and timely description of his trip up the river that was of real value.

The rare loveliness of the landscape presented to his eyes as he proceeded up the river was tremendous. As far north as Saugerties, from one bank rose lofty hills crowned with trees of luxuriant growth, while the other was a sweeping panel of nearly unbroken forest. A veritable Utopia, with an ideal climate, good fishing, an abundance of game, and friendly na-

tives unsuspectingly viewing the omen of their own eventual destruction. It is no wonder that the Indians, French, Dutch, English and Americans later on fought so desperately for its possession: it was the heart of the new America!

After the Dutch settled in New Amsterdam, the West India Company offered the patroons grants of tax-free land with manorial privileges in any part of the New Netherlands. Many Dutch aristocrats availed themselves of this opportunity and established colonies along the river. Their tenants had deeds to their farms but paid an annual rental instead of a principal sum. Becoming dissatisfied with this state of affairs the tenants refused to pay rent and started what became known as the Anti-Rent War, which ended the supremacy of the Dutch patroons.

Acreage on the banks of the Hudson beyond a sloop ride from New York City was not conveniently accessible as home sites. It took a sailloop from seven to ten days to make the trip from New York to Albany. Robert Fulton's steamboat reduced the trip to thirty-two hours, which made riverview acreage extremely desirable as far north as Ossining. Before 1817 the time of passage was reduced to eighteen hours; in 1836 the old "North America" made the trip in ten hours and twenty minutes, and in 1864 the "Chauncey Vibbard" broke all records by making the trip in six hours and forty-eight minutes.

In 1854, when the Harlem Railway connecting New York and Albany was built and became a competitor, a war on rates followed; the original price of seven dollars for the trip was reduced to fifty cents. The "Mary Powell," one of the finest and fastest of riverboats, plied daily between Kingston and New York. On one occasion she ran at a speed of twenty-six miles an hour.

Houses built by the early Dutch settlers, consisting of a center and two wings, the gable ends shaped like stairs, built partly of native wood and bricks brought from Holland, are extinct. But in some villages or settlements along the Hudson one can still see some of the homes built during the time England ruled the colonies, such as the Phillipse Manor in Yonkers, built in 1682 by Frederick Phillipse, a master carpenter of the Dutch West India Company; the George Washington Headquarters in Newburg, built in 1759, which is a blending of Dutch and colonial architecture; the Clinton House in Poughkeepsie, and several others, all gems of architecture as fashionable today as then.

Steam transportation brought a wealthy class

of Manhattanites who built huge houses in an architectural fashion which became known as "Hudson River Gothic." Later, when gothic architecture became unfashionable, their owners moved elsewhere to better-planned homes, while the gloomy gingerbread edifices became a drug on the market, eventually presented as gifts to religious and civic organizations.

However, there were others with grandiose ideas who came and built castles as perpetual monuments, some at a cost well over a million dollars. Among these are "The Fronthill" castle at Riverdale modeled after the Duke of Devonshire's "Lismore" in County Waterford, Ireland; the Bannerman Scotch castle at the foot of Breakneck Mountain, a faithful reproduction of a moat-encircled castle; the Vanderbilt mansion and the Robert Pell mansion south of Kingston; "Edgewood," the elaborate estate of John Stuyvesant, and many others. The most fantastic are the Dick's unfinished Florentine castle, standing on a high hill in Garrison, which Dick left unfinished after spending more than a million dollars on its construction; also that of John Conger, who in 1840 engaged an explorer to ship an entire Mayan village from Jucatan to Conger's Island.

For the bourgeois was that of Orson Fowler, American's first known phrenologist, who in 1849 published a book, "A Home For All," an eight-sided house. Soon every river town boasted a house of that type.

Scattered about along the river's edge are several farm and tenant houses whose origin is lost in the obscurity of time, some of these constructed from the specifications of Asher Benjamin, whose "The Country Builders Assistant" helped generations of home builders and was the bible of the old-time carpenters. The frame construction of those houses was of massive native oak beams, some today being as sound as on the day they were built.

No other region can boast of so many illustrious characters so indisputably connected with the history of our country as the Hudson: Henry Hudson, its discoverer; the impetuous, turbulent Peter Stuyvesant, last of the governors of New Amsterdam; Robert Fulton, father of steam navigation; Washington Irving, first to describe its grandeur and beauty. Three of our presidents, Van Buren, Theodore and Franklin Roosevelt, were born on or near its banks. George Washington, who spent considerable time on the Hudson during the Revolutionary war, was the instigator in the erection of West Point, and there were other famous persons to numerous to mention.

Great artists, Thomas Cole, Asher Durand, John Kensett, George Innes and Homer Martin, came to paint the beauty of the River in America's new, nineteenth century art, "The Hudson River School" expressing on their canvases the true observation rather than the old mathematical formula.

The Hudson was also to have its share of Prophets, false and otherwise; among these the

Shakers, whose belief in the segregation of the sexes led to their gradual extinction. There were the Mormons, Spiritualists, Onida Perfectionists and Father Devine—also the irreligious Communistic "Owenites" whose "Franklin Community" petered out in six months.

There were characters of another type. On the battlefield of Saratoga stands a square stone monument erected to commemorate the four victorious leaders who defeated the British there. On its three sides stand statues of Gates, Schuyler and Morgan: the fourth side is empty. This was intended for a man whose courage contributed to the Saratoga and other victories during the Revolutionary War, Benedict Arnold, who later committed the blackest crime in United States history—that of betraying his country in an attempt to sell the British the plan of the fortifications at West Point. There was also that genius of intrigue and daring schemes, Aaron Burr, who in a duel, killed Alexander Hamilton at Weehawken in July, 1804. Another was Captain Kidd, the notorious buccaneer. According to the legend, his crew, gathered mostly from the Highlands, ran his ship ashore near the Devils Dansekammer and cashed a booty nearby—a booty futilely searched for by many through the passing years. Then there were also murderers and thieves who left the world behind them to spend years or even a lifetime within the walls of grim Sing Sing.

A new era is in the making. New York City's industries, burdened with high taxes, union disturbances, water shortages and other unsatisfactory conditions, are moving out, some north along the Hudson above Westchester, which latter region is residential only. Towns with mooring facilities are booming, the character of the population is changing to that ever-shifting throng of the laboring class, so that the entire available river frontage will, in the not distant future, become a chain of factories and small ranch-type houses.

Gone are the days of the pioneers and adventures who came here to seek opportunity, not security, and as well the individual who came to build his dream castle on the river bank; instead, there will be an ever-increasing hum of industry and, perhaps, a planned society based on a guaranteed economic and social existence!

Many decades have elapsed since the voyage of the "Half Moon" on the Hudson, yet every foot of the stream as it expands in its flow toward the south, still unfolds panoramas of natural wonders, unveiling at its estuary the greatest man-made wonder of the world, New York City, fronted by the Statue of Liberty, welcoming the poor and oppressed from other lands. Every foot of the river's bank constitutes a striking symbol of the evolution of the United States of America as a nation from the day of the landing of the Pilgrims to its position today as the greatest nation on earth.

JULEN HOS FAR

Af

AKSEL H. BERNTSEN

★

 AAR Julen nærmer sig, er der saa mange Min-
 der og Oplevelser, der tager os tilbage til no-
 get, der har med Glæde og Glans at gøre, særlig
 naar jeg var sammen med gamle Niels, da fortalte
 han om Julen, som den holdtes i de stille Skove i
 hans Ungdoms Dage. „Hvem er gamle Niels?” er der
 nogen, der vil spørge. Hvem, der har læst E. F. Mad-
 sens Bog: „De stille Skove”, de kender Niels og hol-
 der af ham.

Niels og Peder var fra samme Sogn, et Sted midt
 i Jylland, og de havde rejst sammen til Amerika, vist-
 nok i 1888. Da de naaede til Minneapolis i Minnesota
 skiltes deres Veje. Niels rejste til de stille Skove i
 Wisconsin, og Peder til en dansk Koloni, mere end
 hundrede Miles Syd paa i den samme Stat.

De første 10 Aar var trange og tit svære at komme
 igennem for dem, som for alle Emigranter dengang.
 Peder var en Købmandssøn fra Danmark og havde
 sin Realeksamen, førend han rejste til Amerika, og
 han havde en meget nobel og fin Karakter og blev
 heldig og fik en Plads som Stationsforstander i en
 lille dansk By i Minnesota, godt hundrede Miles Syd-
 vest for Minneapolis. Førend Peder overtog sin nye

Stilling, giftede han sig med en Præstedatter, hendes
 Fader var en meget anerkendt Præst i den danske
 Kirke i Amerika. Hun var en god og opvakt Kvinde,
 som nu stod trofast ved Peders Side.

Deres første Jul paa den lille Station, i den lille
 danske By, var Niels kommen over at fejre Julen
 sammen med det nygifte Par, kom som gammel Ven
 og Rejsefælle til Amerika, nu for mange Aar siden.

Det blev for Niels en Juleaften, han aldrig siden
 kunde glemme. Han blev dybt grebet, da den unge
 og smukke Husfrue rejste sig op ved Julebordet og
 sang med dyb og mild Stemme „Julen har bragt vel-
 signet Bud, nu glædes gamle og unge”. Først efter
 Julen fik Niels Lov at rejse tilbage til de stille Skove.

Fred og Glæde saaede Peder og den gode Hustru
 ud til alle Sider.

Efter 24 Aars lykkeligt Ægteskab blev Peders Hu-
 stru syg og døde. Der var Sorg i hele den lille By,
 for en from Kvinde, en trofast Hustru og en kærlig
 og opofrende Moder var taget bort fra dem.

Der blev saa stille paa den lille Station. Aarene
 kom, og Aarene gik. Den ældste Datter var bleven
 gift, og de andre Børn havde deres egen Kreds af
 unge at færdes imellem, og Sproget blev næsten helt
 amerikansk. Peder var god ved Børnene, var baade
 Far og Mor for dem, og Børnene elskede deres Fader,
 men Julen blev aldrig saa festlig, som da Moderen
 levede. Den næstældste Datter var ogsaa ved at bli-
 ve forlovet. Den unge Mand, hun gik sammen med,
 var ikke dansk — derfor kunde han jo være lige saa
 god — men det gjorde alligevel Faderen ondt, for
 Sproget var snart blevet helt amerikansk i hans lille
 danske Hjem.

„Peder er bleven saa underlig stille”, sagde Nabo-

erne. „Ja, han føler sig saa ensom”, sagde Rasmus Jørgens Mette. Hun var en gammel ugift Pige paa Peders Alder. „Børnene er jo ude baade tidligt og sent med Kammerater. Han kunde saamænd ikke gøre noget bedre end at gifte sig igen.”

Peder var en trofast Holder af vores danske Blade, og læste dem fra Ende til anden. Et Avertisement fangede helt hans Opmærksomhed. „Jo, jeg vil prøve det”. sagde han til sig selv og læste igen: „En Enke i Halvtredserne ud af megen fornem Familie i Danmark, der har opholdt sig i Amerika i seks Maaneder, ønsker Plads som Husbestyrerinde for en ældre dansk Enkemand i Amerika, og hvis Sympati opnaas osv.”

Samme Aften skrev Peder sit Brev og sendte det næste Morgen med første Tog.

„Hvad er der sket med Peder?” sagde Byens Folk. „Han ser ti Aar yngre ud, end han plejer”. Sneen var smeltet, Solen skinnede saa dejligt varmt, Græsset var grønt og alle Træerne stod i Knop, og Fuglene havde travlt med at bygge Reder, og Peders ældre Broder havde været der nogle Dage.

„Jeg skal ud paa en Rejse,” sagde Peder en Morgen til Børnene. „Min Broder passer Stationen, mens jeg er borte”.

„Rejser du til Danmark, Far?” spurgte Børnene.

„Nej, lille Børn, ikke saa langt. Om fjorten Dage er jeg tilbage, da skal jeg fortælle jer det hele”.

„Der er Ugler i Mosen”, sagde Rasmus Jørgens Mette. „Han kommer sikkert ikke alene tilbage”.

Mange af den lille Bys Befolkning havde, saa snart Foraaret kom, for Vane at gaa til Stationen for at se, naar Aftentoget kom. Det var en staaende Oplevelse i Byens stille Tilværelse.

„Nu kommer Toget”, sagde Mette, „vær bare rolig”.

Ud af Toget kom Peder klædt i fin Sommeroverfrakke og stiv Hat paa Hovedet. Efter ham kom en fornem Dame, stor og svær var hun med røde Sko paa de store Fødder, og med en vældig stor rød Hat paa Hovedet. Peder hilste Godaften, men hun hilste ikke, og førend Toget endnu var kørt, var Peder og den fine Dame allerede inde i Lejligheden.

„Her, Børn”, sagde Peder, „kom og hils paa jeres nye Moder”. „Ny Moder”, sagde Børnene, „vi vil ingen ny Moder have”, og ud af Døren løb de.

„Det er nogle uopdragne Børn, du har, Peder”, sagde den fremmede Dame, „de hilser ikke engang paa mig. Vent til jeg faar Fingrene i dem, saa vil Piben faa en anden Lyd”.

Børnene rejste alle fra Hjemmet, over til Datteren, der var gift. Hver Gang nogen af dem kom hjem for at se Faderen, skældte Stifmoderen dem ud for uopdragne Bondebørn. Peder vred sig som en Orm, men nu havde han sagt A, saa maatte han ogsaa sige B.

Nogle Aar hengik. Den lille Station var ikke mere det gæstfrie Hjem for Børn og Byens danske Folk, og den fine Dame med det blaa Blod i Aarene kaldte alle i den lille By den onde Stifmoder. Ingen talte med hende, gik forbi hende paa Gaden uden at hilse paa hende.

„Uopdragne Bønder”, sagde hun til Peder.

„Se, hvor Peder bliver tynd, og hvor han ældes”, sagde Byens Folk, for ham holdt de allesammen af.

Snart i Tredive Aar havde Peder haft sit Hjem paa den lille Station og havde betjent alle Folk paa en god og venlig Maade.

„Jeg kan ikke udholde at leve længere i dette Hul af en By,” sagde Stifmoderen en Dag til Peder. „Til Foraaret bliver du Halvfjerds, saa kan du tage din Pension. Lad os sælge alt, hvad vi har, det lille Hus nede ved Kirken og Byggegrundene og rejse herfra”.

Alt blev solgt, og Pensionen fra Jernbanen blev ham godkendt, og de rejste langt bort til en anden Stat. I Byen, hvor de købte Ejendom, var nær de stille Skove, og en Del Danskere boede i Byen, og helt godt gik det til at begynde med. Flere gode og hjælpsomme Danskere blev deres Naboer, men Navnet den onde Stifmoder fulgte hende, og det tog ikke saa længe, førend hun laa i Krig med Byens Børn.

At hun havde været en Skønhed i sine unge Dage, var der ingen, der betvivlede, men nu var hun kun en falmet Rose, hvor kun Tornene var tilbage. Alle i Byen sagde, at Peder opdagede for sent, hvad hun var for en.

Vinteren var begyndt med Sne og Frost, Dagene var korte og Julen nærmede sig.

Nu lød det glade Budskab fra Mund til Mund, den onde Stifmoder er rejst til Danmark, den store Krig var ovre. Tyskerne igen ude af Danmark, nu kunde der atter blive Julefred og Glæde derhjemme i Fæderlandet.

Peder var fri og Peder var ene, han rankede den gamle Ryg, og smilede saa venligt til alle, der mødte ham. Gamle Niels fik Brev fra ham, i Brevet stod: „Kære Niels — Jeg er vaagnet af en ond Drøm, kom Juleaften at holde Jul sammen med mig og mine Børn. Din gamle Ven Peder.”

Dagen førend Juleaften holdt de to nye Biler udenfor Peders Hus, det var Peders Svigersønner, med Peders Børn og Børnebørn, de var kommet hjem til gamle Far, de holdt af Far og han elskede dem. Døtrene havde igen taget deres gode Moders Plads i deres Faders Køkken.

Svigersønnerne pyntede Juletræet i den fine Stue og Juleaften var der igen Glæde og Højtid i Peders Hjem. Peder og gamle Niels underholdt Børnebørn i Peders Soveværelse.

Da de alle samledes i Spisestuen, stod Bordet dækket til Julefest, midt paa Bordet stod den gamle 3 armede Sølvlysestage fra Moderens Tid med hvide Lys med levende Flammer.

Den ældste Datter indtog sin Moders gamle Plads for Bordenden nærmest Køkkendøren, og bad Hjemmets gamle Bordbøn. Da Maaltidet var færdigt, rejste Datteren sig op og slog saa stille paa Vinglasset, og sagde „Far, vi er alle kommet hjem til dig, du har ligesom været saa langt borte fra os nu i nogle Aar, men de Baand, der binder os sammen, kan aldrig briste, og nu vil jeg synge vor gode Moders kæreste Julesalme,” og med en dyb og køn Stemme sang hun: „Julen har bragt velsignet Bud, nu glædes gamle og unge.” Efter Salmen rejste deres Fader sig op, og med Graad i Stemmen sagde han: „Tak alle i kære Børn, Tak for Mad og velbekomme.”

Lad os nu se Juletræet, som een af Svigersønnerne stille havde gaaet ind at tænde, med Haand i Haand gik de alle rundt om det straalende Træ, og sang alle med, da Datteren i Moders Sted begyndte „Velkommen igen Guds Engle smaa fra høje Himmel Sale.”

„Det blev den skønneste Juleaften, jeg endnu havde oplevet i Amerika” — sagde gamle Niels.

HELIO W.
**DET HÆNGER I
LUFTEN**

☆

Af

Arlo Leis

☆

Lille pensionerede frøken Sivertsen var en mindre pæn dame — aah aah, jeg mente — en pæn mindre dame.

Frøken Sivertsen var ude over rendetiden og sin første fagre ungdom — hun var godt oppe i aarene, ikke særlig køn — men, hun saa ud til, at være særdeles holdbar. —

Hun sad helt alene i sin lille stue, i sine egne tanker — selvfølgelig, hvis ellers? — og gynge i sin røde plydsgyngestol og strikkede paa et stort slumretæppe — det var til en julegave

til næste jul. — Frøken Sivertsen var altid foran sin tid... altsaa — julemæssigt set.

Pindene gnistrede og fór raskt op og ned, mens røde roser brød mere og mere frem paa slumretæppet, efter hver omgang og hun tog mange omgange. Saa hun sad noget træt og mimrede med munden i takt med gyngestolen og sit kukurs evindelige tik-tak.

Engang imellem stak den lille gøg sit næbbede hoved ud af lemmen og kikkede saa det gav et lille nervøst spjæt i frøken Sivertsen — og saa faldt klappen i — paa kukuret.

Hun sad midt i sin travlhed og ensomhed og opdagede, at foraarssolen skinnede udenfor.

Det varmede helt op i hende, saa hun sad og fik foraarssornemmelser og lyst at vandre en lille rask tur ud i det dejlige solskin og brandnye foraar.

Med det ene øje skelede hun hen til urtepotterne i vindueskarmen og nikkede til de grønne planter med de sparsomme blomster og — saa stoppede hun gyngestolen i et ryk og skred hen til det imiterede mahogniklædeskab og

hentede sin foraarsfrakke frem og tog sin hatte-
æske ud fra bunden af skabet og tog op af æs-
ken sin "kolonihave" — jeg mener — foraars-
hatten!

Den var pyntet med hele foraarets smaa yn-
dige blomster, som vældede ud over den brede
hatteskygge. Joh — den lignede saamænd godt
nok en hel lille kolonihave. — Dog, den minde-
de lidt om falmet skønhed. Blomsterne trængte
til lidt opmuntring og en gang overrisling. Det
ville kvikke gevaldigt op — paa hatten. Hun
elskede den hat — det havde været hendes
ungdoms foraarsdrøm.

Naa — hun tog den grønne klædesfrakke paa
— det vil sige, den var egentlig købt sort, men
tiden havde farvet den grøn. Hun kiggede lidt
ned af frakken og sagde let syngende: "Grøn er
vaarens hæk! — og det er saa sandelig frakken
med. Den kan med aarene naa at blive højeste
mode igen!"

Frøken Sivertsen gik hen til det store "pille-
spejl", som hang over kommoden og satte kolo-
nihaven paa hovedet, men den sank helt ned
over øjnene og blev hængende paa ørerne.

"Det var dog besynderligt — enten er hatten
bulnet ud eller hovedet er krøbet ind!"

Med et raskt tag hævede hun hatten op og
satte den koket paa sned — paa hovedet og ja-
gede to lange hattepinde ind igennem — blom-
stervældet og sagde til spejlet: "Det er nu allig-
vel godt jeg har ørerne til stopklodser —
ellers var vel hatten havnet nede paa skuld-
rene!"

Men spejlet hviskede til hende: "Husk ryn-
kerne i ansigtet — lille frøken!"

Straks blev hun stram i masken og fandt de
smaa krukker frem af kommodeskufferne. Hur-
tigt fik hun fat i pudderkvasten og fik hvidtet
facaden og fyldt de gamle folder og rynker ud.
— Der stod en hel støvsky omkring hende og
først da skyen havde lagt sig, hviskede spejlet
igen: "Husk ogsaa din ungpigekulør!"

Og saa fik kvinderne en gang kindrødt — og
"kyssetøj" en stærk kirsebærrød farve. —
Hun stod op paa tæerne og spidsede trutmund,
for ikke at ramme ørerne.

Frøken Sivertsen kiggede anspændt ind i
spejlet. Og nu manglede hun blot en ganske lille
ting: "Skønhedspletten! En lille sort prik blev
malet, lidt syd for den østre kinds smilehul. —

Men — nu var hun ogsaa godt pyntet og fix'et
op. Nu lignede hun et pænt nymalet stakit —
ja, men det havde nu ogsaa kvikket godt op paa
det gamle stativ.

Frøken Sivertsen klemte sine briller fast paa
næsen og kiggede endnu en gang ind i spejlet
og børstede med den store flade haand resterne
af den hvide støvsky bort fra den grønne model-
frakke.

Med et lille skævt smil tog hun sin sorte lak-
taske ned fra klædeskabet og trak sine hvide
"glasurhandsker" paa.

Atter blinkede hun hen til vindueskarmen og
tog sin "haandkommode" over armen og skrid-
tede ud paa hovedtrappen og knaldede døren i,

saa det raslede i hele opgangen og loftpuddet
faldt ned over hende.

Man kan ikke sige hun kom svævende ned
fra de højere regioner — selv om hun boede paa
kvisten. For hvert trin hun tog gav det ekko af
hendes tunge fodslag. Det lød nærmest som
haarde klask. —

Frøken Sivertsen levede paa en stor fod —
hun brugte nummeret mindre end violinkasser.

Solen stak hende lige i brilleglassene da hun
kom ud af gadedøren, saa hun stod et øjeblik
og missede med øjnene. Opstopperræsen stak
hun en tak mere i vejret og mimrede, som en
lille kanin, der vejrede vindretningen.

Som en fuldrigger for fulde sejl skred hun
ned af gaden — albuede sig frem og svingede
sin haandkommode ind imellem modgaaende
fodgængere.

Frøken Sivertsens øjne sad som paa stilke
naar hun passerede forbi forretningernes vin-
duer.

Pludselig standsede hun op i et ryk saa kolo-
nihaven gled helt ned over øjnene og haand-
kommoden svingede hun ind i maven paa en
ældre hvidhaaret herre med rødt slips. — Det
gav et helt gylp i ham... det var nærmest som
et surt opstød!

Hatten fik hun atter trukket op over ørerne
saa øjnene atter blev frie, saa hun kunne se —
og hun stirrede lige ind i et pilsurt ansigt.

"Aah — Undskyld, Hr.!" sagde frøken Sivert-
sen — og væk var hun.

Et øjeblik efter stod hun med flad næse paa
ruden ind til en fugleforretning. Øjnene rullede
rundt i hovedet paa hende, som paa en neger.

Hun fandt hvad hun søgte og i et spring stod
hun inde i butikken.

Fuglehandleren kom hende smilende og stam-
mende i møde.

"Til tjeneste lille... hav-hav... Frue!"

"Jeg er aldeles ingen lille havfrue — jeg er
afgaaet skolelærerinde og frøken", vrissede
lille Sivertsen.

"Pardon — det er skam trist for dem... Naa
— men hvad kan jeg ellers hjælpe dem med, lil-
le frø —"

Hun afbrød ham og pegede med sin glasur-
handskes lillefinger hen til vinduet.

"Jeg vil gerne se paa en af de smaa fugle —
en af de smaa gule!"

"Ja saa gerne... Kunne de tænke dem saadan
en sød lille gul — "Hannert"!" Og saa grinede
han.

"Tak — De skal aldeles ingen ulejlighed gøre
dem, jeg skal ingen — Hannert have!"

Som en top svingede hun sig rundt paa hæ-
lene og knaldede døren i efter sig — saa det
knagede i korsetet.

Udenfor i solskinnets blev hun rolig igen og
startede med fornyet energi. Hun begyndte at
smaasnakke med sig selv: "Aah — tag det blot
roligt — Sivert. Der er da heldigvis andre fug-
lebutikker her i byen... Men sikken en ufor-
skammet flab — og sikken et mundtøj —"

Som et lille lyn — saadan i zig-zag, for hun
ned ad gaden, langs husfasaderne.

Lidt efter stod hun atter foran en disk med fuglekvidder omkring sig.

En lille halvskeøjlet fuglehandler kom bukkende med et lunt grin hen til hende.

“God dag — dejligt vejr idag med masser af solskin og foraar i luften — hm — Er der ellers noget jeg kan hjælpe dem med? —

“Tak —” bed hun ham af. “Jeg er nu ellers gammel nok til at hjælpe mig selv — saa —”

“Naa ja da — De ser nu ellers gevaldig ungdommelig ud — maa jeg indrømme: rosenrøde kinder . . . Oh Boy! . . . Og saa den drøm til foraarshat — den gør Dem mindst ti aar yngre — De virker som en hel teenager!”

“Oh hvor de smigrer — ikke saa mange blomster”, smilede Sivertsen formilende. “Jeg er nu ellers fyldt de 60 —”

“60 — jeg ville nu ellers kun bedømme Dem til 59½ —”

“Oh Boy — det er knas og godter!”

Frøken Sivertsen drejede sit hoved saa hurtigt rundt, saa hatten daarlig kunne følge med. Hun kunne lide at se hvor den kvækkende røst kom fra. Hun fik øje paa en stor spraglet papegøje, som sad henne i et hjørne paa en pind og fløjtede.

“Ho ho — De kunne maaske tænke Dem saadan en hygsom, sød poppedreng, at gaa og snakke med i ledige stunder?” sagde fuglekræmmeren og gned sig i hænderne. “Den har jeg forresten købt billig af en pjaskvaad sømand: — altsaa indvendig, der led af tørre lommemesmerter! Ho ho!”

“Aah hold k—!” skraalede papegøjen fra sin pind.

“Ja ja — man kan næsten høre den har omgaaedes en sørøver eller sømand!” vrissede frøkenen forarget, “det er ikke bare fromme ord og toner den har lært — den bander jo som en tyrk —”

“Jah — den bander en lille smule,” undskyldte fuglehandleren og saa betænkeligt paa frøken Sivertsen. — “Saa De har hørt en tyrk bande — det er mere end hvad jeg har! — Forresten saa kan poppedrengen tale to sprog!”

Papegøjen sad et øjeblik bomstille og lyttede til al den smiger og lagde sit lille runde hoved paa sned.

“Hum — De kan ikke bluffe mig,” sagde Sivertsen og gik hen og truede forarget ad papegøjen med sin pegefinger.

“Hov girl — vil du ogsaa slaas, dit lille løg — skal vi tage et par tørre omgange?” skræppede papegøjen.

“Den taler jo grangivelig som en vanartet gadedreng — maa jeg sige —”

“Hvad — har du ogsaa noget at sige . . . men, du siger ingenting — ingen ballader eller balletscener paa de stylter og balletsko du vader rundt i . . . Du holder din lille sukkersøde chokolade fløde flab lukket! . . . O. Kay!” skraldede papegøjen og blinkede med det ene øje.

Fuglehandleren skelede en kende nervøst og raabte: “Stop! — kan du saa stoppe, dit skøre spøgelse og klappe gællerne i — din vadefugl, eller hvad race du ellers tilhører!”

“Yes — Sir . . . Tag det easy, captain . . . Se hvor roligt jeg tager det!”

“Hold saa den skraldebøtte lukket”, snærrede Sivertsen og stampede, “Den er jo et helt lek-sikon af ord — jeg har aldrig i mit liv hørt noget lignende —”

Well vell, jeg har aldrig set noget lignende til saadan et lille trilleribs —” vrængede papegøjen.

“Saa holder du op — øjeblikkelig, din din —” sagde fuglekræmmeren, han manglede ord, men papegøjen afbrød.

“O Kay, Boss! Du startede selv . . . Giv hende saa et lille smaskkys, bessefar, og lad saa det gamle had være glem!”

“Næh — sikken den taler til en frøken —”

“Oh Baby — er du en frøken?” klukkede poppedrengen og baskede med vingerne.

“Sikken dog en uforskammethed —”

“Aah hold — shup op!” Den kom lige i tanke om, at den ikke maatte bande.

“Nu skal den ikke gylpe mere op til mig — nej, tusind tak — jeg vil hverken eje eller have det kræ til en papegøje . . . selv om De hængte en 50 kroneseddel om halsen paa den — kan jeg forsikre Dem . . . Behold De deres abekat selv — der er maaske endnu et eller andet De selv kan lære —”

“Boss — hørte du hvad det pyntede juletræ sagde? . . . Skal vi lade hende leve!”

Forfærdet fik hun fat i sin laktaske og samlet sig selv og skørterne og sprang imod døren, mens poppedrengen hoppede paa sin pind og skreg: “Hun skal leve — hun skal leve — hun skal leve — og good bye!”

Det gav et helt jordskælv da frøken Sivertsen med violinkasser landede i glideflugt paa fortovet, omgivet af nedfaldne blomster. — Hun lignede scenen af “Svanens død,” med blomsterhyldest.

Fortumlet rejste hun sig op og rystede sig som en forpjusket høne. — Rattede paa toppen og fik sat hatten i vinkel. Hun børstede støvet af frakken med sin ene hvide glasurhandske.

Saa nu havde hun baade en hvid og en graa.

Frøken Sivertsen bukkede sig ned og samlede de udsprungne blomster op fra fortovet og puttede dem i haandkommoden. —

Endnu rystende af nedslaget, mumlede hun for sig selv: “Jeg vil prøve endnu en gang, jeg vil sige alle gode gange tre . . . Never give up, eller hvad det nu ellers hedder.”

Som et tøndebaand trillede hun i sine fladbundede sko og hendes “flyverøren” fangede hver en lille lyd og sukkene fra hende selv.

Fra en lille sidegade hørte hun herlig fuglesang og hjulede efter lyden saa stærkt som skoen kunne følge hende og snart stod Sivertsen ved en kælderbutik, hvor tonerne kom vældende op fra den aabenstaaende dør.

Hun kiggede ned i dybet og sukkede og blev hel svimmel . . . Turde hun tage springet ned og spørge ?

Aah jo — hun fik en god ide — hun ville tælle paa frakkeknapperne først . . . skal, skal ikke. Og saa startede hun med den øverste knap og

sagde: "Skal — skal ikke — skal!" Det blev ikke til mere, for den nederste knap manglede — den var revet af ved sidste landing.

Saa lukkede hun øjnene og hoppede ned af trapperne til dybet og traf en lille spinkel kone.

"Go'-go' . . . Da'," stammede den lille graa dame. "De ønsker?"

"Tak — jeg vil gerne have en lille gul kanariefugl."

"Ja saa, saa gerne . . . Der er frit valg af alle fugle i det bur. — Men vi har nogle meget, meget fine kanariefugle i det andet bur, de er flotte — hu', hu' . . . Saa De kan faa lige hvad De ønsker og vil — ha' ha'!"

"Mange tak — det var saare skønt!" sagde Sivertsen smilende og sukkersødt. "Tak — saa kan jeg ønske at faa den kønne abrikosgule, der sidder ensomt paa den lille pind og drømmer om solskin og foraar!" lo Sivertsen kaad i en romantisk tone og slog knald med tungen.

"Den er saa henrivende sød — syntes jeg!"

Forsigtig blev den fanget og puttet i en lille æske med lufthuller i siderne — af æsken.

Frøken Sivertsen betalte — takkede og storkede forsigtig op af de stejle trin — op til solskinnet.

Stolt som en borgfrue fra det forrige aarhundrede stod hun midt paa fortovet og tænkte saa det gjorde ondt i kraniet.

Saa snart hun havde vejret hjemretningen trillede, ja nærmest svævede hun som en helikopter hjemad med sin lille "guldfugl".

Det gik saa stærkt hjemad, saa flere gange var hun ved at falde ud af violinkasserne — de havde sine vanskeligheder, at følge med i det forrygende tempo.

Snart naaede hun sin egen gade og gadedør og hun tog trapperne op til kvisten i tre lange spring.

Forsigtig satte Sivertsen æsken fra sig paa det runde antike nøddetræsbord med rococobenene og smed laktasken i gyngestolen og sukke og stønnede som et helt damplokomotiv af træthed efter det vilde jag.

Hendes hjerte hamrede og klaprede, som laaget paa en rødmalet postkasse.

Med besvær fik hun trukket de forvredne hattepinde ud af den forpjuskede kolonihave og med megen besvær og forsigtighed halet sine tofarvede glasurhandsker af de svedige hænder.

Pludselig stak kukkeren sit næsvisse hoved ud af lemmen og kukkede og kiggede. —

I en fredsommelig og glad tone sagde Sivertsen: "Ja ja — glo du bare din vigtigper, saa skal du se hvad jeg har bragt hjem i dag — din nysgerrige lille krukke!"

Varsomt tog hun æsken og gik hen til vindueskarmen med urtepotterne og buret, hvor "Piphans" sad sørgmodig paa den ene pind og kiggede.

Selv var hun spændt som en gammel paraply.

"Nu skal du bare se, lille "Hansemand" hvad jeg har med hjem til dig — Du aner ikke hvad jeg i dag har gennemgaaet for din skyld, piphans — jeg har selv været paa kanten til at gale og faa pip og kupelkatar! Men se lille hanse-

mand, jeg er ikke lavet af skørt porcelæn — saa jeg klarede alle tre revler! — Blot ikke pynten — den har jeg i laktasken!"

Forsigtig aabnede hun laagen til piphans's bur og æskelaaget paa klem og vips, saa sad den "abricosgule" inde i buret, forskræmt paa den anden pind.

Sivertsen klappede laagen i paa buret.

I dybe tanker stod hun og betragtede de to kanariefugle med et skælmsk blink i øjet, medens hun mekanisk stod og klemte papæsen flad med fingrene.

Først nu kom hun i tanke om at tage frakken af og hængte den ind i klædeskabet og laktasken tilbage paa sin hemmelige dunkle plads.

De er vel bedre min Hansemand og Hansine faar en festmiddag i dagens anledning — med god ædelse og drikkelse — saa kan de holde et lille party.

Sivertsen trissede træet ud i køkkenet og fyldte skaalene op med fuglefrø og klart vand og gik tilbage, men stod mussestille i døraabningen da hun saa Piphans sad ved siden af Hansine og slog med nakken.

"Ja ja —" sagde Sivertsen for sig selv, rørt som smør. "Det er den vej vinden blæser — blæsevejret med vinden . . . for aaret hænger i luften!"

Snøftende gik hun hen til buret i vindueskarmen og sagde til Piphans: "Saa fik du dig en sød lille "hunnert" — Hansemand . . . En kær lille prinsesse og du er selv prinsen . . . Kan du nu tage godt kær af din Hansine!" —

Kukkeren aabnede forsigtigt lemmen for at se hvor al den uvante rørelse kom fra.

"Fald nu ikke ud af klappen — lille gøg —" sagde Sivertsen bevæget. "Er de ikke yndige — Men, det bedste saa du ikke — for du er jo som sædvanlig altid bagefter — altid en postgang for sent . . . Din mugne, sure agurk!"

Frøken Sivertsen faldt tungt til rette i plydgyngestolen — foldede sine hænder paa maven og trillede tommelfingre — gyngede og sukke.

Kukkeren stirrede forvildet med sine smaa runde glugger og sagde: "Kuk-kuk!" og trak sig tilbage og smækkede fornærmet lemmen i.

"Ja, glid du bare din lille vindtørre mumie! — Der er ikke en kat, der har fornærmet dig — din sure eddikebygger!"

Frøken Sivertsen faldt i tanker og gamle minder traadte frem.

Store salte taarer piplede frem af øjenkrogene paa frøken Sivertsen, og trillede ned af hendes rødmaledede kinder og efterlod sig to brede striber og taarerne faldt tungt ned paa gulvet, som store regndraaber fra en lille rask regnbyge — og sprøjtede op i hendes sko. —

Piphans sad forelsket og kiggede paa Hansine — baskede med vingerne og rejste sig og gjorde noget den ikke havde prøvet for lang, lang tid . . . Den begyndte at synge! — Sang og kvidrede i skønne toner om foraaaret for Hansine og lille frøken Sivertsen — som havde bragt foraaaret.

Den sang og sang og slog nogle gevaldige triller . . . Triller paa en arms tykkelse.

SVENDBORGS JULEAFTEN

Af

Carl Hansen

Byen var hverken stor eller lille, hverken køn eller grim, — akkurat som tusinde andre amerikanske Byer, med en stor, kedelig, bred, lige Forretningsgade i Midten; og Huse — store og smaa — spredte til alle Sider.

Hvordan det var gaaet til, at Peder Svendborg var kommen til Byen og havde begyndt sin lille Kolonialhandel, var der ingen, der kunne huske, — for det var henad en Snes Aar siden.

Og en Snes Aar er helt ind i Oldtiden i de smaa Præriebyer.

Gode Tider og daarlige Tider vekslede, og en Gang kom der rigtig gode Tider, hvor der blev bygget to nye Banker og fire grundmurede Butikker paa Hovedgaden, men Peder Svendborg malede blot egenhændig sit Hus mørkegrønt med hvide Vinduer og Dørkarme; han behøvede ikke at bygge, for han havde sine faste Kunder og brød sig ikke om andre.

Hver Morgen præcis Kl. 6 rullede han Gardinet op, tændte sin "Cobspibe" og gav sig langsomt og grundigt til at feje Butikken, lægge Kul i Kakkelovnen, — hvis det var Vinter — hælde Petroleum paa sine to Lamper og stille Frugttonderne i Orden. Klokken otte, naar

Posthuset blev aabnet, hentede han sine Breve og Aviser, og det var den eneste Tid paa Dagen man i Mands Minde havde set Peder Svendborg paa Gaden.

Fed og tung labbede han rundt bag Disken paa store, runde, kluntede Fødder; med et højtideligt fornærmet Udtryk i det store, grove Ansigt stillede han sig op foran en Kunde og smækkede et Par vældige, graa Hænder ned foran sig kluntet og med krumme Arme pakkede han Varerne ind, vædede den vældige Tommelfinger paa Tungen og med et Par arrige Mundvridninger bandt han Seglgarnet i Haarknude. Han sagde aldrig Tak, naar han fik Penge; men med et sidelæns Sæt skrabede han Skillingerne til sig og lod dem rasle ned i Lommen, hvis han i Øjeblikket var for langt fra Skuffen.

De udtrættede Farmere, der i de gode Aar pludselig saa sig selv i Velstand og var flyttede til Byen for at henleve deres sidste Dage i sur, utilfreds Lediggang, var Peder Svendborgs eneste, men urokkelige Kunder.

Agenter og Handelsrejsende gik altid paa den anden Side af Gaden. Peder Svendborg sendte selv sine Ordre ind til et bestemt Firma, som han havde handlet med fra den første Dag, han aabnede sine Døre. Han indlod sig ikke med "Flabergaster og Svindelbukke," et Par Skældsord, han selv havde opfundet, og som hverken han selv eller nogen anden vidste Oprindelse til eller kunne finde Mening i. Peder var for Resten Ejer af et betydeligt Forraad af Skældsord og Forbandelser af eget Fabrikat.

Lillejuleaften kom der en Handelsrejsende til Byen, en høj, slank, velbygget Mand paa nogle og tredive Aar med et rødbrunt Overskæg og et Par lune, livlige Øjne; han var tidligt ude med sine Prøvekasser, gik et Par Vendinger op og ned ad Gaden og standsede foran den lave, mørkegrønne Butik og gik ind.

"Mit Navn er Rejstrup," sagde han og lagde et Kort paa Disken, "og jeg repræsenterer Franklin & Harper, den bedste, største og billigste Kolonialforretning i Chicago; jeg hørte paa Hotellet, vi var Landsmænd..."

"Jeg skan'te ha' no'ed."

"Nej, naturligvis skal De ikke ha' noget," sagde Rejstrup og trak Øjenbrynene i Vejret, "hvad skulde De vel have paa denne Tid af Dagen? Senere hen paa Eftermiddagen eller om Aftenen kan man selvfølgelig godt ta' en Genstand, men om Formiddagen er det bare Solde-ri. Jeg nyder aldrig noget stærkt før efter Kl. fire."

"Jeg si'er, jeg vin'te ha' no'ed!"

"Jeg hørte det nok, Svendborg, og naar det er Dem saa haardt imod, skal jeg s'mænd heller ikke byde Dem noget. — Det er ellers dejligt Solskinsvejr og mildt paa denne Tid af Aaret. Sikken et Fygevejr, vi havde i Fjor lige op til Jul; jeg blev sneet inde oppe i Wisconsin og kunne ikke komme hjem, saa maatte jeg holde Juleaften paa et Jærnbanetog, — naa, vi havde det saamænd rart og fornøjeligt nok, men det havde dog været rarere at være hjemme."

Rejstrup satte sig paa en Sæk Kartoffler,

strakte Fødderne mod Kakkelovnen og tog sin Notitsbog op af Lommen.

Svendborg begyndte at blive mørkerød i Ansigtet; de store, fede Hænder fo'r omkring i Lommerne og paa Disken.

“Jeg køber ingen Ting!” hvædede han.

“Saa—aa! Køber De ingen Ting! Bare sælger hele Tiden! Ja, men saa maa De jo blive ustyrlig rig. Det er i Grunden det, der generer saa mange Forretningsfolk, at de maa købe det Kram, de handler med, og saa kommer alle disse Regninger, og naar de skal betales, bliver der ikke ret meget tilovers til Sognets fattige. Men hør, sig mig, — jeg er jo fremmed og skal ikke røbe Deres Hemmelighed: Hvor stjæler De saa Deres Varer?”

Svendborg begyndte at faa apoplektiske Fornemmelser. Han svabbede en fed Haand ned i Disken.

“Jeg indlader mig ikke med Flabergaster,” hvædede han.

“Nej, det er meget fornuftigt, og det kan jeg godt lide Dem for.” Rejstrup nikkede godmodigt og sendte et forstaaende Øjekast over mod Købmanden. “Flabergaster skal man tage sig i Agt for, de er næsten værre end Diagonaler og Logarithmer; jeg mødte en Flabergast i Michigan for et Par Aar siden, og han var lige ved at stikke en lang Kniv i Livet paa mig. Jeg siger bare: Lad os endelig tage os i Agt for Flabergaster!”

En halvvoksen Dreng kom ind og bad om 2 Pd. Ris.

“Du er vist Dansk, min lille Ven,” sagde Rejstrup, “og i Aften skal Du have Risengrød, for det skal alle gode Drengene spise Juleaften — og Gaasesteg — og Æbleskiver! — Det var ellers dejlige store Ris; vil De være saa venlig at give mig et Par Pund, Hr. Svendborg. Men hvordan er det? De skraber jo efter de stakkels Risengryn paa Bunden af Skuffen; De maa min Sandten have en ny Forsyning, og det i en Fart.” Han trak sin Notitsbog op af Lommen. “Jeg tænker et halvt Hundrede Pund kan saadan omtrent passe,” mumlede han.

“Jeg skan'te ha!”

“Nej, det var mig, der skulde ha'; jeg bad Dem om et Par Pund eller tre af de kønne, store Ris.”

Modvillig og tvær fyldte Købmanden en Papierspose og lagde den paa Vægten. Rejstrup lagde en Dollar paa Disken, fik Smaapenge tilbage og satte sig igen hen paa Kartoffelsækken.

“De Sardiner deroppe paa Hylden er noget tørt Kram; dem, jeg sælger, er meget bedre. Et Par Dusin til at begynde med vil vist omtrent være passende,” og Rejstrup trak igen Notitsbogen op af Lommen og begyndte at skrive.

Svendborg fo'r hen imod ham: “Ja, men jeg taaler det ikke!”

“Hvad for noget? Er der noget, De ikke kan taale?” Det lød saa mildt og stilfærdigt som en Barnerøst. “Ja, for De kan da ikke ha' noget imod, at jeg sidder her og skriver i denne lille, uskyldige Bog.”

En ældre Mand kom ind og forlangte “for 5

Cents Tobak i en Fart”; han forklarede i Skynningen, at han skulle med Toget for at holde Jul hos en gift Datter i Storbyen.

“Tobak,” sagde Rejstrup, da Gamlingen var gaaet, „det bringer mig i Tanker om, at jeg trænger til Cigarer, — lad mig se, der er et Mærke, jeg kender — sælger det selv — lad mig faa et Dusin Stykker. Vi sælger dem for Resten billigere end nogen anden; jeg tror, at jeg vil skrive en 500 Stykker ned i min lille røde Bog.”

Med dirrende Hænder hev Købmanden Cigarkassen frem, trak den ene Mundvig om mod Øret og mumlede: “Svindelmuk!”

“Nej, saadan hedder den ikke, den hedder jo “Flor de Marietta,” med en ligefrem nydelig Pige paa Laaget. Ryger De ikke selv? Vær saa god!”

Købmanden vrissede: “Jæ skan'te ha'!”

“Ja, ja, saa har De naturligvis Lov til at lade være; jeg er ikke den Mand, der tvinger nogen — det kunne aldrig falde mig ind.”

Rejstrup satte sig igen paa Kartoffelsækken. En Kone med et lille Barn paa Armen, kom stilfærdig ind og forlangte et Par Lys.

“Lys! Ja, det er rigtigt, absolut rigtigt,” sagde Rejstrup. “Lys skal man ha' paa Bordet Juleaften. Vil De give mig seks!”

Han lagde dem hen til sine andre Smaapakker.

“De Lys har ingen rigtig god Kulør,” sagde han; “de skal være blanke og gennemsigtige. Jeg tror, jeg skriver en Kasse A1 Stearinlys ned i min lille fine Bog med det røde Bind.”

Svendborg havde længe gaaet og tygget paa et Kraftudtryk, en Krydsning af en Ed og et Skældsord. Nu kom det:

“Svindelmuk-Humbug-Kraft-Hundestøjle!”

“Det samme siger jeg,” — Rejstrup smilede over hele Ansigtet — “det er lige akkurat, hvad jeg mener. Det er en Skandale at snyde Folk med saadanne Lys!” Han blev pludselig alvorlig og talte i en indigneret Tone: “Og De har naturligvis betalt dem i dyre Domme. Og se her!” han jog sin Haand ned i en Kasse tørrede Æbler. “Sikken nogle stakkels forhulede, udpinte Skabninger! Jeg ville sige min Plads op i Morgen den Dag, hvis Franklin & Harper sendte den Slags Vindepinde ud og kaldte dem tørret Frugt. Jeg skriver en Kasse af de bedste ned i min lille Bog med det røde Bind, og det lige øjeblikkeligt!”

Svendborg kastede et Blik fuldt af Had til de omtalte Æbler; hans Kunder havde klaget over dem.

Handelen blev livligere hen paa Formiddagen. Rejstrup sad paa Kartoffelsækken og snakkede med hver eneste Mand, Kvinde og Barn, der kom ind i Butikken, købte en halv Snes forskellige Smaating og skrev jævnlige op i sin “lille Bog med det kønne, røde Bind.” Endelig rejste han sig og sagde: “Ja, nu er det nok snart Middag; jeg tror nok, jeg gaar op paa Hotellet — — nej, det nytter ikke, at De beder mig om at gaa med op at spise, — nej, jeg gør det virkelig ikke; det kan ikke nytte noget, at De

prøver paa at bevæge mig; men dersom De absolut vil ha' det, saa skal jeg saamænd blive her i Byen til i Morgen og spise min Juleaftensnadder med Dem, Svendborg. Farvel saalænge.

Og han var ude af Døren, før den forbitrede Købmand fik Lejlighed til at slynge et af sine udvalgte Skældsord efter ham han havde i Sinde at kalde ham en Fusentast, men i sin Ophidselse spjættede han ud med sit ene vældige, runde Klumpben og brølte:

“T u s e n f a s t !”

Saa lukkede han Butiksdøren i Laas og gik op i sin Lejlighed; men han var saa vred, at han kunne ingen Ting spise.

“Hvad er der i Vejen, Fatter?” spurgte hans lille, milde, runde Kone.

“Høh! Ingen Ting andet, end at der var en af disse hersens Gyldenlakker ne're i Forretningen i Formiddags, og han mankerede mig hele Tiden. Men dersom han kommer igen i Eftermiddag, skal jeg marmorere hans Gesims i en særdeles forhøjet Grad.”

Og Rejstrup kom!

Han havde en stor Haandkuffert med sig, som han satte indenfor Døren; saa nedlod han sig igen paa Kartoffelsækken og smilte mildt og barneglad til sit udvalgte Offer.

“De behøver aldeles ikke at tage Hensyn til mig,” sagde han, “bryd Dem bare ikke om at underholde mig; jeg er et af disse lykkelige Mennesker, der kan sidde saa rart alene og more mig selv med min lille, rare Bog med det røde Bind. Synes De ikke, kære Ven, at jeg nu passende burde skrive 300 Pund Sukker, 100 Pund Kaffe, en Tønne Sirup, et Par gode, store Sødmælksoste . . .”

“Nej, nu gaar Uforsømmelsen over alle Forsømmelighedens Grænser!” Svendborg anede ikke mere, hvad han selv sagde; han hævede sin kødfulde Haand, strakte Armen ud og pegede med en kolossal Finger mod Døren.

“Her-r-r-ut!”

Rejstrup blev uforstyrret siddende paa Kartoffelsækken. “Det kan da aldrig være Meningen, at det er mig, De snakker til,” sagde han forbavset. “Jeg har siddet her hele Dagen og købt Varer, og jeg er ikke færdig endnu. Maa jeg bede om for 10 Cents stødt Kanel!”

Han tog langsomt sine Smaapakker, den ene efter den anden, bar dem hen til Døren og lagde dem i Kufferten.

“Der er slet ikke saa lidt endnu, jeg skal ha' købt,” sagde han, da han igen havde indtaget sit Kartoffelsæde, “saadan omkring ved den store Højtid har man jo Brug for saa mange Smaating. Jeg kan bare ikke i Øjeblikket komme paa, hvad det er, jeg skal ha'; men det kommer nok saadan pø om pø i Løbet af Eftermiddagen, naar bare jeg giver mig Tid og bliver siddende og tænker mig om.”

Og mens Kunderne kom og gik, købte han den ene Smaating efter den anden, til Mørknings bredte sig over den lille Prærieby.

Saa rejste han sig pludselig og gik ud af Døren.

“Kom her ud!”

Det lød saa bydende, at Svendborg, skønt modstræbende og tøvende, lystrede.

“Hører De!” sagde Rejstrup, og det lød, som om det var en anden Mand, der talte, — “hører De Klokkerne, der kimer derude fra den danske Kirke! Hør, hvor Tonerne hæver og sænker sig! Hør, hvor det jubler og synger i hvert Klokkeslag! Nu er det Jul! Og nu købslaar og handler vi ikke mere. Nu lukker vi Boden og gaar op og holder Jul.”

Saa stor og bred og bydende stod den fremmede i Døren, saa myndig lød hans Røst, at Købmanden adlød næsten uden at knurre.

Den lille, runde Kone havde nær daanet, da hendes Mand viste sig paa denne Tid af Dagen og i Følge med en “Svindelhund”. — “Han var da vel ikke syg?”

“Ikke det mindste, lille Fru Svendborg, ikke det mindste,” forsikrede Rejstrup; “men det er jo Juleaften.”

Han havde taget sin Kuffert med sig, den satte han i en Krog, trak Overfrakken af og lagde den oven paa Kufferten; saa satte han sig uden videre Ceremonier hen til et Stueorgel, der bredte sig langs den ene Væg.

“Og De har Instrument i Huset,” sagde han; “hvem spiller? Er det Dem, Svendborg, der er musikalsk?”

“Nej, det er vor Datter, Johanne,” sagde Konen; “men hun er ikke hjemme. Hun er paa “Normalskole” i Fairview, for hun skal være Lærerinde.

Han svingede Stolen om mod Instrumentet, trak Lydklapperne ud og begyndte at spille. Begge de gamle kendte Melodien.

“Nu synger vi Julen ind,” sagde han.

“Et Barn er født i Bethlehem!

Bethlehem!

Thi glæder sig Jerusalem.

Halleluja! Halleluja!”

Rejstrups rene, bløde kraftige Basstemme fyldte den lille Stue. Det trak og bævede i den milde Kones smaarynkede Ansigt, og blanke Taarer stod i hendes Øjne; hun prøvede flere Gange paa at synge med, men magtede det ikke.

Da Salmen var sunget, vendte Rejstrup sig om: Glædelig og velsignet Jul til Jer begge to,” sagde han dæmpet og mildt, “og ogsaa til Johanne.”

Saa brast det for den lille Mo'r, og hun skyndte sig ud i Køkkenet.

Men det uhorste hændte: Svendborg sad for Enden af Bordet og nikkede med Hovedet og blinkede med Øjnene, og han mumlede noget, der med god Vilje kunne tydes som “Tak!”

Den lille Mo'r bredte sin bedste, hvide Dug paa Bordet og dækkede.

Rejstrup hjalp hende.

“Vi maa have Lys,” sagde han, “Lys paa Bordet Juleaften. Jeg har seks, som jeg købte nede i Butikken.”

“Jamen Lysestager! Vi har ingen . . .”

“Behøves ikke. Vi drypper lidt Stearin i Underkopper og sætter dem fast med. Lad bare

mig om det. Og Blomster! Der staar jo Blomster i Vinduet. Den store Geranium i Midten, et Par Fuchsiaer paa hver Side og Lysene imellem!”

Det blev altsammen besørget i en Haandevending, og den lille Mo'r kom ind med den stegte Gaas.

“Værs'go!” sagde hun.

Rejstrup saa forbavset paa hende.

“Jamen Grøden!” sagde han. “Hvor i Alverden er Grøden?”

“Vi plejer aldrig...” Konen saa helt ulykkelig ud.

“Det er forkert!” Rejstrup var uhyre alvorlig. “Alle gode danske Mennesker spiser Risengrød Juleaften. Lad mig se! jeg har Risengryn i min Kuffert; men det vil tage for lang Tid at koge den. Nej, vi maa opsætte det til i Morgen Middag, naar vi kommer fra Kir'ne.”

Kommer fra Kir'ne! Den lille Mo'r saa paa sin Mand. De havde ikke været i Kirke, siden Johanne blev konfirmeret for fem Aar siden.

Men Manden sagde ingen Ting; han stod og asede med at skære Gaasen i Stykker.

Saa spiste man, og Rejstrup erklærede, at Gaasen var udmærket, “saadan en rigtig, gammeltdags, fornuftig Julegaas med god Sauce til.”

“Og saa vasker vi op!” sagde han, da Maaltidet var forbi, “det er jeg storartet dygtig til. Lad mig laane et Forklæde.”

Og til Trods for Protester, tørrede han Tallerkener og Kopper af og stillede dem til Side saa let og behændigt, saa ingen Kokkepige kunne gøre det bedre.

“Pebernødder har De naturligvis heller ikke.”

“Nej, dem har jeg s'mænd ikke spist, siden jeg kom til Amerika.”

“Ja, ja, saa hjælper vi os med Hasselnødder, dem købte jeg nogle Pund af i Eftermiddag nede i Butikken.”

Han halede en Pose op af Kufferten, samlede nogle Nødder op og førte saa sin lukkede Haand lige hen under Næsen af Svendborg.

“Effen eller Ueffen?”

“Hvad?”

“Effen eller Ueffen?”

“Hvor skulde jeg vide det?”

“Ja, men saa gæt dog, Mand. Effen eller Ueffen, siger jeg.”

“Ueffen!”

“Det var rigtigt; der var 7, værs'god! Nu er det Deres Tur.”

Svendborg havde vældigt Held, han vandt næsten hver eneste Gang; men den lille Mo'r tabte hele Tiden.

Saa gik Rejstrup igen hen til Orgelet.

“Nu har vi Jul igen,

Og nu har vi Jul igen,

Og Julen varer ved til Paaske.”

Og med et Sæt sprang han op og greb begge de gamle i Hænderne.

“Nu har vi Jul igen,

Og nu har vi Jul igen,

Og Julen varer ved til Paaske.”

Rundt om Bordet med Lysene og Blomsterne. Den lille Mo'r i et stort, lyst Smil, Svendborg med rynket Pande og med Øjnene spærrede

vidt op i heftigste Forbavselse over sin egen Adfærd.

“Og nu er der kun en eneste Ting paa Jorden, jeg savner,” sagde den lille Mo'r, da hun fik Pusten igen.

“Jeg ved, hvad det er, — det er et Glas varm Punch; men det er der Raad for; jeg har Cognac i Kufferten.”

“Nej, nej, jeg kan slet ikke taale noget stærkt det løber mig lige straks i Hovedet. Nej, det var noget helt andet, det var...”

“Det var Johanne! Ja, hun er en prægtig Pige!”

“Jamen i Guds Navn, kender De da hende?”

“Om jeg kender hende! Ja, det gør jeg rigtig nok. Jeg kender hende godt. Men jeg har en Broder, der kender hende endnu bedre. Jeg skal sige Jer, han er Doktor i Fairview. En storartet Gut, naar jeg selv skal sige det, høj og velskabt og køn, og saa kan han spille saa lifligt, at jeg stadig tænker paa Guds hellige Engle i Himmerig, naar jeg hører ham. Se, han gaar jo der og doktorerer paa Folk — og dygtig er han! — han er den yngste Læge i Byen, men han har den største Praksis. Og saa har han mødt Johanne, og talt med hende, og sunget for hende og — og — forelsket sig i hende og spurgt hende, om hun ville være hans Kone, og hun har mødt ham og snakket med ham og hørt paa ham og sagt, at hun gerne ville være hans Kone, og — ja, saadan er det gaet til, lige hen ad Landevejen! Jeg har for Resten et Fotografi af dem begge, som jeg skal forære Jer. Her skal I se! Er det ikke et stolt Par! Kig nu paa det, mens jeg gaar ud i Køkkenet og faar lidt Vand i Kog, for vi skal nu alligevel ha' det Glas Punch.”

De gamle stod endnu og saa paa Billedet, da han kom tilbage med sin Bryg.

“En Skaal for de to,” sagde han. “Og gid de maa faa al den Glæde i Verden, de kan taale at bære. Har I for Resten lagt Mærke til, hvad Klokkeren er? — Næsten tolv! — Og vi skal op i ordentlig Tid, for vi skal jo i Kirke i Morgen.”

Og Julemorgen mødte han med et lejet Køretøj uden for Døren.

Det vakte Forbavselse, da Svendborg viste sig i Kirken. Og næsten alle vendte sig i Sædet og saa tilbage, da Rejstrup begyndte at synge.

— — “Og det begav sig i de Dage...” det var

det gamle Juleevangelium, og Præsten talte om den store Græde: “Eder er i Dag en Frelser født!”

To gamle Hænder listede sig ind i hinanden og fire Øjne blinkede gennem Dug.

“Julen har Englelyd! sang Koret, og den lille Mo'r syntes, hun følte Bruset af Englevinger.

“Amen!”

Gudstjenesten var forbi. Rejstrup stod udenfor, gav Haanden til alle dem, han kunne overkomme og ønskede “Glædelig Jul!”

Paa Hjemturen sad Svendborg i dybe Tanker.

“Hør, Rejstrup,” sagde han omsider, “det var den Ordre; det kunne gerne være, at der var eet og andet...”

“Den blev sendt til Chicago i Aftes,” sagde Rejstrup rolig, “Varerne skal nok komme før Nytaar!”

PEDER GRIFFENFELDT

Af T. P. CHRISTENSEN

Iowa City, Iowa

I hele Danmarkshistorien findes der ikke en mere tragisk Skikkelse end Peder Griffenfeldt. Glimrende begavet svang han sig i forholdsvis kort Tid op til Ærens Top som Statsmand under den enevældige Konge Christian den Femte. Fra 1670 til 1676 var han Danmarks egentlige Hersker.

Blandt hans Samtidige i Europa kan nævnes Englands Oliver Cromwell, Frankrigs Ludvig den Fjortende, den retslærde Hollænder Hugo Grotius, Enevældens Filosof Englænderen Thomas Hobbes og Kurfyrst Frederik Vilhelm af Brandenburg og Prøjssen. —

Peder Griffenfeldt, hvis borgerlige Navn var Schumacher, blev født i København d. 24. August 1635. — Hans Fader Joakim Schumacher var Holstener. I en Alder af 22 Aar kom han til København og blev Bogholder hos den rige Vinhandler Peder Motzfeld, hvis Datter han ægtede. Hun blev Moder til Ægteparrets ni Børn, hvoraf de fire døde som smaa. Af de fem andre var to Sønner — Peder, adlet Griffenfeldt og Albert, adlet Gyldensparre.

Ligesom sin Svigerfader blev Joakim Schumacher Vinhandler. Joakim og Marie var retskafne og fromme Mennesker. Joakim smagte undertiden lidt for meget af sine gode Vine, dog ikke saa meget, at han ikke ved Sengetid kunde fremsige en kort Aftenbøn. Han døde som yngre Mand. Derimod opnaede Maria en høj Alder.

Da den lille Peder var fire Aar gammel, begyndte han at gaa i Skole. Han lagde snart ualmindelige Evner for Dagen. Tolv Aar gammel blev han Student, og tre Aar derefter modtog han Baccalaureus Graden, det vil sige i Amerika, at han blev College Graduate. En Tid fortsatte han sine Studier i Huset hos den lærde Biskop Jesper Brokmand, med hvis Hustru han var noget beslægtet.

Hans videregaaende Studier indbefattede Theologi, Sprog, Statsret, Lovkyndighed, Anatomi og Lægevidenskab. Tidligt i Aaret 1653 tog han theologisk Embedseksamen og prædikede til Dimis til Professorernes store Tilfredshed. Han blev dog aldrig aktiv Præst. Men han var altid en varm Ven af Kirken og Universitetet. Hans Kærlighed til Danskhed og Modersmaalet var udpræget.

Nitten Aar gammel, i 1654 tiltraadte han en Studierejse til Udlandene, der strakte sig over en Periode af otte Aar. I nogen Tid opholdt han sig i Amsterdam. I to Aar studerede han Lægevidenskab og Sprog ved det berømte hollandske Universitet i Lejden, og i tre Aar opholdt han sig ved Oxford Universitetet i England, hvor han især lagde sig efter Statsvidenskab.

I 1660 blev han Vidne til Karl den Andens Indtog

og Indsættelse som Konge i London efter Cromwell Perioden. Samme Aar kom han til Paris, hvor Ludvig den Fjortende næste Aar overtog den enevældige Regering i Frankrig, efter at Landet under de dygtige Ministre Richelieu og Mazarin var bleven Europas ledende Stat. Under et længere Ophold i Spanien lærte han Spansk og fik Kendskab til Spaniens Litteratur. Over Rom, Venedig og Tyskland ankom han tilbage til København i 1662.

Schumachers otte Aar i Udlandet havde været skæbnesvangre Aar for Danmark. En frygtelig Pest havde raset i København i 1654. Svenskekrigene endte i 1660 med Danmarks permanente Tab af Provinserne Øst for Øresund undtagen Bornholm, en særdeles ydmygende Forsmædelse for Konge og Folk. Haabet om Provinsernes Genvindelse levede længe. Som en Følge af de for Danmark saa ulykkelige Svenskekrige var Enevælden blevet indført, og Kongen, Frederik den Tredje, søgte Hjælpere, adelige men ogsaa borgerlige, ved Omordningen af de mange Statsanliggender under de nye Forhold.

Kongen blev snart opmærksom paa Schumacher og udnævnte ham til sin Arkivar og Bibliotekar, en meget betroet Post hos den lærde og bogelskende Konge. I den Grad vandt Schumacher Kongens Yndest, at denne overlod til ham det vigtige Hverv at fuldføre Affattelsen af Kongeloven, som blev Danmarks Grundlov under Enevælden — det vil sige fra 1660 til 1849. Kongeloven blev først skrevet paa Latin og derefter oversat til Dansk.

Hvis Frederik den Tredje havde givet sin Søn og Efterfølger det Raad at gøre en stor Mand af Schumacher, men at gøre det langsomt, blev dette Raad ikke fulgt; for snart efter Christian den Femtes Tronbestigelse i 1670 blev Schumacher betroet den ene vigtige Post efter den anden i de forskellige Collegier (Ministerier), indtil han var Kongens mægtigste Minister, Storkansler, som det ogsaa kaldtes, til hvem alle vigtige Regeringssager forelagdes. Han blev op hævet i Adelsstanden under den ny Rangsforordning, blev Greve og fik Navnet Griffenfeld, da Hoffet mente, at Schumacher var et upassende Navn for en Mand, der var Indehaver af saa mange høje Stillinger. Næst efter Kongen var han nu Rigets mægtigste Mand. Han var ogsaa en af de rigeste, for med Grevetitlen fulgte betydelige Ejendomme, og hans Hustru bragte ham en stor Medgift i Jordegods.

Uden Tvivl var Griffenfeld ogsaa Rigets lærdeste Mand. Var han ogsaa den klogeste?

Et Ordsprog siger, at der skal en god Ryg til at bære gode Dage. I et andet Ordsprog hedder det, at Hovmod staar for Fald. Dette forstod Griffenfeldt først i Ulykkens Dage.

Forfremmelserne var kommen for hurtigt. Ophøjelserne og Lykken gjorde ham overmodig. De blændede ham, saa at han ikke saa Farerne, der lurede paa ham alle Vegne. Der var skuffede Embedssøgere, der ikke fik de Embeder, de søgte om. Blandt Adelsmændene var der mange Misundere, der ringeagtede "Vintappersønnen". Han saarede Generalerne og Krigspartiet, som ikke kunde anerkende hans Grundsetning, at "Sværdet følger Pennen". Blandt Hofets Kvinder var Kongens "almægtige" Frille, Sofie Amalie Moth ham en bitter Fjende.

Griffenfeldts paatænkte andet Ægteskab blev en vigtig Kilde til hans tragiske Skæbne. Hans Hustru

Karen Nansen, en Sønnedatter af den velkendte Borgmester Hans Nansen, døde efter at have født en lille Datter. Ægteskabet havde været lykkeligt, og Griffenfeldts Sorg ved hendes Død var dyb og stærk. I længere Tid vilde han ikke tænke paa et andet Ægteskab. Da han endelig gjorde det, var det med en underlig Vaklen. Omtrent paa samme Tid synes han at have friet til to Prinsesser — en fransk og en augustenburgsk. Den franske vilde intet vide af en "Vanbyrding", og da Griffenfeldts Interesse kølnedes for den augustenburgske, blev hun og hendes Slægtninge højlig fornarmede. Dette blev farligt for Griffenfeldt, for de havde stor Indflydelse ved Hoffet.

Som Tiden gik begyndte Kongen ogsaa at føle sig trykket af den mægtige Kansler og blev mere og mere villig til at lytte til dem, der havde noget at udsætte paa dennes Embedsførelse. Et Bristepunkt i Kongens Tiltro til Kansleren kunde let komme.

Sverige var Danmarks traditionelle Fjende. Har- men over de tabte Provinser var endnu stærk baade ved Hoffet og i Folkets brede Lag. Ludvig den Fjortendes Erobringskrige involverede snart det meste af Europa. Sverige var paa Frankrigs Side. Krigspartiet ved det danske Hof vilde have Krig med Sverige. Kongen samstemmede. Griffenfeldt nølede og vilde forhandle. Skulde Danmark gaa til Krig, skulde der ventes paa det rette Tidspunkt. Dette udlagde Krigspartiet som noget forræderisk mod Danmark.

Trods Griffenfeldts Modbestræbelser kom Danmark med i Krig med Sverige i 1675 som en Forbundsfælle af Kurfyrsten af Brandenburg. Svenskerne havde Besiddelser i Nord Tyskland, hvor brandenburgske og danske Tropper belejrede Byen Wismar. Belejringen trak saa længe ud, at de danske Generaler bad Kongen om at hæve den. Griffenfeldt holdt paa, at den skulde fortsættes, Den blev det, og Byen erobret.

Dette var en stor Triumf for Griffenfeldt, og Kongen ud'alte sin varme Anerkendelse af hans Part i Indtagelsen af Byen med disse Ord: "Uden ham sad vi ikke her." Griffenfeldts Krigspolitik havde været bedre end Generalernes.

Men Fjenderne ved Hoffet gav ikke tabt. Og kort Tid efter beordrede Kongen en Undersøgelse af Kanslerens Embedsførelse. Uden at vide at han var falden i Unaade, blev han arresteret den 11. Marts 1676 og indsat i Kastellet. En Forordning af 30. Marts 1676 forbød en Embedsmand at modtage Bestikkelser — Skænk og Gave, som det hed — under Tab af Ære, Liv og Gods. Under Forhørene viste det sig, at Kansleren tit havde modtaget Bestikkelser ved Besættelsen af Embeder. Man fandt ogsaa, at han havde ført Brevveksling med Sverige og Frankrig uden Kongens Vidende. For dette blev han beskyldt for Forræderi. Hans Sag forbedredes ikke ved, at han havde skrevet i en Dagbog, dog med hebraiske Bogstaver: "I Dag svarede Kongen Udsendingen som et Barn."

Der blev nedsat en særlig Domstol til at dømme Griffenfeldt. Flere af dens elleve Medlemmer var hans bitre Fjender. Den, der førte Forsædet var en holstensk Eventyrer, der senere for Mened og Falskneri blev dømt til Tab af Ære, Liv og Gods. Men Dommen blev forandret til livsvarigt Fængsel.

Al Griffenfeldts Ejendom blev beslagnet. Dog fik hans Datter Lov til at beholde sin Mødrenearv.

Uden Hjælp af Raadgivere, sine Bøger og Papirer,

forsvarede den Anklagede sig i et Skrift paa tredive Foliesider, der er blevet kaldt "et Mesterværk af Klarhed, skønt Sprog og slaaende Veltalenhed." Han vedgik, at han havde taget imod Bestikkelser, dog uden at have bøjet Retten for Gunst og Gave. Kongen havde advaret ham imod det Aaret før, men det var først ef'er, at Griffenfeldt var blevet arresteret, at Forordningen kom, der forbød Bestikkelser. Forordningen kom, væsentlig for at ramme Griffenfeldt. Den var altsaa, hvad man i moderne Lovgivning kalder en "ex post facto" Lov, en særdeles uretfærdig Lov. Paa Griffenfeldts Tid var det almindeligt at tage imod Bestikkelser. Det blev sagt, at alle gjorde det. Og efter een Kilde blev det snarere værre end bedre efter Griffenfeldts Fald.

Den engelske Konge, Jakob den Første, gift med en Søster af Danmarks Christian den Fjerde, sagde engang til en venetiansk Udsending: "Hvis jeg skulde straffe alle dem, der tager imod Bestikkelser, saa vilde jeg ingen Undersaatter have."

Griffenfeldt benægtede paa det bestemteste, at han var skyldig i Forræderi. Den Brevveksling, han som Kansler havde ført med Frankrig og Sverige, havde udelukkende til Formaal at befordre Kongens og Lande's Velfærd. Men Anklagen for, at han havde begaaet Forræderi var især den, han blev dømt for, uretfærdigt dømt for, og senere Tidens Undersøgelser har vist, at den var ugrundet.

I sit Forsvarsskrift beder han Kongen og Dommerne: "Tilstæder ikke at min Uskyldighed saaledes ved mine Uvenners Intriger skal blive undertrykt og min Ære forkrænket.....Tænker, at Grunden selv som de betræde, vil raabe Hævn derover, og jeg er vis paa, at Gud lader det ikke gaa ustraffet bort. Jeg henflyr til Hans Majestæts medfødte Mildhed og Naade. Jeg er som et Ler i hans Hænder, han kan gøre af mig, hvad han vil."

Intet hjalp. Dommen faldt den 26. Maj 1676. Den lød paa Tab af Ære, Liv og Gods, og hans "grevelige Vaaben skulde af Bøddelen søndertrædes og offentlig kastes ud af Vinduerne." Kun een af de elleve Dommere nægtede at underskrive denne haarde Dom.

Dagen for Henrettelsen blev bestemt. I Følelsen af sin Forladthed var det, at han et Par Dage før skrev med sin Diamantring paa Ruden af Fængslet det bekendte Vers:

Da Verden blev mig vred, da lærte jeg at kende
for Alvor først min Gud, mig selv, min Ven, min
Fjende;
min Fjende var mig gram, min Ven var svigefuld,
jeg selv var skrøbelig, Gud blev alene huld.

Paa Retterstedet traadte han frimodigt frem, bad Gud om sine Synders Forladelse og vidnede, at han var uskyldig i den Brøde, han var blevet dømt for. Han havde aldrig været utro mod Konge og Fædreland. Skarpretteren hævdede Sværdet til det dræbende Hug, da der blev raabt: "Pardon i Kongens Navn!" Fortumlet rejste den arme Mand sig op. Da han hørte, at Dommen forandret til livsvarigt Fængsel, udbrød han: "Naaden er værre end Straffen. Jeg var forberedt paa at dø."

Griffenfeldts haarde og uforskyldte Dom vakte Harmen og Forbitrelse udenlands og hjemme. Ludvig

den Fjortende sagde engang, at de Danske nok ikke kunde lide kløge Folk. Den engelske Biskop Thomas Barlow, en af Griffenfeldts mange engelske Venner, sagde: "harmfuldt da han viste en Ven Griffeldts Por-træt: "Gud forbande de Danske, groer der saadanne Folk paa Træer hos dem?"

Snart blev Folkestemningen i Danmark ogsaa Griffenfeldt mere gunstig. Jakob Worm, som før havde skændet Griffenfeldt i et Smædedigt, anslog en anden Tone i et nyt Digt, hvori han beder om Naade for den "ulykkelige, som nu sukker i Fængselets Uhygge."

Det maa ogsaa erindres, at de fire Aar, som Griffenfeldt sad fangen i Kastellet, stod Krigen med Sverige paa — den Skaanske Krig. De to Landes Hære mødtes i flere blodige Slag, og Mandefaldet var stort. Det var ogsaa i denne Krig, at "Niels Juul gav Agt paa Stormens Brag og slog paa Fjenden Slag i Slag." Der blev kæmpet tappert nok. Og ved Krigen Slutning havde Danskerne flere svenske Fæstninger i deres Besiddelse. Man kunne have ventet, at Danskerne vilde have faaet Skaane tilbage, i det mindste en Del af det, i det allermindste Øen Hveen, men den tilhørte Lunds Stift og var derfor svensk. Danmark vandt ikke en Fodsbred Jord ved den Skaanske Krig, for det var Frankrig, det vil sige Ludvig den Fjortende, der dikterede Fredsbetingelserne. Frankrig og Sverige var allierede, havde været det siden Trediveaars-Krigen. Christian den Femte bød alligevel Præsterne at takke for Freden. Ikke desto mindre forkyndte en Københavnsk Præst fra Prædikestolen at det var "en skiden og skammelig Fred."

Havde Griffenfeldt staaet for Styret, kunde Fredsbetingelserne have blevet Danmark taaligere.

Den gunstige Stemning for Griffenfeldt baade hjemme og ude ansaa Kongen og Hofpartiet for farlig. Endogsaa fængslet havde Griffenfeldt Indflydelse. Det bestemtes derfor at sende ham til Fæstningen Munkholm i Skærgaarden ved Trondhjem, Norge. Der hensmægtede han 18 lange Aar. Kort før hans Død, da han var syg og lidende, fik Kommandanten Tilladelse til at tage ham over til Trondhjem, men under stadig Bevogtning. Han døde den 12. Marts 1699 i sit 64. Aar. Hans Lig blev ført til Kragernes Gravkapel i Vær Kirke ved Stensballegaard i Nærheden af Horsens. Didhen førtes ogsaa hans Hustrus Kiste fra et Gravkapel i København. Baron Frederik Krag til Stensballegaard blev gift med Griffenfeldts eneste Datter. Hun blev Moder til et talrigt Afkom. Flere af Nutidens Adelslægter nedstammer fra hende.

Hvad blev saa Griffenfeldts Eftermæle?

Den almindelige Mening blandt Befolkningen blev snart, at han var bleven dømt for haardt, og at Kongen havde mistet sin bedste Raadgiver. Misfornøjjet udbrød Kongen engang i Statsraadet: "Griffenfeldt ene kendte bedre mine Staters sande Gavn end mit hele Raad tilsammen." Dette kunde tyde paa, at hvad der ogsaa blev sagt paa Rim, at

"Da den ædle Grif han stækked,
han sin egen Vinge knækked."

Griffenfeldt var ikke med til at indføre Enevælden i Danmark. Dog var han med til at befæste den, for

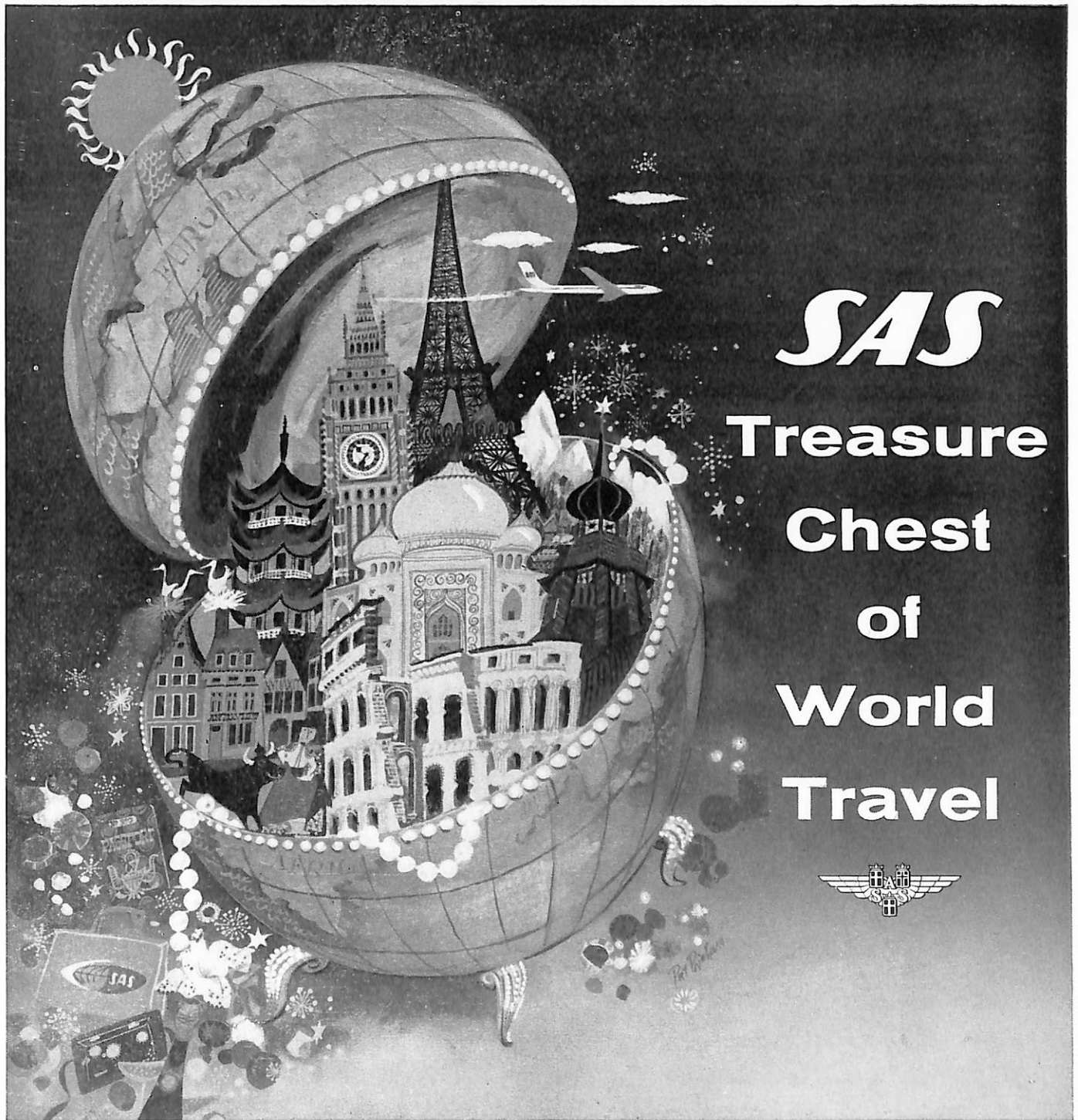
han en tro Tjener af de to første Enevælds Konger. Trods sin Dygtighed var han et Barn af Tiden. Men det bør erindres, at Enevælden — undtagen i England, hvor den aldrig trængte igennem — for mange af Samtidens Tænkere og Statsmænd syntes at være den bedste Regeringsform. Endogsaa Kirkens ledende Mænd forsvarede den. Griffenfeldt selv var blændet af den franske Enevældes Glans under Ludvig den Fjortendes første Regeringsaar. Men Griffenfeldt oplevede ogsaa i Fængselsaarene at se den Økonomi, som dygtige franske Statsmænd havde bygget op, ødelagt af Ludvig den Fjortendes Krige. Og han oplevede ogsaa at se Danmark indviklet i en ulykkelig Krig med Sverige, en Krig som havde søgt at holde Danmark udenfor.

Hvad hans indenrigske Politik angaar, da maa det ogsaa siges, at han søgte at fremme Landets Velfærd paa alle Omraader — Kirkens, Skolens, Rettens, Hærens, Flaadens, Industriens. Vel blev Bondestanden ikke hjulpet — Adelen var endnu for mægtig og for selvisk. Men Borgerstanden blev hjulpet. Og det gælder i Almindelighed, at Enevælden fra først af var populær i den jævne Befolkning.

Det er meget at haabe, at Griffenfeldts Grundsætning, at "Pennen bør lede Sværdet", maa leve og blive anerkendt Verden over.

Det bør heller aldrig glemmes, at Griffenfeldt ikke alene arbejdede for Danmarks Velfærd, men ogsaa for Samarbejde mellem Brødrefolkene. Danmark-Norge og Sverige, mente han, skulde være Forbunds-fæller, ikke Fjender og føre ødelæggende Krige. Det kan med Rette siges, at han var besjælet af Aanden i Dronning Margretes Virke og i den senere Tids Skandinavisme.

SAS
Treasure
Chest
of
World
Travel

100 magnificent vacation tours
start from only \$29.54 a month

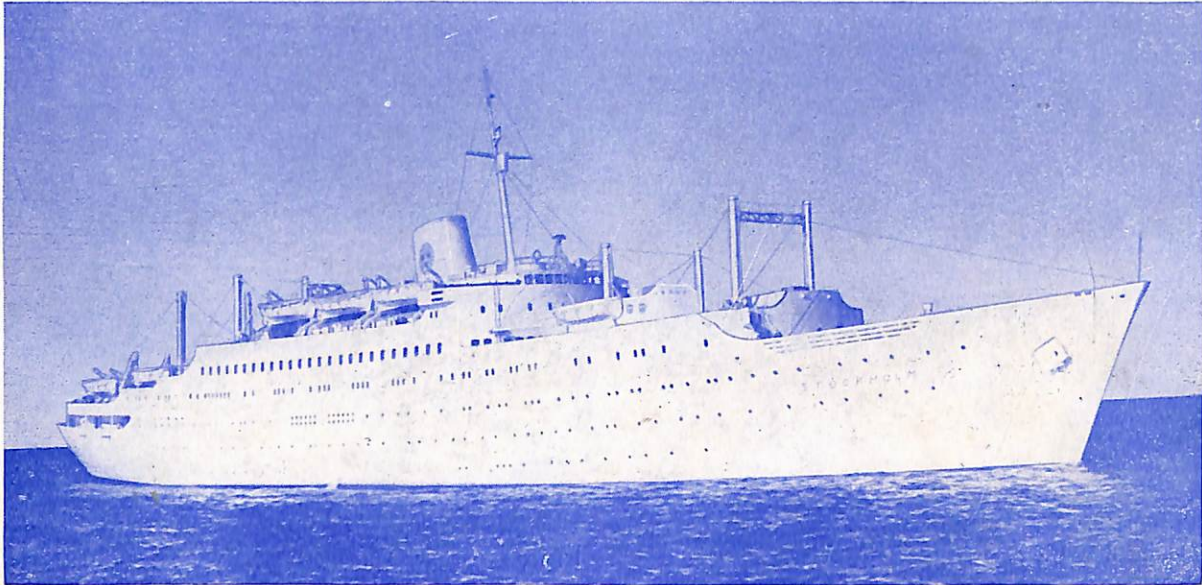
Your holiday can be more exciting than you ever dreamed — yet cost about the same as doing the ordinary. Just picture yourself enjoying the romantic playgrounds of Nice and Cannes . . . skiing the slopes

of Norway, Sweden or the Alps . . . exploring the colorful coast of North Africa . . . or adventuring around the world! Your starting point is the *SAS* Treasure Chest of World Travel. Pick up a copy of this brochure at your *SAS* agent's office.

SCANDINAVIAN AIRLINES SYSTEM
 200 So. Michigan Ave., Chicago, Illinois

Travel to and from **DENMARK**
via the **SWEDISH AMERICAN LINE**

M.S. STOCKHOLM enroute to Copenhagen

The Swedish American Line offers the traveler to Denmark a direct service between New York and Copenhagen by the popular M.S. STOCKHOLM. The STOCKHOLM now makes Copenhagen her terminal port occasionally calling at Gothenburg, Sweden, and Aarhus, enroute.

Denny-Brown stabilizers, installed in February, 1956, have proven extremely successful, and assure "smooth sailing" for STOCKHOLM'S passengers. An attractive auditorium has been added for movies and for religious services.

On the STOCKHOLM, GRIPSHOLM or the KUNGSHOLM you'll enjoy all the pleasure and relaxation only an ocean voyage can offer. Comfortable state-rooms all outside — tastefully furnished public rooms, spacious decks for recreation and sports, swimming pool, massage rooms and steam bath are some of the delightful features a modern ocean liner offers the traveler. American and Scandinavian meals expertly prepared and served, make each mealtime a delightful occasion. For entertainment there is dancing, motion pictures, concerts by the ship's orchestra, and - most important - you'll travel in the company of congenial American and Scandinavian fellow passengers. Yes, the friendly atmosphere of a Swedish American Line ship has become proverbial.

The M.S. STOCKHOLM maintains direct monthly service in each direction between New York and Copenhagen, while the de luxe M.S. KUNGSHOLM and the new M.S. GRIPSHOLM provide a convenient service to and from Gothenburg with prompt rail connections between Gothenburg and Copenhagen.

Swedish American Line

636 FIFTH AVENUE, NEW YORK 20, N. Y.

Offices or Agents in all Principal Cities